PIV1399

Biblioteca Bucureștilor

2
Februarie
2010

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

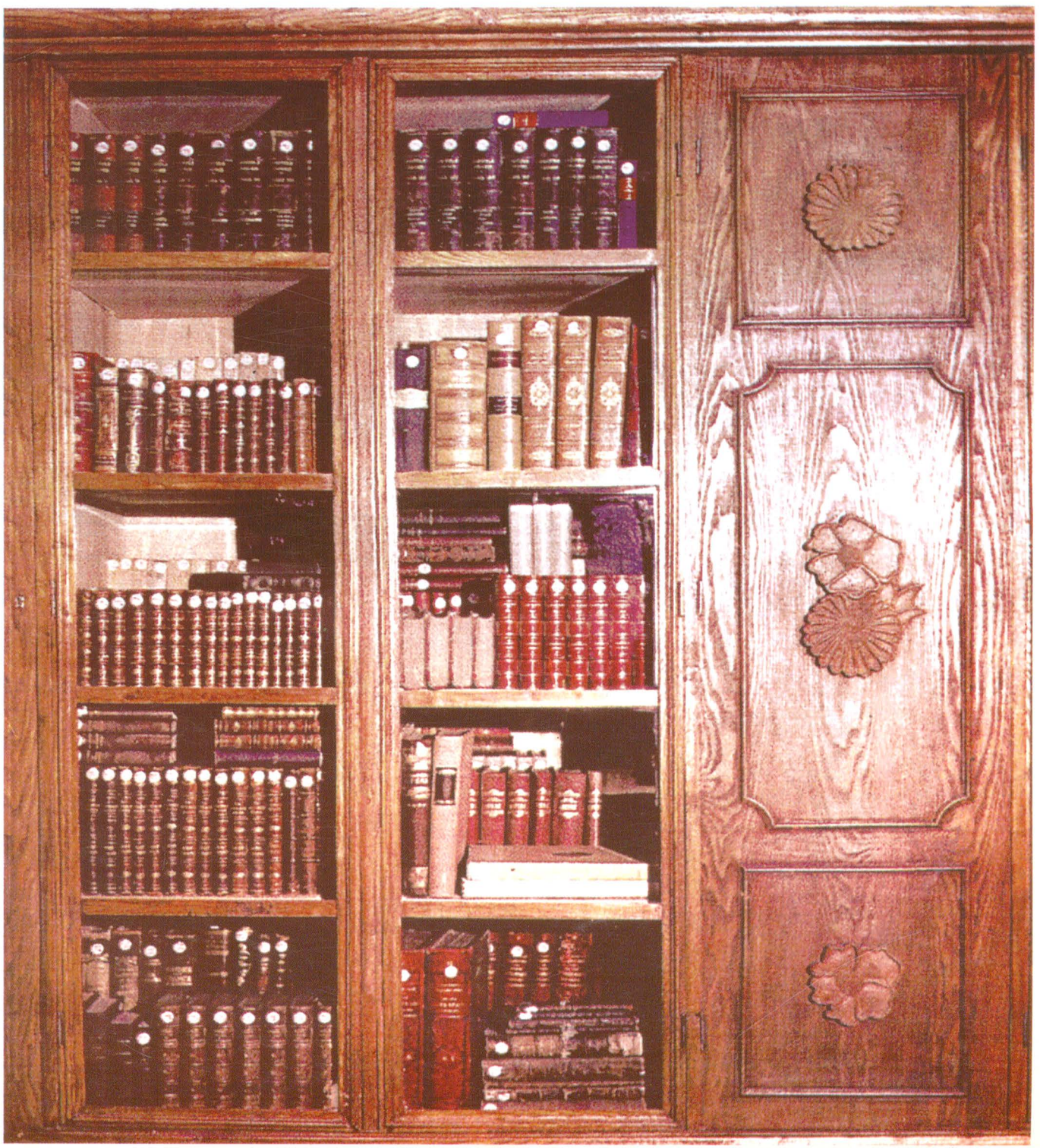

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

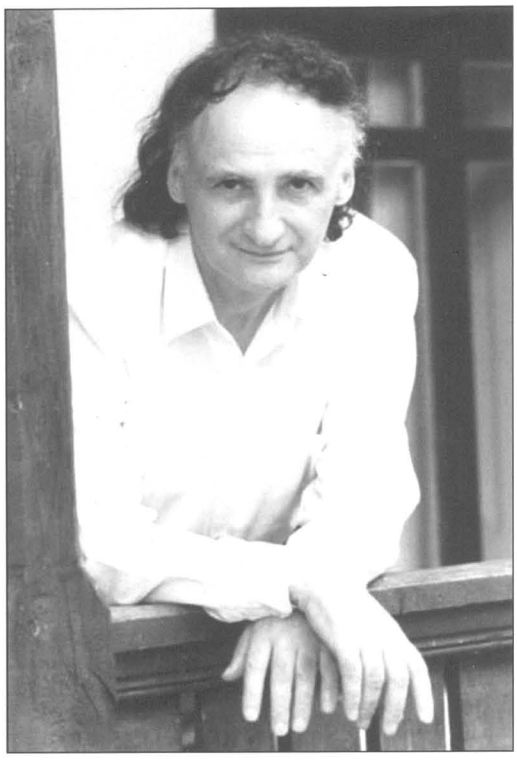

GRIGORE VIERU

1935–2009

75 de ani de la naştere

„… Grigore Vieru seamănă, în istoria noastră literară, cu el însuşi. Este unic, irepetabil, purtând pecetea suferinței, a dragostei pentru aproapele şi a bucuriei de viață, pe care a trăit-o cu un prea plin sufletesc şi cu o candoare de prim venit în lume ieşite din comun.

A fost o Ființă întru Poezie. Între El şi Poezie se poate pune un semn de identitate absolut. Cu o înfățişare isusiacă, fragil, întruchipând Copilul şi Poetul, Copilul-Poet, a purtat o aură de sfințenie care ne aruncă raze de lumină şi înseninare şi după plecarea sa supărată dintre noi (din cauza murdăriilor şi insinuărilor unor trădători şi impostori).“

Mihai Cimpoi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
Ioan ALEXANDRU – Grigore Vieru 2

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ
N. IORGA – Conducător istoric la bisericile din Bucureşti şi împrejurimile imediate .3

Patrimoniu 9

ISTORIA CĂRŢII
AMITA BHOSE – 9 februarie 1933 – 24 octombrie 1992 10

AUTOGRAFE CONTEMPORANE
Ion STOICA – Mesaj, într-o doară, către urmaşi 12

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC
Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
Între *loialitate* şi *onoare* – Cazul Kukliński şi realităţile româneşti 14
Remember Nicolae Iorga – o recuperare necesară 15
Bucureşti în stampe şi imagini 16
Seara de lectură în limba engleză/ English Reading Evening 16
Victor Eftimiu – Poetul Singurătăţii 16
Liane astrale 16

EBLIDA – Bibliotecile europene în căutarea unei identităţi digitale 17

Bibliotecile lumii
Noutăţi info-biblioteconomice 21
Roswitha POLL, Peter TE BOEKHOST – Măsurarea calităţii.
Măsurarea performanţelor în biblioteci (IX) 22

Orizonturi
Mihail NASTA – România, o naţiune la răscrucea Europei Centrale 31
O carte-eveniment: *Unul dintre noi doi* de Jean-Noël Jeanneney 33
Pentru o sărbătoare românească la Dieuze (Franţa) 34
Premiile Academiei Române pe anul 2007 35

Catalog 36

Repere
Marian NENCESCU – Calendarul lunilor. Păresimile, de la „moşi" la „zâni" 38

Calendar 39

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREŞTI
Inventar Nr. 3715

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Grigore Vieru

Ioan ALEXANDRU

Scriu cu mâna tremurândă aceste rânduri în zori de Florii de primăvară ce a erupt din adâncuri până la cea din urmă creangă rămasă vie întru speranța înmiresmărilor.

Prunul din colțul casei e cotropit de alb și parfumul amărui ceresc ne atrage întru sărbătoare prunci și vârstnici pentru câtăva vreme în jurul miracolului săvârșit încă o dată asupra puținătății sale de creatură.

Un pom înflorit este acest minunat cântec din adâncurile ființei, numit Grigore Vieru, cel mai cunoscut și iubit de toate vârstele, poetul de pe malul Prutului, dintr-un sat din R.S.S. Moldovenească.

Cu versurile lui, o dată ce le-ai auzit sau citit, te trezești într-o zi că le știi pe de rost, în simplitatea lor măreață și întreagă dăltuită de vremi și vânturi ca piatra râului și obrazul țărmului parcă ieșite din adâncuri anonime la vedere precum scoica întru a-și dărui perla și încovoiată coroana pentru a-și desprinde fructul auriu în poala copilului: *„Ușoară, maică, ușoară,/ C-ai putea să mergi călcând/ Pe semințele ce zboară/ Între ceruri și pământ!// În priviri c-un fel de teamă,/ Fericită totuși ești –/ Iarba știe cum te cheamă,/ Steaua știe ce gândești."*

Un asemenea imn închinat mamei este o capodoperă de valoare universală în simplitatea cea de peste vârfuri a unui clasicism nepieritor, mereu modern, apropiat fiecărei generații.

Cum este mișcarea lunii pe cerul Eladei într-o strofă vestită rămasă de la Sapho sau acea liniște prevestitoare de împăcare eternă din dorul eminescian.

Am avut fericitul prilej să-l văd la Soroca, invitat fiind, într-o sală neîncăpătoare, unde sute de copii cu învățătorii lor recitau, într-un cor ce l-ar fi fericit pe orice poet al lumii, versurile lui Grigore Vieru.

Cartea sa numită *Scrieri alese*, cu un studiu introductiv de mare profunzime, datorat criticului și eminescologului Mihai Cimpoi, apărută cu prilejul împlinirii unei jumătăți de veac de viață, în nu mai puțin de cincizeci de mii de exemplare, epuizată din librării, impune o operă intrată în conștiința unor generații postbelice dornice de adevăr și splendoare, de frumusețea logosului, viața de toate zilele.

Pentru că în cazul acestei poezii scrise de Grigore Vieru se poate vorbi despre poezie ca hrană vitală, ceea ce este cântecul popular din vechime în viața fiecărui om cu adaosul de individualizare și adâncire după nevoile vremilor de către oameni culți, cu o înzestrare superioară, ce știu să răspundă nevoilor sufletului la modul convingător.

Un poet care și-a asumat greul unui grai trecându-l prin inima sa și, încărcat de răbdare, înțelepciune și nouă frumusețe, îl întoarce semenilor săi care-și deschid de bunăvoie inima să-l primească, pentru a-și duce mai demn pe mai departe viața în spiritul dreptății, al iubirii ce covârșește și poate birui totul, al credincioșiei față de cele nepieritoare și al nădăjduirii ce nu poate da greș, un asemenea poet rămâne-va „suflet în sufletul neamului său". O astfel de întruchipare excepțională este acest poet, acest om cât o lacrimă în rostogol pe obrazul planetei. Iar Grigore Vieru nu este singur, stejarii cei mai viguroși tot în pădure cresc, el face parte dintr-o generație cu cărți și opere ce s-au impus în conștiința cititorilor în ultimele decenii. Aș numi doar pe câțiva dintre ei, mult mai mulți cuprinși în antologia apărută de curând la noi: Liviu Damian, Nicolae Dabija, Dumitru Matcovschi, Ion Vatamanu, Leonida Lari, Leo Butnaru, mai tânărul, dar foarte dăruitul Valeriu Matei, Gheorghe Vodă, Nicolae Esinencu, Arcadie Suceveanu, Ion Gheorghiță, Vasile Levițchi, Petru Zadnipru, Aureliu Busuioc, Pavel Boțu, Vasile Romanciuc – și să mă ierte zecile și zecile de nume ilustre ce s-ar cuveni citate aici reprezentând împreună cu Grigore Vieru o școală poetică de rang european, scriind o poezie care este viață de toate zilele în sufletul omului, ca pâinea și apa este hrană în spiritul Logosului întrupat în istorie pentru a intensifica miracolul vieții nepieritoare în inima omului. O poezie slujitoare întru edificarea vieții în tot ce este ea minune și bunătate și lumină.

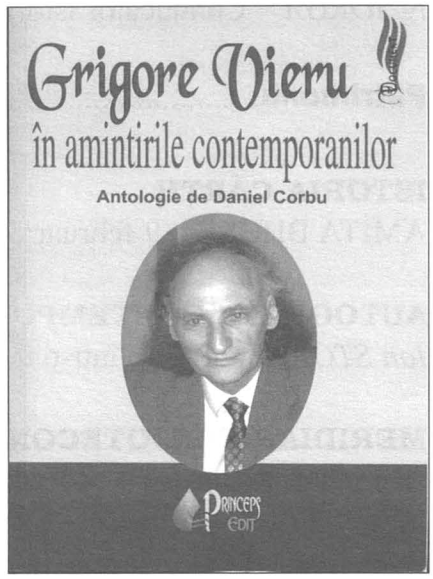

A fost oare poezia de-a lungul veacurilor altceva decât această slujire?

Aprilie 1988

Grigore Vieru în amintirile contemporanilor,
selecție de texte, itinerar biografic
și prefață de Daniel Corbu,
Editura Princeps Edit, Iași, 2009,
pp. 65–67

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Conducător istoric la bisericile din Bucureşti şi împrejurimile imediate

N. IORGA

Se împlinesc anul acesta 70 de ani (la 27 noiembrie) de la asasinarea savantului Nicolae Iorga. Evenimentul merită atenţie cu atât mai mult cu cât numărul personalităţilor româneşti cu recunoaştere internaţională nu este, din păcate, nici atât de mare cum ne-am dori, nici suficient de promovat de autorităţile de azi şi dintotdeauna. „Cazul Iorga – susţinea recent, la o reuniune a istoricilor la Fundaţia Europeană Titulescu, acad. Răzvan Theodorescu – este similar cu acela al lui Eminescu. Din păcate, nu ştim să ne apreciem valorile şi vom sfârşi nu ca un popor, ci ca o populaţie*", era concluzia istoricului român. Şi, am adăuga noi, situaţia nu este singulară, alte şi alte valori româneşti având parte de acelaşi tratament: Mircea Eliade, L. Blaga, C. Brâncuşi ş.a.*

Revenind la N. Iorga, vom semnala că împrejurările morţii sale, pe deplin conştientizate de opinia publică – marele savant a fost victima unei răzbunări „sălbatice" din partea Mişcării Legionare, executată cu acordul tacit al autorităţilor vremii – nu au fost niciodată asumate în mod oficial de statul român. La o judecată a istoriei, această atitudine „inexplicabilă" converteşte un sindrom ce bântuie şi azi societatea românească: Iorga deranjează nu doar viu, dar se pare şi mort, multe spirite anti-româneşti. Numai astfel se explică de ce Universitatea Bucureşti, sau măcar Facultatea de Istorie, nu poartă nici azi numele marelui dispărut, pe care multe universităţi europene s-au mândrit să-l aibă ca membru onorific, de ce comunitatea istoricilor este atât de divizată când se analizează opera lui Iorga. Explicaţia a oferit-o, în acelaşi conclav savant, acad. Dan Berindei: „În democraţie triumfă mediocraţia. Demistificările, inclusiv în istorie, sunt făcute în special de cei cu rezultate medii în propria profesie, cei care pot spune orice despre oricine *în siguranţa că vor face pe plac* galeriei.*" Concluzia: „Eminescu şi, în cazul nostru Iorga, le stau în gât veleitarilor."*

Publicăm în numărul de faţă un fragment din lucrarea Conducător istoric la bisericile din Bucureşti şi împrejurimile imediate, *care ne restituie un profil istoric şi cultural al Capitalei cu valoare documentară. Lucrarea face parte din fondul Serviciului Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti. (N. red.)*

Intri în capitala României prin *Calea Griviţei* (numită odinioară *Podul Târgovişteі*, care comunică la capăt cu artera principală, strâmta şi întortochiata *Calea Victoriei* (foastă Podul Mogoşoaiei). Podul, străzile fiind pe atunci acoperite cu scânduri, purta numele fetei, măritată cu Iordachi II Cantacuzino, a boierului Matei Mogoş Mare Serdar, – o cruce a lui, 1718–1719, în biserica din Oborul Vechiu –, care avea o proprietate în capătul de Nord al oraşului. Dar, pentru a înţelege desvoltarea fostului sat al strămoşului Bucur, trebuie să înaintezi către Sud, peste Dâmboviţa, acum canalisată între maluri năpădite de ierburi, până la capătul colinei mijlocii, a lui Mihai-Vodă (după mănăstirea lui Mihai Viteazul; celelalte patru sânt, de la Vest la Est, Cotrocenii, Dealul Spirii, după biserica medicului Spirea, Spiro, Spiridon, Mitropolia şi Radu-Vodă, după mănăstirea Domnului Radu Mihnea). De acolo a pornit oraşul, din umbra, am zice, a fortăreţei Giurgiu, pe malul Dunării, cucerită după 1420 de Turci, pentru a se întinde neîncetat către Nord, până la noile cartiere ale Şoselei Chiselev (după preşedintele plenipotenţiar al Divanurilor moldo-valahe în timpul ocupaţiei ruseşti din 1828–1834, generalul Pavel Chiselev): parcul Filipescu, parcul Delavrancea, aleile Blanc.

Pe locul unei biserici mai vechi, Mihai Viteazul ridică în 1594 biserica sa, *Mihai-Vodă*, de proporţii mici, dar de o frumoasă linie sveltă. Ea a fost refăcută în secolul al XVIII-lea, la 1711 (data săpată pe poartă), apoi la 1834, fără a-i schimba aspectul general; un palat domnesc, clădit după 1770 de Alexandru-Vodă Ipsilanti, înlocui chiliile călugărilor: astăzi e *Palatul Archivelor Statului*, alături e un museu: hărţi, planşe, desemnuri (a se adresa directorului). Frescele, refăcute, sânt urâte. Câteva morminte: al Slugerului Preda Urdăreanu († 1672), al Vornicului Ivaşco Băleanu († 1679), şi în sfârşit –, fără a mai socoti câţiva Greci şi câţiva enoriaşi din secolul al XIX-lea, – mormântul Smărăgdiţei Chrysoskolaios (Hrisoscoleu), nepoata, după mamă, a Doamnei Sultana Mavrocordat.

Pe dealul, întermediar, al *Spirei* (mormântul lui; † 1765) biserica înălţată de acesta din urmă a fost complect refăcută.

La stânga Palatului de Justiţie, pe locul unde de atâta vreme se lucrează la un Palat al Senatului, e bisericuţa Patriarhilor de Antiohia, *Sfântul Spiridon*: inscripţia grecească şi arabă cu data de 1747 şi menţiunea Patriarhului Silvestru, refugiat în România; fiica lui Nicolae Mavrocordat, Sultana, a donat şi ea o icoană (în 1745).

Mai în fund, e biserica, adausă cu un frumos pridvor, pe care Ştefan Cantacuzino, urmaşul lui Constantin Brâncoveanu, şi el sortit a fi executat de Turci împreună cu tatăl său, eruditul istoric Constantin Stolnicul, a închinat-o, în 1715, cu un an înaintea morţii sale, *Sfinţilor Apostoli* Petru şi Pavel, pe locul unei capele a lui Matei Basarab. Portrete aparţinând fa-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

miliei Cantacuzinilor. Mormântul unei Păuna († 1810), care poartă numele soției lui Ștefan. Potir de argint, datat din 1741. Frumoase strane.

În direcția colinelor, către Sud, de-a lungul Dâmboviței, după marele Palat de Justiție, e biserica *Doamnei Bălașa* (Domnița Bălașa), zidită de una din fetele lui Constantin Brâncoveanu (Palatul lui Constantin, fiul Domnului, era de cealaltă parte a Palatului de Justiție; mai departe, în dosul Halelor, mai dăinuiește crucea ridicată de același pentru a aminti locul unde fusese lovit și ucis de mercenarii răsculați, bunicul său, Papa Brâncoveanu).

Nimic nu mai rămâne din biserica de după 1720, pe locul unde s-a clădit un pompos edificiu în marmură (alături e *spitalul* datorit dărniciei ultimei dintre femeile care, în vechea familie, purtară numele de Brâncoveanu). Între spitalul Brâncovenesc și Hale (la stânga, în grădină, e statuia lui Barbu Catargi, președintele Consiliului supt Cuza-Vodă, asasinat puțin mai sus, pentru motive politice), printr-o aleie largă (din 1931), – o cruce, la stânga, fusese ridicată de Ruși la 1812 – se ajunge la *Mitropolie*, în curtea căreia se instalase Adunarea Națională a Regulamentului Organic; a fost dărâmată de curând și înlocuită printr-o enormă clădire de piatră goală, adăpostind modesta casă a Camerei Deputaților. Biserica, precedată de o clopotniță de la 1698, e datorită lui Constantin Șerban și păstrează încă liniile de pe la 1655. Reparație supt Fanarioți la sfârșitul secolului al XIX-lea (1799); ferestre sculptate pe la 1630; foarte urât nartex exterior; frescele afumate au fost înlocuite; sicriul de argint al unui sfânt din Bulgaria adus de Rușii unei armate de ocupație, Sfântul Dimitrie din Basarabov. Mormintele au fost acoperite de pietrele pavagiului, ca de pildă al lui Pătrașcu Bălăceanu († 1640–1641), al lui Drăghici și Constantin, urmașii săi; pentru Mitropoliții Teodosie († 1708) și Ștefan († 1738) s-a înălțat un monument în formă de turn, în partea stângă a bisericii. În interior nu e decât mormântul Grădiștenilor, începând cu Bunea și soția sa Grăjdana, în epoca lui. Mihai Viteazul (operă de la începutul secolului al XIX-lea). Palatul Metropolitan (unde locuiește Patriarhul) are o clopotniță, un balcon cu colonete (un altul de o potrivă a fost adăugat de curând) și un încântător *paraclis*, ridicat de Mitropolitul Daniil supt Nicolae Mavrocordat, Domnul Munteniei (inscripție grecească din 1723, datorită poetului Dimitrie G. Notaras). Fresce frumoase; unul din cele mai mărețe iconostase, cu icoane de primul ordin. Câteva obiecte, mitre, dintre care una de la 1693, un crucifix, o icoană adusă de la Megaspileon (Tesalia) în 1463, erau expuse în paraclis; icoane vechi în sala de recepții, câteva portrete pe pânză ale arhiepiscopilor.

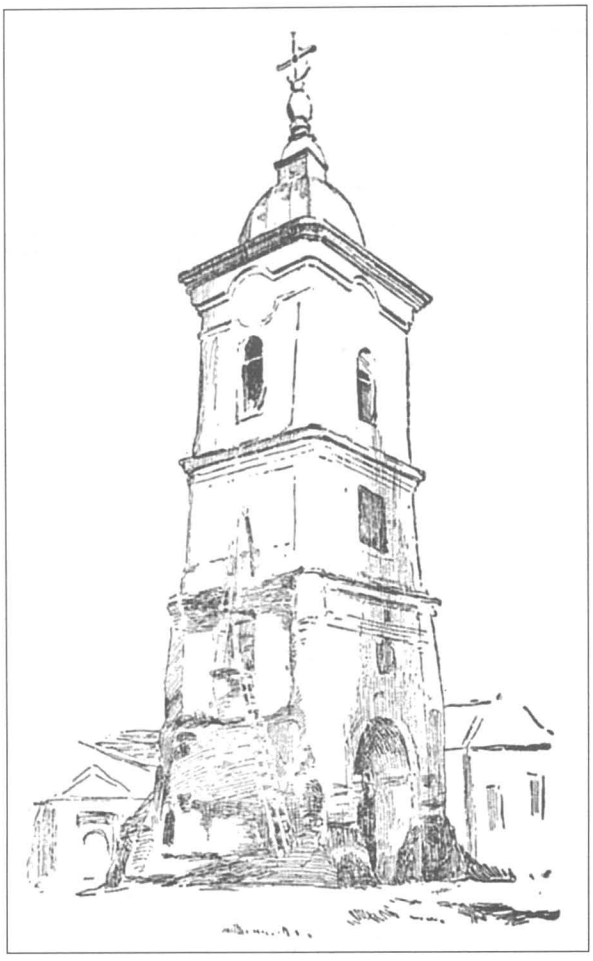

Clopotnița de la Radu-Vodă din București (secolul al XVII-lea)

Urmând aceiași linie, te găsești înaintea marii biserici, complect refăcută în secolul al XIX-lea, a lui *Radu-Vodă*. La început era doar un paraclis ridicat, ca o necropolă a familiei sale, de Alexandru MirceaVodă; acestui prim edificiu îi aparțin cele două mici morminte din dreapta pronaosului: mormântul micului principe Vlad, fiul lui Mihnea Turcul și nepotul fundatorului († înainte de 1587), și al Elenei, fiica lui Alexandru și soția lui Ivașcu Golescu († către 1588) (lipsește piatra pe mormântul lui Mihai, fiul Banului Dobromir). La 1595 edificiul fu distrus de Turcii Vizirului Sinan, care-și ridică aici *palanca*, fortăreața sa. Radu, fiul lui Mihnea, câștigând moștenirea tatălui său, refăcu și mări biserica, în 1614–1615. Acolo a și fost îngropat el în 1626 (mort la 15 Februar) supt o piatră purtând această inscripție românească: „Radul Voevod ce-au fost Domn Țării-Rumânești și Moldovei și multe războe au biruit, și iară au venit de la cinstita Poartă ș'au fost al doile rând Domn Țării Rumânești, și ș'au lăsat steagu fiiu-său ce e mai sus scris, și iară s'eu dus de-au fost Domn Țării Moldovei, și acolo s'eu pristăvit întru o cetate în Hrălău, în luna lui Ghenarie 13 zile, Sâmbătă, și cu mare cinste l-au adus trupul dumnelui și l-au îngrupat în luna lu Fevrarie în 5 zile, Duminecă. Aicea zac osele dumnealui, Dumnezeu-l iarte [în] Împărăția Ceriului, adevărat. În anii 7134 (de la Facerea Lumii). Această piatră de pe mormânt sa'u făcut și o'u frămsețat cela ce este bine cinstit și de Hristos iubit creștin Alexandru Voevod născătoriul[ui] dumniialui celuia ce s'au pristăvit întru fericită credință, celuia ce-au fost bine cinstit și de Hristos iubit Domn creștin."

Portretul lui, modern, nu corespunde modelului; vechile fresce au dispărut. Puternicul turn al clopotniței, refăcut pe la 1790, aparține acestei epoci. Biserica e plină de morminte. Menționăm pe cel al fiicii lui Aga Jipa († 1691), al Chiajnei, fiica lui Radu Dudescu († 1693), al căpitanului Matei Comăneanu și al soției lui († 1698), al lui Gheorghe Castriotul, sfetnicul lui Constantin Brâncoveanu, diplomat și fundator de școli († 1716), al lui Preda Merișanu († 1720–1721), al căpitanului Iordachi Bălcescu († 1723), al căpitanului Alexandrachi († 1726), al căpitanului Preda († 1742), al lui Manta Fărcășanu († 1743), al Grecului Iordachi Kanelos († 1757), al Anei Câmpineanu, fiica Marelui Ban Pană Filipescu, al lui Atanasie Amiras. Printre obiectele de cult, frumoasele ripide în argint donate de Nicolae Mavrocor-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

dat (portrete sculptate), o icoană dăruită de fiica Domnului, Sultana (1747), candelabre din 1786. (În curte e internatul Facultății de Teologie, care ține cheile.) Despărțită printr-o stradă, la stânga, e capela cimitirului, pe care se îndărătnicesc a o considera ca *Biserica lui Bucur*, întemeietorul Bucureștilor: linii pure; sculpturi frumoase la ușă și la ferestre (întrarea este oprită).

Jos, e biserica *Sf. Spiridon*, refăcută în piatră și marmură, cu turnuri ascuțite, în secolul al XIX-lea; la stânga e mormântul, cu lunga inscripție grecească versificată, cuprinzând rămășițele lui Vodă-Scarlat, fiul lui Grigore Ghica († 2 Decembre 1765), la care s-au adăugat cele ale lui Ioan Gheorghe Hangerli, înjunghiat de Turci la sfârșitul secolului al XVIII-lea, și al lui Alexandru Suțu, mort la începutul anului 1821 (fără inscripții). Fresce refăcute, înfățișând pe Domnii Scarlat, Alexandru și Grigore Ghica. Păstrează darurile lui Scarlat Ghica: ripide, candele, candelabre, racle în argint.

Spre Nord, plecând de la biserica lui Mihai Viteazul, pe malul drept al Dâmboviței, mărginită de așezămintele învățământului superior, tocmai în fund, biserica *Slobozia*, într-un cartier de colonisare recentă, de „slobozii", deci de „libertăți", zidită de Leon-Vodă, care amintește printr-o cruce de piatră victoria sa, supt protecția Sfântului Gheorghe, asupra revoltei boierilor (1631), de unde totuși trebuia să iasă în curând regimul „național" al lui Matei Basarab (crucea a fost refăcută supt fiul lui Leon, Radu, în 1665). Biserica fu reconstruită în 1743 de Constantin Năsturel și soția sa, Ancuța.

Tocmai la capăt, lângă palatul *Cotroceni*, refăcut și împodobit de Regina Maria, care îl locuiește, și de minunatele-i grădini, în fața Grădinii Botanice e foasta biserică a mănăstirii lui Șerban Cantacuzino, recunoscător lui Dumnezeu de a-l fi scăpat, în pădurea Cotroceni, de răzbunarea lui Duca-Vodă, pe a cărui Doamnă o îndrăgise. Frumoasă clădire cu pridvor; fresce de la sfârșitul secolului al XVII-lea. Mormântul, minunat sculptat în marmură, al lui Șerban, mort la 29 Octombre 1689, „lăsându-și țeara iar la cinstit și bun chivernisitori, neamul lui, cu pace bună"; mormântul fratelui său Matei, mort la treizeci și șapte de ani, în 1686, cel al unui alt frate, Iordachi, mort încă tânăr și el, la patruzeci și unu de ani, în 1692, și încă doi adolescenți, Radu († 1715), fiul istoricului Constantin, fratele lui Șerban, și fiul lui, Constantin († 1729, la douăzeci și doi de ani). Inscripția acestuia din urmă vorbește de „lacrămile de-a pururea" ale mamei sale: două secole mai târziu, în timpul marelui război, Regina Maria depunea aici trupul fiului ei Mircea, mort în copilărie.

Prima biserică veche pe celălalt mal al Dâmboviței este cea a „Curții vechi" *(Curtea Veche)*. Inscripția din 1715, datorită lui Ștefan Cantacuzino, care se află în partea de sus a frumosului cadru floral, amintește întemeiarea ei în cinstea Bunei Vestiri de către MirceaVodă, fiul lui, tânărul Pătrașcu, și cei doi frați cari nu erau să domnească, Radu și Mircea (secolul al XVI-lea). Refăcută de curând, în 1847–1852, ea a fost supusă, de Comisiunea Monumentelor Istorice, unei noi reparații, recente. Biserica păstrează o tavă de la Constantin Brâncoveanu (1695). Fanarioții i-au dăruit diferite obiecte de cult (o ripidă dată de Alexandru Moruzi, în 1806, o altă tavă, de la Constantin Ipsilanti, 1806).

Biserica *Batiștei* (Baptist; forma actuală e de la 1763; mormântul ctitorului și al unui Grec) pare să-și tragă numele de la Cretanul Constantin Baptist Vevelli, care a jucat un mare rol în Domnia lui Radu Mihnea, către 1620. Biserica Sfintei Paraschive *(Sf. Vineri)*, zisă a Hereștilor (din pricina reparației făcute de un membru al acestei mari familii în 1839; mausoleu de marmură, cu pretenții mari genealogice), ar fi zidită, spune o inscripție modernă, în 1645, de către Marele Agă Nicolae.

Biserica Albă, deci fără zugrăveală, aproape de întretăierea Străzii Fântânii cu Calea Victoriei, pretinde mare vechime, dar e absolut modernă.

Mai departe, spre Nord, la întretăierea Căii Victoriei cu bulevardele, marea biserică a lui Matei Basarab, *Sărindarul* (de la sărindar, slujba de patruzeci de zile pentru morți), a fost dărâmată acum câteva zeci de ani (în locul ei e Cercul Militar). În Calea Victoriei, lângă Prefectura de Poliție, îngrămădită de mari construcții diforme, e *Biserica Doamnei*, zidită în 1683, de Maria, Doamna lui Șerban Cantacuzino. Câteva morminte, al lui Manta (1727), al unui Mavrodin (1776). O icoană dăruită de Matei Ghica și de poetul Văcărescu. Un splendid epitaf de mătasă țesut cu fire de aur (cu portretele familiei donatoarei).

Biserica „oțetarilor" *(Oțetari)* a fost începută în lemn, încă de la 1681; negustorii o transformară în 1757.

Două alte biserici vechi au dispărut din acest cartier central: biserica *Grecilor* (pe locul Casei de Depuneri) și, în față, biserica argintarilor *(Zlătari)*, înlocuită azi cu o urâtă clădire modernă, în mijlocul unui mic square; exista și o a treia biserică, mai departe, *Caimata.*

Un întreg grup de clădiri religioase sânt în legătură cu marile fundații ale lui Constantin Brâncoveanu. Pe Strada Academiei, *Biserica Dintr'o zi* se datorește Mariei, Doamna lui Brâncoveanu, în 1702 (refăcută în 1827, ea e cedată Albanesilor): proporțiile sânt din cele mai frumoase. Ea păstrează potirul dăruit de Doamnă la 1703. Fratele Mariei, Pană Negoescu, a refăcut biserica, din lemn poate, al cării ctitor se numia desigur Ene, Ioan (de unde numele de *Biserica Ienei*); inscripția poartă data de 1-iu April 1724. De curând, cu ocasia unor reparații destul de stângace, s'au descoperit în exonartex fresce foarte frumoase.

Dar principala ctitorie, la București, a lui Constantin însuși e biserica *Sfântul Gheorghe Nou* (Sfântul Gheorghe Vechiu, datând de pe la 1467, e zidită de familia Bălăceanu; reparată de mai multe ori), situată într-o piață foarte frecventată; restaurată în mod stângaciu pe la 1850, ea își păstrează un iconostas de toată frumusețea, perdele roșii cu stema țerii brodată în fir de aur, o raclă în formă de mână dăruită de Doamna lui Mihai Viteazul, de fiul lui, Nicolae, și de Mitropolitul Eftimie pentru moaștele Sfântului Nicolae (1599–1600) și ripidele lui Constantin Brâncoveanu, cu portretele Domnului, Doamnei și ale fiilor lor. La dreapta, două morminte: al lui Constantin, cu stema țerii, dar fără inscripție, Domnul fiind executat de Turci pentru trădare (de-asupra mormântului, Doamna Maria, care răscumpărase aceste biete osăminte, a pus să se așeze o candelă în argint a cării inscripție spune numele celui care se ascunde supt pământul țerii sale); celalt mormânt, cu inscripția foarte ștearsă, este al lui Ioan Mavrocordat, Domnul Munteniei, mort de tifos la 1719; un al treilea, fără inscripție, aparține, desigur, vre unei rude a Brâncovenilor sau a Mavrocordaților. În pridvor, piatra care se află la întrarea mănăstirii povestește istoria clădirii chiliilor și dughenilor de Marele Dragoman Panaioti Nikusios pentru ajutorarea Bisericii Patriarhale din Ierusalim, la care Brâncoveanu a adăugat în curând darurile sale (1670–1699).

Foarte aproape, către Palatul Universității, în curtea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

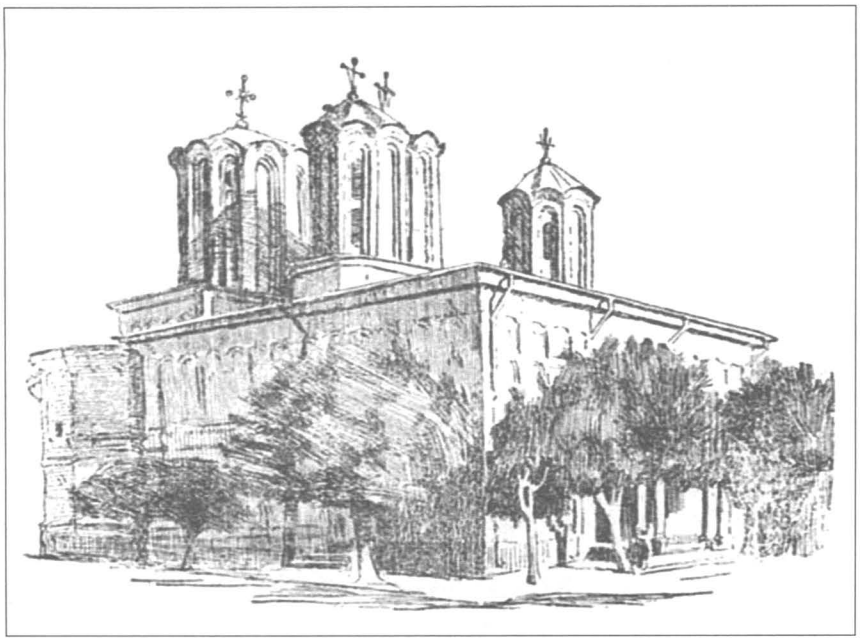

Biserica Mitropoliei din Bucureşti (desen de pictorul Stoica)

unui mare spital, e biserica zisă *a Colţei* (înaltul turn al Colţei a fost dărâmat: superba inscripţie cu pajura Cantacuzinilor a fost dusă la Museul de archeologie şi istorie). Biserica, purtând numele unui prim ctitor necunoscut, a fost reclădită de Mihai Cantacuzino Spătarul, vărul lui Constantin Brâncoveanu (statuia lui în curte): inscripţia a fost distrusă, acest mare boier fiind şi el ucis din porunca Sultanului. Clădirea, de proporţii foarte armonioase, are în jurul ferestrelor şi al uşii de lemn, fin sculptate, ornamente florale sau capete de îngeri; capitelele coloanelor care susţin pridvorul sânt amănunţit sculptate; în interiorul, lipsit de zugrăveală, minunate coloane, copiate după cele de la biserica episcopală din Argeş, susţin pronaosul; iconostas recent, banal (câteva icoane foarte frumoase), dar amvonul în lemn negru este lucrat cu deosebită îngrijire. Câteva morminte: unul pare să aparţină unui Suţu din epoca lui Brâncoveanu (1692), celelalte, de la 1699 la 1762, conţin oasele cutărui staroste al negustorilor, cutării căpetenii a pajilor, etc.; familia Racoviţă, care are un monument funerar, îşi alesese aici locul de îngropare.

Biserica mahalalei bulgăreşti, a „Sârbilor" *(Sf. Nicolae din Sârbi)* e din 1699. Din aceiaşi epocă poate fi biserica lui *Staicu.*

Un ofiţer al lui Brâncoveanu, Ardelean de origine, ceauşul David Corbea, întemeie biserica *Icoanei* (făcătoare de minuni), refăcută de câteva ori (mai ales în 1784; o icoană a Brâncovenilor şi a Văcăreştilor, etc., îmbrăcată cu argint de argintarul Filip Nicolau, la 1681–1682; în dosul bisericii un mic schit de călugări).

Mitropolitului Antim Ivireanul, artist şi scriitor, mare tipograf, i se datoreşte, la 1715, marea şi odinioară atât de frumoasa biserică ce-i poartă numele: *Antim* (coloane sculptate, uşă în lemn sculptat; în curte se păstrează vechea bucătărie a călugărilor, cu înaltul turn afumat). Biserica n-are fresce şi nici obiecte vechi, în afară de o tavă din 1798.

Se aduce, pe drept cuvânt, cel mai mare elogiu, bisericii ridicate (în dosul Palatului Poştelor) de episcopul elin Stavropolis *(Stavropoleos)*, la începutul secolului al XVIII-lea. Operă de supremă armonie prin sculpturile pridvorului şi ale chenarelor, cât şi prin fresce (reparaţie făcută cu îngrijire de Comisia Monumentelor Istorice; în casa modernă de alături, cu atelierele Comisiunii, *Museul de Mulage*).

Biserica măcelarilor *(Scaune)* (acuma părăsită), datând de la 1715 (ctitorul era un negustor din Târnova) (ornamente gotice şi rosete la ferestre; morminte) se distinge prin frumoase sculpturi de vaste proporţii.

Negustorii îşi aveau biserica lor, *Negustori* (1718–1726); întreg pavagiul e plin de mormintele negustorilor din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, dar şi ale câtorva boieri şi militari.

Ajutat de soţia unui preot, Vlad, Mitropolitul Daniil clădise biserica zisă a *Vergului*, în dosul Mitropoliei (astăzi o mare clădire circulară; inscripţia se păstrează).

Constantin Năsturel e patronul (1736) bisericii care, după prima sa fundatoare, poartă numele de *Dobroteasa* (soţia lui Dobrotă).

Sfântul „Nicolae al hambarelor de grâu" *(Jigniţa)* (morminte) datează din 1711–1712.

Biserica zisă *Creţulescu*, zidită de Iordachi Creţulescu, ginerele lui Constantin Brâncoveanu, şi de soţia sa, Safta, e din 1722 (portrete de familie, refăcute; câteva fresce originale la intrare; o icoană din 1749).

Inscripţia bisericii zisă *Brezoianu* indică drept ctitori pe un Mărăcineanu şi un Şerban Bujoreanu, Mare Vornic (frumoasă icoană îmbrăcată cu argint). *Biserica Toţi Sfinţii*, înaltă şi luminoasă, e donaţia Mitropolitului Daniil, la 1726; de jur împrejur, fresca profeţilor şi a sibilelor; frumoase fresce interioare (mormântul unui negustor din Cernavoda, 1736, al unui zaraf, 1758).

În afară de biserica *Sf. Ecaterina*, zidită de Doamna lui Alexandru Ipsilanti (pe la 1780), şi de biserica ce poartă numele patronului său, *Mavrogheni* (Nicolae Mavrogheni, la 1787; mormintele recente ale Filipeştilor), secolul al XVIII-lea nu presintă alte fundaţii domneşti. Majoritatea bisericilor sânt zidite de către micii boieri şi mai cu samă de negustori şi de breslele meseriaşilor: *Udricani* (ctitor, Clucerul Udricanu, 1734), *Lucaci* (1736; noul fundator, un negustor de la Sistov, din Bulgaria, 1842), *Sf. Dumitru*, în cartierul Bălăcenilor (pe la 1741), *Sf. Elefterie*, zidită de Mitropolitul Neofit Cretanul şi de unchiul său, un zaraf (1741), biserica *Cărămidarilor-de-jos* (1744–1745), *Sf. Nicolae din deal* (Sf. Nicolae de la Gorgan) (de la 1746; refăcută de câţiva mici boieri) şi *Schitul Măgureanu* (vechea formă se păstrează într-o aquarelă), fundaţia lui Constantin Văcărescu şi a ginerelui său Mihai Cantacuzino, din Măgureni (1756), *Ceauş-Radu* („a căpitanului Radu", către 1757), *Olari* (a Vistiernicului Dimitrie Racoviţă, 1758, mormânt de la 1771, colecţie de vechi antimise – bucăţi de pânză de in pentru relicvii, pe care e imprimat numele episcopului consacrator), *Boteanu* (1760; morminte), „biserica *Stejarului*" (ctitori: un căpitan şi câţiva brutari, 1763), *Sf. Ştefan* (ctitor Clucerul Stoica, 1768; fresce frumoase), *Iancu Vechiu* (biserica familiei Racoviţă, 1768), *Sf. Constantin* (bi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

serica croitorilor şi cizmarilor, 1785), biserica *Flămânda* (de la 1786), biserica brutarului Manea *(Manea Brutarul*, 1787), biserica *Silvestru* (poate ctitoria medicului Silvestru, 1790; mormântul unui boiangiu), *Sf. Pantelimon* (ctitori: boierinaşi, tâmplari, cizmari, postăvari), *Sf. Ionică* (a familiei Dărăscu).

Apoi, în secolul al XIX-lea, *Amza* (ctitor Amza, Hamza; pe la 1806), *Bradu* (ctitori: cofetari, băcani, cârciumari; din aceiaşi epocă), *Sf. Ilie* din Calea Rahovei (1802), *Sf. Nicolae al Şelarilor* (Şelari, 1806), biserica din *Oborul Vechiu* (a dogarilor, 1823; o icoană a lui Alexandru Ipsilanti, 1781), biserica zisă *Kalinderu* (1841), biserica *Treimei* din *Oborul Nou* (1842), biserica *Sf. Dumitru* (1843), biserica *Sfinţii Voevozi* (1848), apoi a *Cărămidarilor-de-sus*, biserica *Hagiului* din Delea Nouă, cea de la *Izvor* (pentru croitori şi fabricanţii de şalvari), a *Cuţitului de Argint*, biserica *Iancu-Vechiu*, Sf. Nicolae al tăbăcarilor *(Sf. Nicolae Tabacul)*. Biserici purtând nume de preoţi: *Popa Nan* (c. 1700), *Popa Soare* (zidită de un negustor de la Buzău; 1744), *Popa Rusu* (de la 1787), *Popa Tatu* (începutul secolului al XIX-lea).

Vechea mănăstire a Sfântului Gheorghe-Nou (desen de pictorul Stoica)

Cultul catolic păstrează vechea biserică a Franciscanilor din Calea Văcăreşti, *Bărăţia* (de la *bárát*, în ungureşte, frate); catedrala *Sf. Iosif* (gotic banal) şi *biserica italiană* (foarte frumoasă) sunt recente. Bisericile *luterană* (de altfel destul de veche) şi *calvină* (şi ea în Str. Luterană) nu oferă niciun interes.

Museul din Str. Ştirbei-Vodă (casa Creţulescu) cuprinde un material foarte preţios pentru istoria artei româneşti mai vechi (deschis oricând; de remarcat: frescele bisericii episcopale de la Argeş, cele trei icoane ale Doamnei lui Neagoe-Vodă, scaunul lui Petru Rareş, catapitesme, ţesături, pietre cu inscripţii: cea de la Biserica Domnească din Argeş, cu Basarab-Vodă în relief, cele de la Baia, din biserica săsească; şi pânze de Wilhelm de Colonia şi Luca Cranach; în mansardă marea colecţie de covoare basarabene).

Partea privitoare la antichitate, cu reproducerea galvanoplastică a Tesaurului scito-helenic de la Pietroasa (originalul e la Moscova), cu coiful de aur din Prahova, cu ceramica preistorică, se află în Museul de Antichităţi (Str. Victor Emanuel).

La Museul de artă religioasă a se semnala: un potir de la Tismana, secolul al XV-lea; un potir din Bistriţa Olteniei, de pe la 1500; potirul lui Matei-Vodă pentru Brâncoveni; cădelniţa cu ferestre gotice de la Bistriţa, păhare, racle, paftale, legături de carte în argint masiv, grele legături moldoveneşti din secolul al XV-lea, naive încercări muntenești (ca de pildă Evangheliariul Postelnicului Mircea, 1519). Se trece de la lucrările vechi, de o atât de energică expresie, la lucrul mărunt, atât de îngrijit, al Saşilor de la sfârşitul secolului al XVII-lea. A nu se uita minunatele porţi de la Cotmeana, cu flori mari încadrând cele două scene ale Bunei Vestiri, cele de la Snagov cu represintări delicate, în stil occidental, dalmat (1453), cele de la Cotroceni, cu pajura bizantină încunjurată de flori; apoi iconostase din secolul al XVIII-lea, jeţuri sculptate, icoane de diferită valoare.

Visitarea trebuie să se facă aşa: în faţă, de-a lungul culoarului, sânt frescele Bisericii Episcopale de la Argeş. În odaia I din dreapta, aceleaşi, şi vechi legături în metal. În odaia II din dreapta, aceleaşi fresce. În odaia de către stradă la stânga, uşile, jeţurile şi puţine ţesături. În a doua, ţesăturile (şi mai ales epitafe de la Şerban Cantacuzino), şi catapiteasma de la Cotroceni. De acolo în verandă pietrele (alte pietre, în remisă şi în balconul de spre Cişmegiu). În dreapta, icoanele de la Doamna lui Neagoe (una cu dânsa purtând pe fiul Teodosie în braţe lângă Maica Domnului în braţe cu Isus); catapiteasma de la Arnota. Pe scări còpii de fresce (Lăpuşnenii în dreapta, Munteni în stânga). În fund, la dreapta, fresce muntene de colori închise (violet, albastru) din Muntenia pe la 1450. În faţă, la mâna stângă, Sf. Ioan Botezătorul (secolul XVI) şi (ca şi în hall) icoane de la Vălenii-de-Munte (secolul XVI; roşu şi aur). La mâna dreaptă, pânzele apusene; apoi odăiţa cu icoanele ruseşti, cea cu copiile făcute de Odobescu pentru exposiţia din Paris supt Napoleon al III-lea; în fund còpii de fresce moldoveneşti (de la Sf. Nicolae din Iaşi: Doamna Evdochia a lui Ştefan-cel-Mare, Bogdan-Vodă, Petru Rareş; reproducerea în lemn de bătrânul Storck a Bisericii Episcopale din Argeş).

Museul Stelian, din Şoseaua Chiselev, nu mai expune colecţii bisericeşti. A nu se uita cele care sânt la Archivele Statului şi o parte din obiectele Comisiunii Monumentelor Istorice (la Casa Bisericii, rândul de sus). D. Virgil Drăghiceanu a întocmit catalogul icoanelor ce aparţin colecţiei.

Museul Militar, foarte bine instalat într-o mare clădire rămasă de pe urma Exposiţiei din 1906, cuprinde, în afară de basoreliefurile romane de la Adam-Clisi, câteva arme şi tablouri. Trebuie semnalat steagul lui Ştefan-cel-Mare, Domnul Moldovei, readus, cu ajutorul misiunii militare francese, de la Muntele Athos, şi cel al lui Tudor Vladimirescu, conducătorul mişcării ţerăneşti de la 1821, apoi câteva planuri de cetăţi, hărţi, ziare ilustrate.

Deşi lipsită acum de cea mai bună parte a tesaurului său prin oprirea obiectelor încredinţate guvernului rus, în timpul războiului, la 1916, odată cu bogăţiile Museului şi ale mul-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tor mănăstiri, *Academia Română*, cu importanta sa bibliotecă, poate presinta manuscrise de un destul de mare interes, alături de documente, începând cu secolul al XV-lea, şi de colecţia numismatică dăruită de Mihai Suţu.

În faţa Universităţii, se află *statuile* lui Gheorghe Lazăr, creatorul ardelean al Învăţământului naţional în Muntenia, a lui Eliad Rădulescu, factorul cel mai activ al desvoltării literaturii muntene în secolul al XIX-lea, şi a lui Mihai Viteazul, opera sculptorului Carrier-Belleuse. Un mare grup dominat de statuia lui I.C. Brătianu la întretăierea Străzii Colţii cu Bulevardul Universităţii; statuia Doamnei Bălaşa Brâncoveanu în curtea bisericii sale; pe bulevardul care duce la gară, statuia lui Constantin Golescu, creatorul de pe la 1820 al învăţământului popular muntean. Celelalte statui sânt consacrate personagiilor politice de partid.

Pentru artă e *Museul Simu* (Bulevardul Lascăr Catargiu, colţ cu Strada Mercur; foarte frumoasă colecţie particulară de artă modernă), *Museul Kalinderu* (mai mult pânze străine) şi Museul Aman (cu operele pictorului de pe la 1850–80; remarcabil).

Museul etnografic din Şoseaua Chiselev are câteva camere puse în bună rânduială.

Împrejurimile Bucureştilor sunt mai cu samă bogate în biserici şi mănăstiri. Printre cele dintăiu: biserica Colentina, zisă a Teilor, de fundaţie destul de recentă (1833), cu mormântul primului Domn pământean în secolul al XIX-lea, Grigore Ghica († 1835), al Doamnei sale, al copiilor lor şi al urmaşilor (se păstrează încă tuiul, cozile de cal cu care Ghica a fost învestit de Sultan la 1822). Apoi biserica de la *Fundenii Doamnei*, a cării tencuială exterioară, în stuc, represintă palate, păuni „afrontaţi" (unul în faţa altuia), lămpi în stil persan (clădită de Mihai Cantacuzino Spătarul în Maiu 1699). La *Afumaţi*, biserica zidită de Stolnicul Constantin Cantacuzino, fratele lui Mihai (resturile unor palate; casa proprietăţii, ridicată deasupra unui subsol cuprinzând o capelă cu urme de fresce).

Mănăstirile: aproape de Colentina e *Plumbuita* („îmbrăcată în plumb"), zidită de Petru din Argeş sau Radu Paisie, deci pe la 1530, refăcută de Alexandru Mircea şi de soţia lui, Levantina Ecaterina, deci pe la 1570, apoi de Matei Basarab, în amintirea luptei date pe această câmpie, prin care şi-a câştigat tronul; ea a fost refăcută la 1806 după cutremurul de pământ din 1802; zidurile de împrejmuire sânt în ruină; în biserică leii cari susţin jeţul episcopal au o oarecare vechime. Prin bariera Moşilor (Moşii, târg popular în luna Maiu) ajungi la *Mărcuţa*, fundaţia Vistiernicului Dan, în 1587, apoi a Vişanei, fiica armaşului Marcu, nepoata lui Dan (deci „mănăstirea micului Marcu", Mărcuţă), către sfârşitul secolului al XVII-lea, refăcută de Mitropolitul Ştefan în Septembre 1733 şi de Alexandru Ipsilanti, a cării inscripţie se vede pe ziduri; portrete ale familiei Ghica şi Ipsilanti, piatra de mormânt a lui Gheorghe Ipsilanti, unul din şefii Eteriei, mort la Bucureşti (biserica e părăsită; chiliile sânt cedate unor case de corecţie). De acolo mergi la *Pantelimon* (mănăstirea Sfântului Pantelimon), ospiciu cu biserică şi mănăstire, datorit spiritului de pietate al lui Grigore Matei Ghica (1750). Frumoasă poartă de întrare cu ornamente florale şi cu stema Principatelor; la dreapta, mormântul ctitorului domnesc, cu inscripţia românească în versuri († 26 August st. v. 1752), şi al soţiei sale Zoe († 14 Mart st. v. 1759); la stânga, splendidul mormânt din marmură italiană al lui Alexandru Ghica-Vodă, mort la Capodimonte, lângă Neapole, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea; potir de argint dăruit de Maria, soţia lui Grigore Ghica I-iu; în parc, o loggia din 1751 şi o cruce de la aceeaşi dată. La o oarecare distanţă e marea mănăstire *Cernica* (zidită de Cernică Ştirbei, la începutul secolului al XVII-lea (mormântul familiei, într-un cimitir foarte amestecat). Două biserici: prima, în mijlocul chiliilor, frumoasă clădire de pe la 1830, cu ferestrele ornate; morminte de episcopi, două minunate icoane de pe la 1800; trapeza călugărilor (sala de mâncare) păstrează câteva coloane din vechiul edificiu; peste pod, a doua biserică oferă o frumoasă vedere a chiliilor pe malul lacului. Se mai păstrează resturile unei bogate biblioteci, ale cării manuscripte au fost transportate în mare parte la Academia Română; s-a instalat la Cernica o tipografie pentru opere religioase. De la Cernica se poate merge la frumoasa mănăstire de maici Pasărea, fundaţie modernă (1813).

Prin bariera Cotroceni se ajunge la altă mănăstire de femei, *Ciorogârla*, de fundaţie tot atât de recentă. Lunga Cale a Văcăreştilor duce la splendida mănăstire care poartă acest nume de *Văcăreşti* (transformată în închisoare; pentru a o visita e nevoie de permisiunea Comisiei Monumentelor Istorice sau a Ministeriului de Justiţie). Văcăreştii posedă un pridvor cu coloane frumoase, un fronton însemnat cu stema Principatelor, uşa fiind încadrată de ornamente florale; în pronaos frumoasele coloane canelate sânt de o impresionantă măreţie; două din cele trei turnuri contemporane se înalţă încă deasupra clădirii, fundată de Nicolae Mavrocordat între 1719 şi 1722 (lungă inscripţie în româneşte, ca o pagină de cronică). Frescele, bogate şi deosebit de frumoase, au fost retuşate; portretele domneşti înfăţişează pe Mavrocordaţi. […]

Conducător istoric la bisericile din Bucureşti şi împrejurimile imediate de N. Iorga,
traducere după *Guide historique de Roumanie*
de Liliana Iorga,
Editura Municipiului Bucureşti, 1935,
pp. 3–21

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

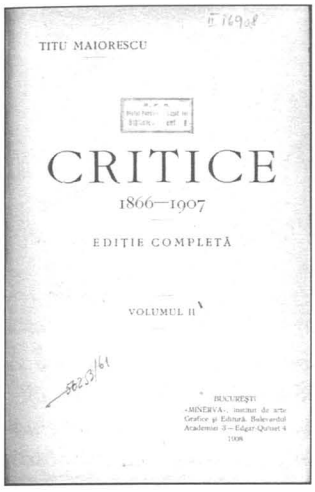

Titu MAIORESCU, *Critice 1866–1907*
Ediţie completă, Volumul II, «Minerva», Institut de Arte Grafice şi Editură, Bucureşti, 1908

... Căci pentru Români limba este cea mai scumpă rămăşiţă de la strămoşii latini, care astăzi le aminteşte încă o nobilă antichitate şi care totdeauna le-a fost busola unică dar sigură spre a le păstra direcţia dreaptă şi a-i feri de rătăcirea şi pierderea în mijlocul valurilor de popoare imigrante ce bântuiră Dacia lui Traian.

După limbă însă se îndreptează şi scrierea. În momentul în care Românii s-au pătruns de adevărul că limba lor este o limbă romană, în acel moment şi forma exterioară, sub care avea să se prezente aceasta, adecă scrierea sau, exprimată prin elementele ei, literile trebuiau să fie luate tot de la Romani. Şi astfel alfabetul slavon, care învălea mai mult decât revela limba română şi pe care îl primisem numai dintr-o oarbă întâmplare externă, fu alungat din scrierea noastră cea nouă şi fu înlocuit prin alfabetul latin. Această înnoire este o urmare aşa de naturală a latinităţii poporului nostru, încât nu noi trebue să dovedim pentru ce acum scriem cu litere latine, ci adversarii ar trebui să dovedească pentru ce să împrumutăm de la străini literile lor, după ce ştim că avem pe ale noastre?...

Duiliu Zamfirescu şi Titu Maiorescu în Scrisori (1884–1913)
Cu un cuvânt de introducere şi însemnări de Emanoil Bucuţa, Casa Şcoalelor [f.a.]

... Nimeni n'a dat lovituri mai grele latinismului şcolii ardelene în limbă, în istorie şi în drept, decât acest ardelean luptător şi, în acelaşi timp, dornic de armonie. Că ar fi putut să fie fiu al bisericii unite poate că nu şi-a adus aminte decât atunci când a vrut să înapoieze mitropoliei blăjene suma de bani pe care o primise la studii, în Viena, ca stipendiu. Cap de mare seninătate şi optimist prin oricâte valuri, a gândit şi pentru noi mai mult decât oricine şi a răspândit în lumea românească, prin traduceri sau prelegeri, nu numai cunoaşterea, dar şi iubirea lui Schopenhauer. Om de carte ca puţini alţii, el a fost menit să deschidă noua noastră istorie eroică şi să prezideze întâia creştere a pământului ţării, vestitoare celorlalte: nicăiri poate o statue a lui n'ar fi fost mai la locul ei, adică mai vorbitoare, decât pe malul drept al Dunării, la Silistra. Ar mai fi şi alte înfăţişări ale vieţii lui Titu Maiorescu de unde să reiasă aceeaşi întâlnire de contraste şi aceeaşi supunere a lor într'o unitate supraordonată; de aceea, de altminteri, viaţa aceasta rămâne şi o mare lecţie...

Ştefan CIOBANU, *Dimitrie Cantemir în Rusia*
Cultura Naţională, Bucureşti, 1925

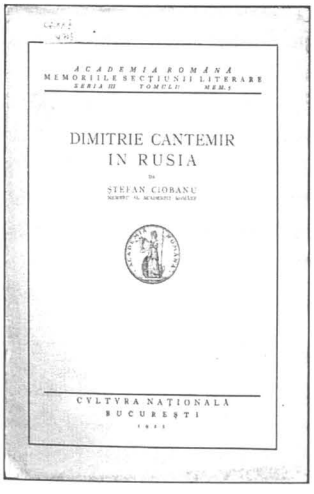

Sunt cunoscute îndestul împrejurările în cari Dimitrie Cantemir a intrat în alianţă cu Petru cel Mare şi s'a retras cu armatele ruseşti în Moscovia, unde-şi petrece restul zilelor. Soarta tragică a unui domnitor care pentru un vis frumos, nesilit de nimeni, îşi pune în cumpănă viitorul său şi al copiilor săi, care îşi lasă bogăţii în ţară şi posibilităţi de a domni peste un popor, şi care îşi ia drumul pribegiei, este cunoscută în istoria Românilor mai mult decât în istoria altor popoare. Dar soarta lui Dimitrie Cantemir pare şi mai tragică, dacă luăm în seamă că acest domnitor ca cultură şi claritate de conştiinţă se ridică deasupra tuturor, că acest istoric renumit, acest diplomat iscusit rămâne înşelat în calculele lui. Retras în Rusia, străină lui ca moravuri şi obiceiuri, frământată de încercările de reformaţie siluită a lui Petru cei Mare, de războaie fără sfârşit, Dimitrie Cantemir, care îşi înţelegea rostul său în viaţă, îşi cunoştea mai bine ca oricine ţara părăsită, trebuia să sufere mult în urma sfărâmării iluziilor de a-şi vedea ţara liberă şi tronul asigurat pentru copii. Aici, în Rusia, el îşi scrie cele mai însemnate opere, din cari primul loc îl ocupă acelea cari se referă la ţara lui. Acest fapt justifică interesul pe care trebuie să-l avem faţă de viaţa lui Dimitrie Cantemir în Rusia; ori şi ce amănunt poate contribui la luminarea personalităţii lui, la completarea celor cunoscute despre el...

Rubrică realizată de Serviciul Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ISTORIA CĂRȚII

AMITA BHOSE

9 februarie 1933 – 24 octombrie 1992

Născută la Calcutta, India, la 9 februarie 1933, Amita Bhose provine dintr-o familie de distinşi intelectuali: bunicul său pe linie maternă, N. T. Mitra, a fost licenţiat în filosofie şi a colaborat direct cu Mahatma Gandhi; tatăl său, Kumar Bhose, a fost judecător la Curtea Supremă din New Delhi.

Primul contact al Amitei Bhose cu România are loc în 1959, prilej cu care se familiarizează cu limba, devenind traducător autorizat. De asemenea, începe să publice în India materiale pe teme inspirate din literatura română (traduceri şi comentarii), fiind invitată să susţină comunicări, inclusiv în mediile academice. După absolvirea, în 1965, a Facultăţii de limba bengali a Universităţii din Calcutta, activitatea sa se diversifică prin participarea la conferinţe şi seminarii de specialitate, precum şi traduceri din limba română şi promovarea în mediile intelectuale indiene a unor autori români reprezentativi: Mihai Eminescu, Mihail Sebastian, Mihail Sadoveanu ş.a.

După 1967 relaţia Amitei Bhose cu România se intensifică odată cu participarea la seminariile organizate de Institutul Cultural Român pentru traducători. Revine apoi mai des în ţară, urmând pregătirea doctorală cu prof. Zoe Dumitrescu Buşulenga, pe o temă inspirată din creaţia eminesciană: Influenţa indiană asupra gândirii lui Eminescu.

În 1972 primeşte premiul Uniunii Scriitorilor pentru traducere şi începe colaborarea cu Universitatea bucureşteană – Catedra de limbi orientale. În 1977 dobândeşte cetăţenia română, ţară în care va locui stabil până la moartea survenită la 24 octombrie 1992. Viaţa Amitei Bhose în România, cu bune şi cu rele, a fost sub semnul unor mari încercări, ea cunoscând, atât în timpul regimului totalitar, cât şi în democraţie, numeroase deziluzii şi nedreptăţi. În esenţă, după 30 de ani de slujire a culturii române, după ce şi-a sacrificat cariera, averea şi familia pentru a locui în România, Amita Bhose rămâne un exemplu de devotament pentru o cauză şi o idee superioare – promovarea culturii române în spaţiul indian şi, implicit, valorificarea operei eminesciene.

*

Pe 26 februarie a.c., într-o zi năpădită de nămeţii unei ierni neobişnuite pentru Capitală, la Biblioteca „Ioan Slavici" a avut loc o evocare a Amitei Bhose, prilejuită de lansarea volumului Proza literară a lui Eminescu şi gândirea indiană, *apărut la Editura Cununi de stele, în contextul aniversării scriitoarei, care, la 9 februarie, ar fi împlinit 77 de ani. Au participat şi au susţinut alocuţiuni doamnele Carmen Muşat-Coman, editorul volumului, Lelia Rădulescu, coordonatoarea Bibliotecii „Ioan Slavici", filială a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, şi Elena Andronache, fostă studentă a Amitei Bhose.*

Cartea poate fi considerată o continuare a tezei de doctorat a scriitoarei, publicată sub titlul Eminescu şi India, *studiul dezvoltând pe larg amprentele filosofiei indiene în proza eminesciană.*

Amita Bhose şi-a dedicat activitatea punerii în evidenţă a multiplelor aspecte comune celor două culturi, română şi indiană, a universalităţii lui Eminescu. Pentru cercetătoarea indiană, Eminescu este un kavi *(poet-înţelept), iar dorinţa sa „de a cerceta operele lui Eminescu a avut originea în respectul profund faţă de poet".*

În semn de omagiu pentru memoria vieţii şi personalităţii acestei scriitoare, reproducem fragmente din volumele sale, cu trimitere directă la România şi cultura ei originală. Mulţumim pe această cale doamnei Carmen Muşat-Coman, directoarea Editurii Cununi de stele, pentru prilejul oferit de a cunoaşte în integrum *opera distinsei scriitoare.*

CRONICAR

Texte şi portret reproduse din volumele: Amita Bhose, *Proza literară a lui Eminescu şi gândirea indiană*, note de Amita Bhose, cuvânt înainte de Carmen Muşat-Coman, Editura Cununi de stele, Bucureşti, 2010, pp. 21–22; Amita Bhose, *Maree indiană: interferenţe culturale indo-române*, ediţie îngrijită şi note bibliografice de Carmen Muşat-Coman, Editura Cununi de stele, Bucureşti, 2009, pp. 79–80; *Proverbe şi cugetări bengaleze*, culese şi traduse din bengali de Amita Bhose, Editura Cununi de stele, Bucureşti, 2009, p. 43.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

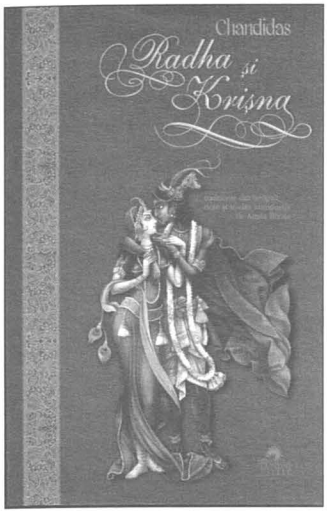

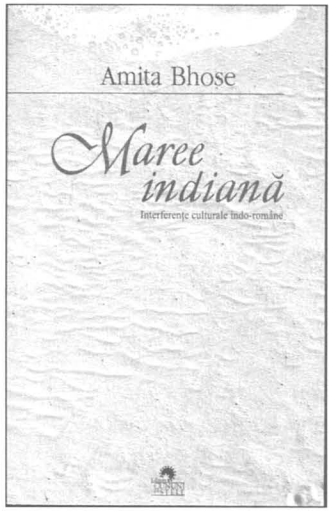

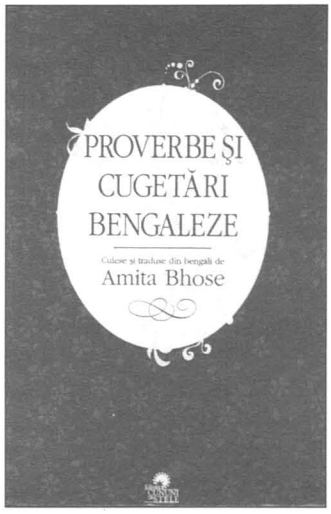

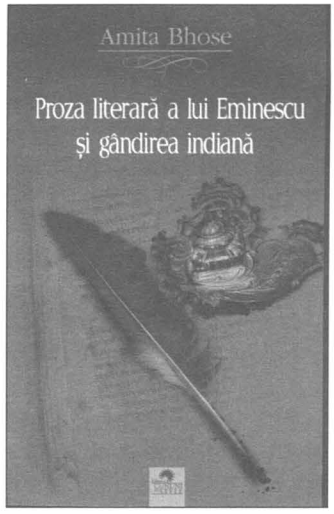

Cronologic, influenţa indiană asupra gândirii eminesciene, aşa cum o relevă operele sale, indică diferite faze ale studiilor indianistice realizate de poet. Începând cu literatura sanscrită clasică, el a mers treptat prin filozofia buddhistă la filozofia ortodoxă (*Bhagavad-gîtâ* şi *Upanişade*), şi în ultima etapă a ajuns la *Vede*, ceea ce constituie cea mai ştiinţifică şi mai ordonată metodă a studiilor indologice.

Cultura vastă a lui Eminescu, din care cultura indiană formează doar o parte, a adus o imensă varietate de teme şi o deosebită profunzime de gândiri în operele sale şi l-a înălţat la rangul poeţilor universali, l-a făcut un adevărat *kavi* (poet-înţelept în sanscrită), un poet-filozof care depăşeşte orice limită de spaţiu, de timp şi de dogmă…

*

Imaginea stării pre-creaţiei din *Scrisoarea I* o reproduce pe cea din *Imnul Creaţiunii*, cu unele adăugiri. Înrudirea acestor două poezii a fost discutată de către alţii şi de către noi în diferite contexte şi nu le mai repetăm. În schimb, ne ocupăm de imaginea zilei „cea dintâi" din *Luceafărul*.

Spre deosebire de cugetătorul din *Scrisoarea I*, care ajunge intuitiv la starea primordială, Luceafărul zboară cu o viteză mare, se reîntoarce în timp şi apare fizic în ziua creaţiei, fenomen socotit fantastic pe vremea lui Eminescu. Totuşi, se ştia că: „… La steaua care-a răsărit/ E-o cale-atât de lungă/ Că mii de ani i-au trebuit/ Luminii să ne-ajungă" (*La steaua*). Cu alte cuvinte, este posibil să vezi trecutul chiar cu ochiul liber. Iar acum, cu ajutorul telescoapelor puternice, se poate asista la ceea ce s-a întâmplat cu milioane de ani în urmă în galaxiile mult îndepărtate. Fizicienii afirmă că posibilitatea aceasta este valabilă atât pentru distanţe, cât şi pentru viteze foarte mari. Întoarcerea în timp a particulelor sub-atomice este chiar realizată în reactor. De altminteri, timpul „curge" altfel în spaţiul cosmic decât pe pământ.

Dacă aspectul relativ al timpului n-a fost cunoscut în vremea lui Eminescu, intuiţia mitică a existat mai de mult. *Legile lui Manu* şi *Bhagavad-gîtâ* vorbesc despre ziua lui Brahma, care echivalează cu mii de ani pământeşti. Eminescu se referă la ziua lui Brahma într-o însemnare din ms. 2255, ff. 186-187. Ideea timpului relativ apare şi în *Sărmanul Dionis*.

Eroul-astru al lui Eminescu traversează „… căi de mii de ani" în „… tot atâtea clipe". El zboară „pîn' piere totul totul" şi ajunge acolo unde „… nu-i hotar" şi unde „… vremea-ncearcă în zadar din goluri a se naşte", în starea iniţială când n-a fost creat nici timpul, nici spaţiul. Acolo, Luceafărul se întâlneşte cu „Părintele" şi îl roagă să-l dezlege „de greul negrei vecinicii". Pe drum, el „vedea ca-n ziua cea de-ntâi cum izvorau lumine", dar acum s-a întors mai departe în timp, la întunericul primordial. Imaginea veşniciei negre îşi găseşte paralelă în „găurile negre" din spaţiul ceresc, care reprezintă stelele stinse. Când o stea se contractă la maximum, nici măcar o rază de lumină nu-i mai scapă: din astrul strălucitor de altădată rămâne doar o pată neagră.

Acest fapt, la rându-i, corespunde imaginei zeiţei hinduse Kâlî, Marele Timp. Ea este neagră, fiindcă absoarbe creaţia în ea. Este dătătoare de moarte, cum este şi Părintele Luceafărului. Oare nu s-a apropiat Eminescu, intuitiv, de acea imagine, şi n-a conceput aspectul androginic – *arddhanârîsvara* – al creatorului? Oare dinadins a folosit două pronume diferite, masculin şi feminin, în *Rugăciunea unui dac* şi în *Scrisoarea I*? („*Unul* e în toţi, tot astfel precum *una* e în toate.") De fapt, identitatea interlocutorului nu este dezvăluită de către poet; exegeţii l-au identificat cu Demiurgul, asociindu-l probabil cu bătrânul Demiurg din *Împărat şi proletar*.

Mai departe, Luceafărul mărturiseşte:

„Din chaos, Doamne,-am apărut
Şi m-aş întoarce-n chaos...
Şi din repaos m-am născut
Mi-e sete de repaos."…

*

Informaţia e avuţie, adevărul e avere.

Rabindranath Tagore: *Religia omului*, 1

Fiecare judecă adevărul şi minciuna după ştiinţa, inteligenţa şi experienţa sa.

Sarat Chandra Chatterjee: *Omul fără caracter*

Cei care ţin la dreptate, învinge orice piedică, căci adevărul nu-i de învins.

Atul Prasad Sen: *Kakali*

Nici ştiinţa, nici arta nu pot să-şi permită să devieze de la adevăr; totuşi adevărul artei nu este acelaşi cu adevărul ştiinţei.

Pramatha Chowdhuri: *Eseuri*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Ion STOICA

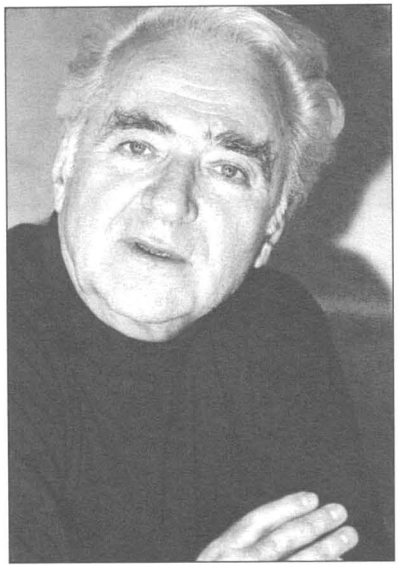

Biobibliografie

Născut la 14 ianuarie 1936, în comuna Amărăștii de Sus, jud. Dolj.

Studii: Școala generală, comuna Amărăștii de Sus, jud. Dolj, 1942–1946; Colegiul Național „Carol I", Craiova și (din 1949) Liceul „Ioniță Assan", Caracal, 1946–1953; Universitatea din București, Facultatea de Filologie, Secția de Biblioteconomie, 1953–1957.

Funcții: Șef serviciu, Biblioteca Regională București (1957–1960); profesor de limba și literatura română, Școlile generale Popești și Tufa, Raionul Drăgănești-Vlașca (1960–1964); șef Serviciu Bibliografic, director adjunct, apoi director general la Biblioteca Centrală Universitară din București (1964–2003); lector titular, conferențiar, profesor la Catedra de Bibliologie și Știința Informației la Facultatea de Litere, Universitatea București (1990–2007).

Doctoratul în Filologie cu teza: *Biblioteci universitare contemporane. Direcții și tendințe*, Universitatea din București, 1977.

OPERA

A. Beletristică

Casa de vânt. Versuri. București: Editura Eminescu, 1981.

Porțile clipei. Versuri. București: Editura Albatros, 1982.

Gates of the Moment. Versuri. London: Forest Books, 1984; ediția a II-a în 1993.

Pași peste ierburi. Versuri. București: Editura Eminescu, 1985.

Mărturie

Lăsați-mă să cânt pe orice strună
Când nu mai pot de suflet să m-ascund,
În cântec e tăcerea mea de lună
Și ceasul meu de patimă rotund;
Și dacă struna plânge câteodată,
Dacă-nfloreşte umbra în caişi,
Dacă apusul bălțile-și desfată
Cu-nsângerarea sorilor uciși,
Dacă încep fiorii să se-adune
Și munți de țipăt rătăcesc în vânt,
Dacă se-nfruntă sunete nebune
În fiecare casă de cuvânt,
E mărturie veche și deplină
Că osiile lumii nu s-au rupt;
Când pe deasupra nopțile se-nchină,
Luminile așteaptă dedesubt

Nimic mai mult

Era străină lumea
Împrejur,
Puteam să trag la roată
Sau să fur,
Puteam să urc din ape
Sau din foc,
Puteam trăi și altfel
Sau deloc,
N-am fost nici scris în soartă,
Nici n-am fost
Pentru ruptura vremii
Adăpost,
Doar întâmplării clipă
Și chivot;
Nimic mai mult de-atât,
Atâta tot!

Către alter ego

De data asta, chiar de-o fi să doară,
Insist să strângi din dinți și să m-asculți,
Îți poruncesc a nu ştiu câta oară:
Închide poarta! Au intrat prea mulți!
De-atâta vreme mergem împreună
Și te așezi în toate în răspăr,
De parcă altui vis îi dai arvună
Și închinare altui adevăr;
La mine-n casă, cine-a vrut să intre,
N-a fost a da solie, nici cuvânt,
Și nici n-a fost să se aleagă dintre
Avuți și neavuți, după veşmânt;
Lumina zilei, limpede și blândă.
A plâns peste ființă, lăcrimând,
Nevolnicii s-au așezat la pândă,
La colțuri de simțire și de gând,
Ori au umplut odăile curate
Cu tropot și cu vorbe fără șir;
Mi-e dor de bolți cu cerurile-n spate,
Când cade steaua mare la nadir
Și obosit de țintele supreme,
În pacea mea întreagă mă cobor,
Văzând cu mintea marginea de vreme;
Închide poarta! Tragi și de zăvor!

Temelia

Pe prea puțin mă sprijin,
Prea moale temelia,
E piatra ca o apă,
E abur poezia,
Pe stâlpii de cuvinte
Nimic nu se ridică,
Nici cuibul de speranță,
Nici aripa de frică,
Din vorbele de goluri
Nu pot să țes veşminte,
Nici patimilor oarbe,
Nici gândurilor sfinte,
Pe roțile împinse
Cu mâinile-amândouă
Nu pot să duc nici vântul,
Nici sufletul de rouă,
Iar sub picior, pământul
E frunză mișcătoare
Și soarele, departe,
E ochiul care doare;
Cerșesc o temelie
Prin veacul de ruine;
Poate-o găsesc în ierburi,
Poate-o găsesc în tine

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

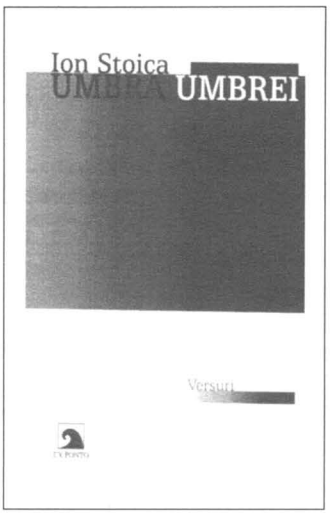

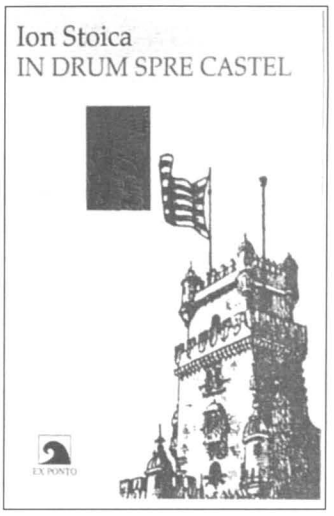

Nu pleci

Atâtea glasuri împrejur!
Atâtea semne în departe!
Nimic nu e deplin şi pur,
Întregul lumii se împarte;
Ai vrea să strângi, ai vrea să dai,
Împovărat de aşteptare,
Potir sorbind nectar de rai
Din rădăcinile amare;
Şi treci stângaci ca un robot,
Prin clipa nouă şi bogată;
De poţi fugi de peste tot,
Din tine nu pleci niciodată.

Mesaj, într-o doară, către urmaşi

Când lumea, într-o zi, va fi să fie
Din nou croită până-n amănunt
Şi se vor meşteri cu măiestrie
Câte de trebuinţă-n viaţă sunt,
Să nu fiţi trişti când spada o să cadă,
Nu luaţi nimic din ce-aţi avut aici,
Chiar dacă unii au păstrat în ladă
Nu ştiu ce aur vechi de la bunici,
Nu luaţi nimic, plecaţi cu mâna goală,
Până-n tărâmul viscolului mut,
Mai bine să dormiţi cu vântu-n poală
Şi toate să le luaţi de la-nceput,
Decât să ştiţi mereu că ceva strânge,
Că nu ştiu ce e larg în cheutori
Şi nu ştiu care amintire plânge,
Ori nu ştiu cu ce gând sunteţi datori;
Ce-a fost a fost, trecutul n-are minte,
Dar dacă puneţi umărul puţin
Şi se deşteaptă visul în cuvinte
O să vedeţi cum alte umbre vin,
Se-adună alte fapte, altă moară
Se învârteşte-n clipe, cu alt rost,
Căruţa vremii merge mai uşoară
Şi-o să uitaţi cu totul, tot ce-a fost;
Dar ca să nu vă despărţiţi de toate
Şi să plecaţi de-aici de tot săraci,
Să luaţi cu voi în ochi, dacă se poate,
De-a-ntregul înflorit, un câmp de maci

Dincolo de cercuri. Versuri. Bucureşti: Editura Albatros, 1986.

Periplu rotund. Bucureşti: Editura Eminescu, 1988.

As I Came to London One Midsummer's Day. Versuri. London: Forest Books, 1990; ediţia a II-a în 1991.

Vorbind cu tine. Versuri. Bucureşti: Editura Grai şi Suflet – Cultura Naţională, 1995.

A doua viaţă. Versuri. Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 1996.

Nevoia de semne. Versuri. Antologie. Bucureşti: Editura Grai şi Suflet – Cultura Naţională, 1997.

Maree pe lună. Versuri. Bucureşti: Editura Grai şi Suflet – Cultura Naţională, 2000.

În drum spre castel. Versuri. Constanţa: Editura Ex Ponto, 2002.

Faust XXI. Constanţa: Editura Ex Ponto, 2007.

B. Literatură ştiinţifică: *Informare. Cercetare. Dezvoltare*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1977 (în colaborare cu Alexa Manea); *Alma Mater Librorum*. Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 1979; *Structuri şi relaţii informaţionale în dezvoltarea învăţământului şi a cercetării româneşti. O încercare de sinteză*. Bucureşti: Editura Alternative, 1997; *Informaţie şi cultură. Sinteze. Reflecţii. Atitudini*. Bucureşti: Editura Tehnică, 1997; *Interferenţe biblioteconomice*. Constanţa: Editura Ex Ponto, 1997; *Criza în structurile infodocumentare: sensuri şi semnificaţii contemporane*. Constanţa: Editura Ex Ponto, 2001; *Puterea cărţii*. Constanţa: Editura Ex Ponto, 2005; *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanţa: Editura Ex Ponto, 2009; *Tudor Vianu. Biobibliografie*. Bucureşti: BCU, 1967 (în colaborare cu H. Zalis); *Modernismul în literatura română. Cercetare referativă*. Bucureşti: BCU, 1968 (în colaborare cu H. Zalis); *Clasicismul în literatura română. Cercetare referativă*. Bucureşti: Centrul de documentare universitară, 1969 (în colaborare cu H. Zalis).

Studii şi articole: Peste 400 de titluri publicate în reviste ştiinţifice şi culturale din ţară şi din străinătate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Între *loialitate* şi *onoare* – Cazul Kukliński şi realităţile româneşti

Marţi, 23 februarie a.c., la sediul Fundaţiei Europene Titulescu a avut loc prezentarea lucrării *Cazul Ryszard Kukliński, un Pacepa al Poloniei?* de dr. Ion Constantin, colegul nostru şi colaborator permanent al revistei „Biblioteca Bucureştilor".

Pe scurt, conţinutul lucrării, apreciată de majoritatea vorbitorilor – dr. Radu Ciuceanu, directorul INST, istoricii Gh. Buzatu, Cristian Troncotă şi Mircea Dogaru, ofiţerii Filip Teodorescu şi Petru Neghiu – drept *necesară* şi *actuală*, prezintă cazul unui ofiţer superior polonez ce a vândut americanilor secrete militare în perioada Războiului Rece. Concret, în seara zilei de 7 noiembrie 1981, colonelul Ryszard Kukliński, şeful Direcţiei I Planificare Strategii şi Operaţii din SMG-ul armatei poloneze, participă la recepţia oficială sovietică prilejuită de aniversarea Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. Câteva ore mai târziu, deghizat şi cu o legendă alcătuită de ambasada SUA, părăsea Polonia cu destinaţia Germania. A doua zi se întâlnea, la o locuinţă aparţinând CIA, cu familia sa repatriată şi zbura în siguranţă spre Washington. Se sfârşea astfel o carieră oficială de mai bine de nouă ani de spionaj activ, timp în care predase americanilor peste 42.000 file de documente, majoritatea în limba rusă, conţinând decizii secrete ale Tratatului de la Varşovia, proiecte militaro-industriale sovietice, planurile aliaţilor în legătură cu războiul electronic etc. Totul se petrecuse în secret, sub nasul KGB-ului şi al serviciilor secrete poloneze. Ulterior, fostul spion, devenit oficial „defector" („persoană care şi-a abandonat ţara din raţiuni politice sau economice şi care se află în posesia unor date şi informaţii care ar putea interesa guvernul Statelor Unite", conform Legii 110, din 1976, a Guvernului SUA), va justifica gestul său prin dorinţa de a lupta împotriva... comunismului şi a regimului anti-popular din ţara sa, fiind dezamăgit de reprimarea sângeroasă a mişcărilor muncitoreşti din decembrie 1970.

Considerat oficial în Polonia ca trădător, Kukliński va fi reabilitat foarte greu. După mai bine de 17 ani de la fuga sa în SUA, fostul ofiţer va plăti scump gestul său: cei doi fii ai săi îşi vor găsi moartea, în condiţii suspecte, pe teritoriul american. Suferinţele şi dezamăgirile acumulate nu vor fi niciodată acoperite de satisfacţia tardivă de a fi primit oficial de către

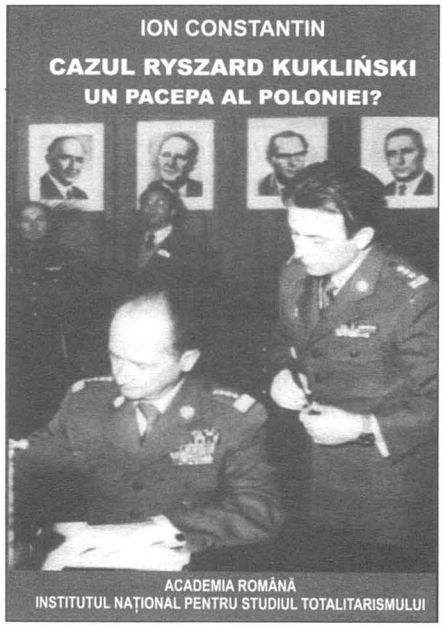

Papa Ioan Paul al II-lea şi nici de acordarea unor onoruri publice ale autorităţilor poloneze, mai degrabă impuse de „aliatul" american decât sincere şi meritate. În fapt, după cum susţine dr. Ion Constantin în cartea sa, la şase ani de la moartea lui Kukliński, survenită la 10 februarie 2004, el rămâne şi azi un personaj controversat, *depăşind dimensiunile clasice ale unei afaceri de spionaj.*

Cazul Kukliński redeschide la noi o discuţie despre defectorul Pacepa. Majoritatea participanţilor la dezbaterea de la Fundaţia Titulescu au subliniat *incompatibilitatea* dintre cele două situaţii evocate, faptul că trădarea, indiferent că este acoperită cu un termen oficial cum este acela de *defecţiune*, rămâne un act reprobabil, mai ales când este înfăptuită de un ofiţer aflat sub jurământ.

Din păcate, oficial, Pacepa rămâne un defector, dar chiar şi în aceste condiţii cazul său nu trebuie să constituie un model public, ci, cel mult, o pată pe onoarea gradului de ofiţer.

(*M. N.*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Remember Nicolae Iorga – o recuperare necesară

Recent au avut loc două evenimente editoriale, evidenţiate în cadrul unei reuniuni selecte a mediului academic universitar şi gazetăresc, găzduită de Fundaţia Europeană Titulescu (gazdă, profesorul G. Potra, un excelent moderator şi amfitrion):

• Colecţia de *Studii şi documente Nicolae Iorga 1871–1940*, vol. VII şi VIII, 2009, apărută sub îngrijirea istoricilor Constantin Buşe şi Constantin Găucan. Susţinută exclusiv din contribuţia bănească a medicului C. Găucan, colecţia, unică în peisajul ştiinţific actual, iniţiată în anul 1999, a însemnat „recuperarea adevăratei istorii a poporului român, contrafăcută şi răstălmăcită constant în ultimii 60 de ani". Apariţia acestei serii editoriale, ce va număra cu siguranţă, în cursul anului 2010, nu mai puţin de zece volume compacte, s-a suprapus cu înfiinţarea „Clubului istoricilor N. Iorga", găzduit de asemenea de acelaşi generos dr. Găucan la locuinţa sa din Vălenii de Munte. În lipsa unei reacţii oficiale din partea autorităţilor locale şi centrale, adevărata Şcoală de vară a lui Iorga a renăscut prin „Fundaţia N. Iorga", susţinută şi coordonată de istoricii Constantin Buşe şi Gh. Buzatu. Ca un semn de adeziune la aceste iniţiative, deopotrivă ştiinţifice dar şi cultural-educative, semnalăm prezenţa în vol. VIII al seriei a două articole aparţinând colegilor noştri din BMB, dr. Ion Constantin şi drd. Marian Nencescu, ambele pe teme circumscrise recuperării tezaurului ştiinţific lăsat moştenire posterităţii de profesorul Iorga.

• Rare sunt ocaziile când comunitatea academică şi universitară bucureşteană, dimpreună cu generaţia de tineri istorici grupaţi în jurul proiectului „Clubul Nicolae Iorga" de la Vălenii de Munte, să-şi unească forţele pentru a omagia un dascăl ce a purtat mai bine de patru decenii făclia istoriei, cu demnitate şi probitate profesionale desăvârşite. Evenimentul a fost prilejuit de împlinirea de către profesorul Constantin Buşe a vârstei de 70 de ani (la 27 septembrie 2009 – *n.n.*), ocazie cu care colegii şi foştii studenţi şi doctoranzi i-au dedicat un volum „omagial" (termenul cuprinde obligatoriu şi o reverenţă pentru vârsta patriarhală a sărbătoritului). Lucrarea, de dimensiuni impresionante (peste 570 pagini în format A4), survine după altele două publicate la 60, respectiv 65 de ani de viaţă, şi reuneşte 85 de istorici din toate generaţiile care au ţinut să fie alături de profesorul şi mentorul lor în aceste clipe aniversare. Volumul, îngrijit de Constantin Hlihor, cuprinde trei părţi: 18 *portrete* ale sărbătoritului realizate de istorici şi prieteni din generaţia vârstnică, o secţiune dedicată *istoriei relaţiilor internaţionale* (domeniul predilect al lui C. Buşe) şi alta *istoriei moderne.* În esenţă, volumul poate fi caracterizat prin cuvintele istoricului ieşean Al. Zub: „Un asemenea palmares ştiinţific, încă nepus în lumină cum se cuvine, merită mult mai multă atenţie din partea unei bresle care a fost adusă în situaţia de a recunoaşte că ego-istoria face parte, indisolubil, din istorie."

CRONICAR

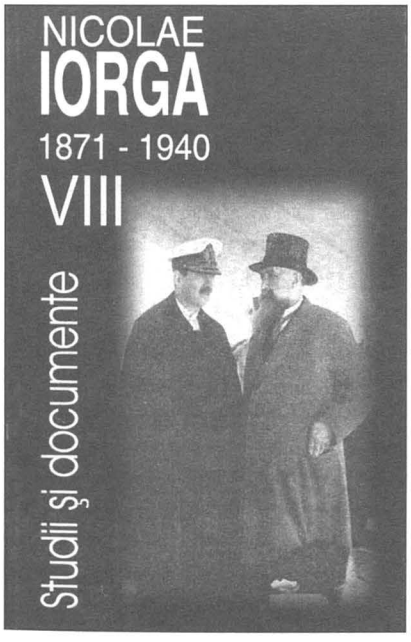

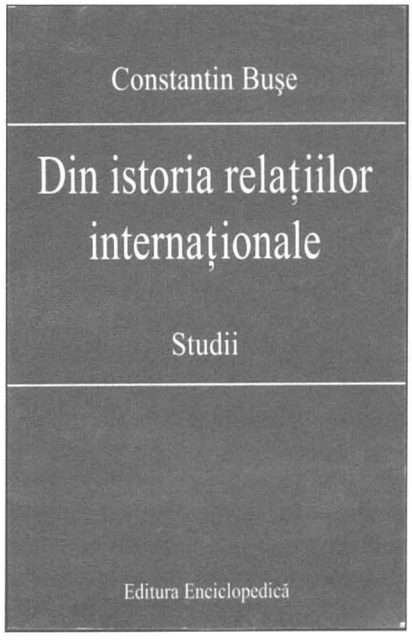

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureşti în stampe şi imagini

A doua jumătate a secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX este o perioadă foarte importantă în istoria Bucureştiului deoarece acum oraşul devine Capitala Principatelor Unite (1859), a Regatului România (1881) şi a României Mari (1918).

Domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859–1866), şi mai ales cea a lui Carol I, reprezintă o perioadă istorică de dezvoltare fără precedent din punct de vedere arhitectural, urban şi edilitar pentru Bucureşti. „Micul Paris", dar mai ales „Marele Bucureşti", s-a afirmat în lumea europeană prin ambientul său, consemnat sub diverse forme, inclusiv prin cartea poştală ilustrată.

Universitatea din Bucureşti (arh. Alexandru Orăscu, proiect 1857), Monumentul I.C. Brătianu (dispărut), Turnul Colţei (1702), demolat în 1888, Biserica Sf. Gheorghe Nou – Km. „0" al Bucureştilor, Bulevardul Colţei, Bulevardul Take Ionescu, Piaţa Romană şi statuia lui Lascăr Catargiu, Palatul Sturdza (1894) din Piaţa Victoriei, Monumentul Infanteristului (dispărut) de pe Şoseaua Kiseleff, Arcul de Triumf (arh. P. Antonescu), Şoseaua şi ştrandul Kiseleff, Gara de Nord, Spitalul Militar, Ateneul Român, Fundaţia Universitară Carol I, Palatul Regal sunt edificii, monumente şi locuri din Bucureşti, adevărate mărturii de memorie comunitară, iar prezentarea lor cu ajutorul cărţii poştale ilustrate este una inedită.

Miercuri, 24 februarie a.c., la Filiala „George Coşbuc" s-a desfăşurat manifestarea culturală *Bucureşti în stampe şi imagini*, organizată în parteneriat cu Serviciul Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară (şef seviciu Florin Preda) şi în colaborare cu Şcoala Nr. 111 – „George Bacovia". Elevi din clasele I A, I B şi a V-a A, coordonaţi de doamnele profesoare Maria Ropotă şi Elena Lupu, au prezentat un scurt moment muzical spre încântarea publicului prezent, din care au făcut parte şi părinţi ai elevilor.

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE

Seara de lectură în limba engleză
English Reading Evening

Luni, 15 februarie a.c., la Filiala „Liviu Rebreanu" s-a desfăşurat manifestarea intitulată *Seara de lectură în limba engleză/English Reading Evening*. Partenerii manifestării au fost Lexis. Schools of Languages şi Federaţia Română de GO.

Seara de lectură a debutat cu o incursiune în istoria omenirii, cu accent pe istoria scrisului şi a bibliotecilor. S-a vorbit elevilor despre Biblioteca din Alexandria. În continuare, au fost prezentate Biblioteca Metropolitană Bucureşti şi Filiala „Liviu Rebreanu", precum şi serviciile pe care acestea le oferă. A fost accesat site-ul BMB, fiind vizualizate filialele, programele culturale aflate în derulare şi acţiunile patronate de bibliotecă.

Programul manifestării a continuat cu o demonstraţie de GO şi cu citirea unei scurte poveşti în limba engleză, intitulată *Guan Yu Play GO during Surgery/Guan Yu joacă GO în timpul operaţiei*. Este vorba despre un general chinez rănit într-o bătălie, care continuă să joace GO în timpul intervenţiei chirurgicale la care este supus. Jocul îl ajută pe acesta să treacă cu bine peste momentul critic.

În ultima parte a manifestării, elevii de la Şcoala Lexis au realizat desene pornind de la această poveste. De asemenea, acestea au ilustrat în mod sugestiv şi alte momente din istoria şi civilizaţia Chinei.

Cristian RADU

Victor Eftimiu – Poetul Singurătăţii

În data de 24 februarie a.c., Filiala „Costache Negruzzi" a găzduit manifestarea *Victor Eftimiu – Poetul Singurătăţii*, la care au participat elevii Şcolii nr. 51, Sector 2, coordonaţi de d-na profesor de limba română Elena Nica. În cadrul manifestării, elevii au susţinut momente artistice din creaţia lui Victor Eftimiu şi a altor poeţi români reprezentativi.

Prin această manifestare s-a urmărit sensibilizarea elevilor şi apropierea lor de poezie, sursă inepuizabilă de satisfacţii pentru iubitorii de frumos; astfel, se aşteaptă o mai mare atenţie din partea cititorilor aflaţi pe băncile şcolilor şi ale liceelor pentru sălile de lectură ale bibliotecilor publice.

Liliana APOSTOL

Liane astrale

În ziua de 25 februarie a.c., în cadrul proiectului *Ziua Filialei*, la sediul Bibliotecii „B.P. Hasdeu" a avut loc lansarea volumului *Iulia Hasdeu – Confidences/ Destăinuiri*, ediţie bilingvă română-franceză, al d-nei prof. dr. Crina Bocşan-Decusară, preşedinta Asociaţiei UNESCO „Iulia Hasdeu". Prezenţi la manifestare, d-nii Cristian Pompei, redactor-şef al revistei „Lumea Misterelor", şi Iuri Floroiu, redactor la revista „Cuvântul", au pus în discuţie aspecte interesante din sfera paranormalului, fiind subliniată legătura strânsă, a „lianelor astrale", dintre B.P. Hasdeu şi fiica sa Iulia în lumea de dincolo.

Partenerii manifestării au fost Asociaţia pentru Drepturile Pensionarilor din România şi Asociaţia Culturală UNESCO „Iulia Hasdeu".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

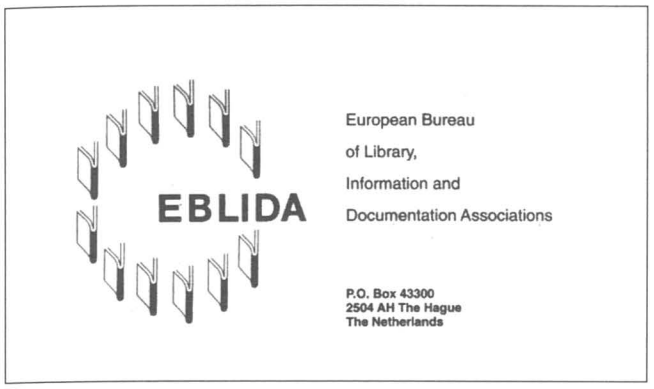

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Iniţiative

Bibliotecile europene în căutarea unei identităţi digitale

EDITORIAL

Preşedintele EBLIDA, Gerald Leitner, a readus în discuţie aderarea EBLIDA la Declaraţia de la Viena, care a evidenţiat necesitatea susţinerii bibliotecilor la nivel european. În ultimele luni s-a înregistrat o intensificare a activităţii Comisiei Europene (CE) privind revizuirea legii drepturilor de autor, privită din perspectiva Acordului Google şi a Proiectului *Europeana*. În acest context, este de datoria EBLIDA să crească presiunile asupra organismelor europene, pentru a grăbi schimbări benefice, prin prezentarea experienţei proprii, precum şi prin activitatea Grupurilor de experţi specializaţi, care vor furniza date şi vor oferi consultanţă deputaţilor europeni în problemele bibliotecilor.

De asemenea, Gerald Leitner a amintit că în 2009, la Viena, Consiliul Director a discutat propunerea modificării Constituţiei organizaţiei, prin care s-ar asigura şi membrilor asociaţi dreptul de a vota. Ca rezultat, Comitetul Executiv a stabilit un grup de lucru pentru această problemă, care va fi dezbătută de membrii cu drepturi depline în cadrul reuniunii Consiliului, ce va avea loc la Helsinki, în ziua de 6 mai 2010. Deoarece pentru susţinerea oricărei modificări este nevoie de minimum 2/3 din numărul membrilor plini, preşedintele invită la o participare cât mai largă la reuniunea din Finlanda.

ARTICOL DE FOND

Una dintre temele abordate se referă la lucrările „orfane" şi la modul în care EBLIDA a fost invitată să reprezinte bibliotecile la audierile CE de la Bruxelles, din octombrie anul trecut, în privinţa acestor opere. Lucrările „orfane" sunt cele al căror autor nu poate fi identificat şi/sau localizat, fie pentru că acesta este necunoscut (fără un nume ataşat), fie pentru că el nu mai poate fi depistat. Din punct de vedere legal, în Europa nici o lucrare fără autor nu poate fi digitizată, dar pentru lucrările „orfane" nu se poate obţine, prin definiţie, permisiunea pentru digitizare.

În prezent, bibliotecile doresc şi pot să realizeze, prin noi tehnologii, aşa-numita digitizare în masă. Pot să separe operele aparţinând domeniului public, care sunt libere de drepturi de autor şi pot fi astfel digitizate oricând, de cele care intră sub incidenţa copyright-ului. De exemplu, numai în Marea Britanie există aproximativ 50 de milioane de astfel de lucrări, care nu pot fi digitizate.

Se propun două soluţii: folosirea licenţelor extinse, colective, sau adaptarea legislaţiei deja existente. Prima dintre soluţii este deja aplicată în unele ţări europene, cu aprobarea organizaţiilor şi asociaţiilor deţinătorilor de drepturi de autor. Este necesar ca legea să permită unei astfel de organizaţii să reprezinte şi autori care nu sunt membri. Bibliotecile pot negocia un contract şi pot plăti o taxă organizaţiei respective, putând astfel să digitizeze materialul dorit şi să se pună la adăpost în eventualitatea apariţiei ulterioare a unui autor. Avantajul este că bibliotecile nu mai trebuie să caute autorii, individual, ceea ce ar implica costuri uriaşe. O excepţie de la legislaţia deja existentă ar putea constitui permisiunea de a digitiza opere considerate „orfane" în urma unei căutări rezonabile a autorilor.

Textul integral al poziţiei adoptate de EBLIDA poate fi consultat online.

Un alt articol de fond prezintă un catalog inovator al Bibliotecii Publice din Bruges. Autorul explică utilizarea aplicaţiei „Aquabrowser", prin care se realizează mai mult decât un simplu catalog de bibliotecă. Bogat, variat, impresionant, cu adevărat inspirat, structura sa deschisă abordează mai ales probleme de strategie ce privesc un mediu informaţional aflat într-o continuă evoluţie, concentrându-se pe dinamica de la nivel local şi pe o largă particpare a comunităţii – elemente caracteristice, definitorii ale bibliotecilor publice.

Colecţiile digitale ale catalogului

Punctul de pornire a fost fragmentarea accesului la patrimoniul local, ce adăposeşte colecţii variate – de la manuscrise medievale şi vechi tipărituri până la colecţii personale. Biblioteca a început digitizarea unora dintre aceste materiale, iar acum toate aceste colecţii de patrimoniu şi istorie locală sunt disponibile printr-o singură interfaţă integrată, prin intermediul căreia se deschide accesul unor variate categorii de utilizatori. În cooperare cu Arhivele oraşului, a fost adăugat un pictorial ce se adaptează perfect la conţinutul original.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Integrarea conţinutului bibliotecii în informaţiile comunitare

Adăugarea de pe Internet a evenimentelor locale şi informaţiilor privind comunitatea creează un mediu viu, „în direct", în cadrul bibliotecii. Interesant este faptul că în prezent, pentru anumiţi parteneri, biblioteca este un canal informaţional care duce la un public mult mai larg. Scopul principal al bibliotecii a fost acela de a adopta o poziţie activă în medierea conţinutului său hibrid, conectând utilizatorul local la informaţia care este cu adevărat valoroasă pentru el. Această nouă abordare a bibliotecii ca loc de informare şi descoperire a fost tradusă printr-o campanie de promovare eficientă, ce a prezentat persoane care au ajuns în viaţă la situaţii pozitive neaşteptate, ca rezultat al căutării informaţiei necesare, prin intermediul respectivului catalog.

Conceperea consultării catalogului din perspectiva utilizatorului

După cum arată statisticile, o treime dintre accesări/întrebări nu sunt iniţiate în caseta de căutare. Aceasta înseamnă că oamenii urmează indicaţiile şi opţiunile pe care le prezintă sistemul. Acesta permite căutarea „pas cu pas", din aproape în aproape, iar pentru aceasta sistemul a fost special conceput să poată exploata bogata structură a metadatelor şi să poată asigura utilizatorilor posibilităţi multiple de navigare.

Se oferă consiliere de specialitate în cele mai diverse domenii – de la revistele pentru femei până la ghiduri literare – ceea ce reflectă diversitatea stilurilor de viaţă şi a preferinţelor oamenilor.

Colecţiile de patrimoniu pot fi consultate după proveniență, editor, expoziţie, achiziţie etc. toate aceste date se pot obţine dintr-un meniu iniţial, de start, care face parte dintr-o casetă de prezentare deschisă pentru fiecare dintre cele cinci secţiuni: biblioteca pentru copii, ficţiune, non-ficţiune, muzică şi film, patrimoniu şi istorie locală.

Raportul dintre digital şi fizic

Înregistrările blogului au scopul de a activa conţinutul prin conectarea la ceea ce se întâmplă în cadrul bibliotecii, în împrejurimi sau în lumea largă. Este extraordinar să vezi cum biblioteca fizică se oglindeşte în cea virtuală.

În noiembrie anul trecut a fost implementată aplicaţia „Aquabrowser My-Discoveries", care permite utilizatorilor să selecteze, să partajeze şi să interacţioneze în cadrul bibliotecii, oferind astfel un exemplu pozitiv al aplicării noilor servicii în activităţile tradiţionale. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu link-ul „LibraryThing" sau cu butonul/pictograma „Add-This". Cu toate acestea, este încă loc pentru multe îmbunătăţiri astfel ca utilizatorul mediu să poată redescoperi şi refolosi conţinutul bibliotecii. Noua abordare presupune cooperarea cu instituţiile partenere, la nivel local, oferind un model flamand de reţea în domeniul bibliotecilor.

Pentru informaţii suplimentare:
www.brugge.be/cabrio

CRONICA EVENIMENTELOR RECENTE

• *Consultarea conţinuturilor online*

Comisia Europeană va lansa în luna ianuarie 2010 o consultare privind conţinutul online. Obiectivul este dezbaterea modalităţilor de dezvoltare a „pieţelor online de desfacere", a bunurilor şi serviciilor protejate prin drepturi de proprietate intelectuală. Discuţia abordează rolul acestor oferte online din punct de vedere juridic şi explorează o mare varietate de modele de gestionare a drepturilor de autor, care pot induce o dezvoltare mai rapidă a ofertelor în cauză.

Informaţii suplimentare la:
ec.europa.eu/internal_market/consultations/2009/content_online_en.htm

• *Comunicarea privind drepturile de autor în economia cunoaşterii*

La 19 octombrie 2009, Comisia Europeană a adoptat un document privind drepturile de autor în economia cunoaşterii (versiuni disponibile în limbile engleză, franceză şi germană), care abordează acţiunile pe care Comisia intenţionează să le lanseze în urma unor evenimente şi consultări recente. Acesta este răspunsul Comisiei la *Cartea Verde* din 2008. Documentele pot fi consultate pe adresa:
http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2009/content_online_en.htm

• *Lansarea Arhivelor Uniunii Europene în format digitizat*

Uniunea Europeană şi-a lansat propria arhivă de carte pe site-ul său, în octombrie anul trecut. Site-ul a fost lansat la Târgul de Carte de la Frankfurt şi include toate lucrările editate de către Biroul de Publicaţii al Uniunii Europene, reprezentând instituţii, agenţii şi alte organisme asociate, începând cu anul 1952. Prezenta arhivă conţine 12 milioane de pagini scanate din peste 110.000 de publicaţii istorice şi alte două milioane de pagini din lucrări mai recente. Colecţia include materiale în toate cele 23 de limbi oficiale ale Uniunii Europene şi urmăreşte o creştere a ratei de dezvoltare de până la 1.600 de publicaţii pe an. Conţinutul său va fi oferit şi prin intermediul proiectului *Europeana*.

• *Cea de-a doua ediţie a Atelierelor LIBER – EBLIDA privind digitizarea materialului de bibliotecă în Europa*

Aceasta a avut loc la Haga, în perioada 19 – 21 octombrie 2009. 125 de participanţi au salutat săptămâna dedicată accesului liber la informaţie prin programe interesante, în urma cărora s-a înregistrat un feedback eficient. Înregistrările video şi slide-urile prezentărilor, alături de alte evenimente ce s-au desfăşurat în timpul săptămânii accesului deschis, pot fi consultate pe site-ul evenimentului:
www.libereurope.eu/node/391

• *Congresul European privind E-incluziunea*

Una dintre temele principale ale congresului a fost legată de întrebarea adresată în final de Sir Eppo Van Nispen tot Savenaer: „Dacă bibliotecile n-ar fi existat, ar fi fost ele oare inventate?" Ce valoare ar putea adăuga biblioteca publică la informaţia oferită prin servicii publice de Internet sau prin telecentre (locuri din care publicul poate accesa direct serviciile de Internet)? Şcolile, bisericile, moscheile, centrele comunitare, chiar cyber-cafenelele, au devenit, în ultimul timp, telecentre – atunci ce dimensiune în plus ar trebui să îi convingă pe factorii de decizie politică şi economică să susţină în continuare bibliotecile? Peste 200 de participanţi din 24 de ţări europene şi de pe alte continente au încercat să găsească răspunsuri la aceste întrebări. Ei au reprezentat domenii şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

instituţii precum industrie, programe de finanţare, CE, telecentre, organizaţii ale drepturilor cetăţeneşti, factori de decizie politică şi economică, biblioteci.

Bibliotecile sunt de obicei situate în centrul comunităţilor umane – în special când e vorba despre comunităţile rurale. Ele sunt deschise tuturor, de multe ori cu un program prelungit la sfârşit de săptămână, oamenii sunt liberi să intre, fără nici un fel de înregistrare prealabilă, şi să beneficieze de servicii gratuite, de o atmosferă primitoare, de informaţii utile din partea unui personal profesionist.

E-incluziunea este foarte importantă pentru Uniunea Europeană. Oamenii pot găsi online informaţii dintre cele mai diverse – de la sănătate la căutarea de locuri de muncă, până la participarea la cursuri de formare, menţinerea legăturii cu familiile aflate departe sau economisirea banilor, prin cumpărăturile online. Jessica Dorr, de la Fundaţia Bill şi Melinda Gates, spunea că „în prezent, dacă nu ai o identitate online, pur şi simplu nu exişti!"

În Lituania, peste 50% din populaţie nu are acces la un calculator, nici acasă, nici la serviciu. Programul de E-incluziune are ca scop tocmai facilitarea accesului, pentru obţinerea celor mai bune rezultate.

La polul opus se află Norvegia, 97% din populaţie având acces la Internet de acasă. Cu toate acestea, bibliotecile şi-au păstrat, în această ţară, un rol important în educarea oamenilor. Privind la cele două extreme, putem înţelege poziţia unică deţinută de biblioteci în viaţa comunităţii.

Congresul a fost găzduit de către guvernul flamand la Bruxelles, pe o durată de două zile. Varietatea participanţilor a adus o perspectivă fascinantă şi a creat multe oportunităţi de colaborare, fiind prin aceasta un real succes – eveniment pe care organizatorii speră să îl repete şi anul viitor.

Rolul EBLIDA a fost acela de a reprezenta bibliotecile europene. Preşedintele Gerald Leitner a vorbit despre Declaraţia de la Viena (text disponibil online), subliniind necesitatea activităţilor de lobby pe probleme de drepturi de autor la nivel european şi a elaborării unei politici comune în domeniul bibliotecilor.

• *Un nou raport al Asociaţiei Internaţionale a Editorilor de lucrări ştiinţifice, tehnice şi medicale (STM)*

STM a publicat un nou raport – continuare a ediţiei din 2006, cu titlul *Publicaţiile ştiinţifice în tranziţie: o privire de ansamblu asupra evoluţiilor curente*. Finanţat de STM şi pregătit de Mark Ware Consulting, raportul adună probele disponibile şi oferă o imagine cuprinzătoare a tendinţelor şi curentelor în comunicarea ştiinţifică, explicând noile schimbări profunde, datorate factorilor tehnologici şi economici, avîndu-se în vedere motivaţiile de bază ale autorilor, care rămân în continuare stabile.

Textul integral al Raportului este disponibil online, în format pdf.

• *Acordul Google asupra digitizării patrimoniului mondial de carte*

Documentul a primit aprobarea preliminară, iar primele dezbateri vor avea loc în februarie 2010. Noua documentaţie poate fi consultată pe site-ul *Google Book Settlement*, oferind explicaţii despre modificările şi adăugirile la proiectul iniţial.

Care va fi răspunsul Comisiei Europene faţă de acest Acord şi ce intenţionează să întreprindă aceasta în Europa, în acest sens? Care este opinia Comisiei despre proiectul Google, şi care va fi impactul acestuia asupra procesului de digitizare a cărţii în Europa, precum şi asupra drepturilor părţilor implicate? Consideră Comisia că legislaţia europeană privind drepturile de autor ar trebui modificată?

În data de 26 noiembrie 2009, Parlamentul European a adresat Comisiei aceste întrebări, la care a răspuns Klaus-Heiner Lehne, din partea Comisiei pentru Afaceri Juridice. Răspunsurile şi dezbaterile pot fi consultate integral online.

• *Consiliul pentru probleme de educaţie, tineret şi cultură*, având în componenţa sa membri ai Parlamentului European, s-a întrunit la Bruxelles, în perioada 26 – 27 noiembrie 2009. Unul dintre principalele puncte de pe ordinea de zi a fost o dezbatere asupra digitizării materialelor culturale în Europa, în special cărţi, în contextul Acordului Google. Discuţiile au fost menite să stabilească ce pot face Uniunea Europeană şi statele membre pentru a promova digitizarea şi, precum şi modul în care poate fi pus gratuit la dispoziţie mai mult material prin intermediul Bibliotecii Digitale *Europeana*.

• *Comisia Europeană solicită date despre operele „orfane"*

Ca urmare a întrunirii din octombrie 2009, unde a fost anunţată demararea unui studiu de impact, DG Infosoc caută dovezi cu privire la această problemă. Comisia doreşte să ştie în mod special cât timp şi cât efort sunt depuse în scopul de a descoperi titularii drepturilor de autor, pentru a putea obţine permisiunea de digitizare. Obiectivul principal este creşterea cantităţii de material digitizat în Europa, pornind de la faptul că, în general, operele „orfane" nu pot fi digitizate în mod legal. Aceasta descurajează multe biblioteci, astfel încât CE caută să cunoască amploarea reală a problemei şi să găsească soluţii împreună cu factorii implicaţi.

Dacă deţineţi dovezi/exemple în acest sens, vă rugăm contactaţi directorul EBLIDA (joanne.yeomans@eblida.org) cât mai curând posibil.

• *Viitorul proiectului* Europeana

Răspunsul EBLIDA (http://www.eblida.org/uploads/eblida/14/1258977852.pdf) oferit la consultările CE privind viitorul proiectului *Europeana* a venit în sprijinul propunerilor făcute de British Library şi de Consiliul Muzeelor, Bibliotecilor şi Arhivelor din Marea Britanie (Museum, Libraries and Archives Council – MLA). La răspuns au contribuit toţi membrii EBLIDA care împărăşesc convingerea că *Europeana* ar trebui să ţină mai mult seama de necesităţile utilizatorilor săi şi să-şi consulte mai mult publicul-ţintă, să-şi integreze mai bine instrumentele web deja existente, cum ar fi Wikipedia, şi să se concentreze mai puţin pe un acces unic pe pagina de start.

În document, EBLIDA solicită de asemenea obligativitatea existenţei unei legislaţii pan-europene privind lucrările „orfane", în conformitate cu declaraţia EBLIDA din cadrul audierilor din octombrie anul trecut pe această temă.

Toate concluziile pot fi consultate online (http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/cultural/consult_nextsteps/index_en.htm), unde se poate observa o diferenţă clară între biblioteci, pe de-o parte, şi titularii de drepturi de autor şi editori, pe de altă parte, care nu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

doresc nici o modificare a legislaţiei sau o ajustare în stil american, prin care, deşi s-ar reduce numărul operelor „orfane", s-ar putea publica unele cărţi aflate încă sub incidenţa copyright-ului.

În ceea ce priveşte activitatea curentă EBLIDA privind proiectul *Europeana*, prezentări şi alte documente de la Conferinţa europeană de la Haga din septembrie anul trecut, toate acestea pot fi consultate online la adresa:

http://version1.europeana.eu/web/europeana-project/plenary2009docs

ŞTIRI

Tratatul de la Lisabona

Începând cu anul 2010, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, vom fi martorii unor anumite modificări legislative şi/sau constituţionale. Există mai ales propunerea de revizuire a legii privind drepturile de autor. Textul integral poate fi consultat online. Partea care prezintă interes este articolul următor:

Articolul 97a:

În contextul instituirii şi funcţionării pieţei europene interne, Parlamentul European şi Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc măsuri unitare la nivel european pentru a asigura protecţia uniformă a drepturilor de proprietate intelectuală, precum şi pentru crearea şi centralizarea instrumentelor de autorizare, coordonare şi control la nivelul întregului teritoriu.

EBLIDA continuă să rămână implicată în această activitate, căutând soluţii optime pentru bibliotecile pe care le reprezintă.

Din Buletinul „EBLIDA News",
Nr. 10, 11 şi 12/octombrie
– noiembrie – decembrie/2009, Haga

Traducere de Cristina STAICU

PERISCOP

A apărut numărul 4 (8), octombrie – decembrie 2009 al publicaţiei „Periscop", editată de Asociaţia Cadrelor Militare şi în Retragere din Serviciul Român de Informaţii Externe. Din sumar reţinem articolele: „România sub agresiunea informativă străină" de gl. (r) Aurel I. Rogojan, fost şef de cabinet al generalului Iulian Vlad până în 1989, „Cum şi când a căzut Zidul Berlinului?" sau „Sfârşitul comunismului şi reunificarea Germaniei".

Apărută prin grija ACMRR-SIE, organizaţie care a împlinit în decembrie 2009 zece ani de la constituire, publicaţia pledează pentru ideea de onoare şi legalitate, în condiţiile în care ofiţerul de informaţii român îşi păstrează de cele mai multe ori discreţia şi anonimatul în cele mai curente ipostaze ale existenţei sale.

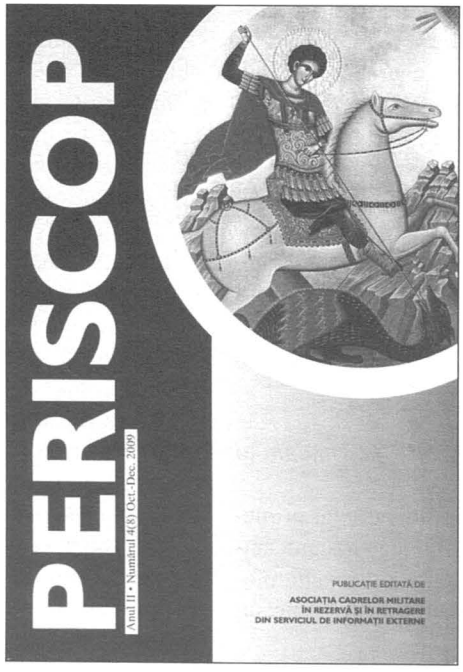

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bibliotecile lumii

Noutăţi info-biblioteconomice

LIBER şi Serviciile de bibliotecă

Asociaţia europeană LIBER (acronim în limba franceză al Ligii Internaţionale a Bibliotecilor Europene de Cercetare) oferă, într-o prezentare multimedia, detalii privind serviciile publice de informare, cuprinse în portalul *www. libereurope.eu.* Dl. Paul Ayris, vicepreşedinte al LIBER şi director al Departamentului de Servicii al Bibliotecii University College London, prezintă un program, în 25 de paşi, pentru accesul liber la resursele informaţionale. Materialul cuprinde recomandări pentru persoanele care accesează site-ul *liber.library.uu.nl*, ce cuprinde: resursele informaţionale puse la dispoziţia publicului, informaţii privind drepturile de autor şi drepturile de proprietate intelectuală şi date despre biblioteca virtuală.

LIBER propune prelucrarea în format digital a patrimoniului bibliotecilor, în special secţiunile: *Călătorii* şi *Turism*, extinderea acestui serviciu şi punerea lui la dispoziţia publicului prin reţeaua europeană, şi căutarea de resurse de sustenabilitate a sistemului. În prezent, proiectul european de promovare a domeniului *Călătorii*, lansat la Tallin, în 2009, este finanţat din fonduri europene în valoare de 2,8 milioane € şi are ca parteneri biblioteci din 19 ţări. Din păcate, România nu este încă inclusă în acest program. De la inaugurare, au fost prelucrate peste 33.000 imagini, 200.000 pagini de text şi un număr ce depăşeşte 155.000 articole de presă. Au fost incluse, de asemenea, în programul digital peste 180.000 vederi.

Pentru dezvoltarea pe viitor a acestei reţele se au în vedere: identificarea documentelor din domeniile vizate într-un număr cât mai mare de biblioteci naţionale; lărgirea reţelei europene. În acest timp, au fost promovate, numai în 2009, şi zece noi proiecte cu finanţare europeană care constau în prelucrarea a peste 1.000.000 de imagini de obiecte şi 2.000.000 de pagini, reprezentând 85 de colecţii din întreaga Europă.

În ce priveşte drepturile de autor, LIBER a dat un „răspuns european la reglementările Google", în sensul încurajării aplicării regulilor practicate curent privind plata *corectă* a drepturilor patrimoniale cuvenite autorilor şi editorilor de carte de specialitate. În acest scop, în anul 2010 va fi lansată o *dezbatere publică* în scopul elaborării unui document UE care să licenţieze conţinutul digital la nivelul întregii Europe. *Declaraţia LIBER* din 7 septembrie 2009 privind cadrul paneuropean de licenţiere a drepturilor de autor poate fi consultată pe portalul *libereurope.eu.*

Pentru viitor, LIBER îşi propune extinderea programului de digitizare la *colecţiile de patrimoniu* (cărţi rare, arhive, hărţi etc.) şi elaborarea unei noi Hărţi LIBER, care să fie raportată la cel de-al treilea Atelier de Informatizare, din 2011.

Reţeaua GOOGLE şi achiziţiile de carte

În prezent, peste două milioane de cititori achiziţionează cărţi prin reţeaua Google. Pentru a veni atât în sprijinul editorilor, cât şi al publicului interesat, Google a lansat programul „Google Books", menit să ajute şi să informeze pe cumpărătorii de carte. Având ca deviză „Cumpără de oriunde, citeşte de oriunde!", site-ul menţionat cuprinde informaţii despre editorii de carte, modul de achiziţie *on-line*, dar şi despre cărţile ce pot fi consultate – integral sau parţial – în reţeaua publică.

În concluzie, programul Google menţionat oferă: acces nelimitat la informaţia culturală, *copy/paste* în proporţie de 20% şi lectură liberă, prin dispozitive *offline* securizate. Menţionăm că accesul se face pe bază de parolă individuală, întreaga reţea fiind monitorizată.

Pentru firmele interesate, Google asigură şi un serviciu de intermedieri de vânzări.

*

Informaţii suplimentare despre cele două site-uri promovate în acest material se pot solicita direct la redacţia „Biblioteca Bucureştilor": bibliobuc@yahoo.com

CRONICAR

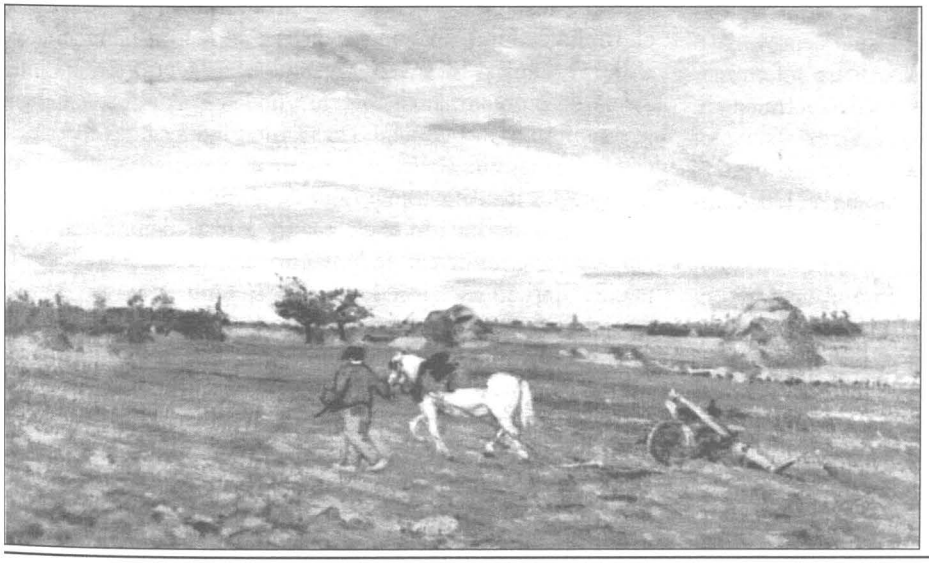

ION ANDREESCU
1850–1882
160 de ani de la naştere

Reproduceri în paginile:

21 – *La arat*

30 – *Pădurea de fagi*

33 – *Târg de Drăgaică*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Măsurarea calităţii
Măsurarea performanţelor în biblioteci
(IX)

Roswitha POLL
Peter TE BOEKHOST

A.10 Accesul direct de pe pagina de start

Interpretarea şi folosirea rezultatelor

Un scor mai mare ar fi considerat ca fiind bun. În vederea obţinerii unui scor mai bun, următoarele măsuri ar putea fi luate:

• Plasarea link-urilor către cele mai utilizate servicii direct pe pagina de start.

• Schimbarea terminologiei de bibliotecă cu un limbaj mai prietenos pentru utilizator. Link-urile unor acţiuni cum ar fi „găsiţi cărţi", „găsiţi articole" sau „verificare împrumuturi" s-au dovedit mai uşor de înţeles decât termeni ca „baze de date", „e-jurnale" sau „registrul bibliotecii" (Kupersmith, 2007). Utilizatorii nu vor accesa probabil un link dacă nu ştiu ce înseamnă termenul. Dar limbajul extrem de „popular" ar trebui, de asemenea, evitat, deoarece ar putea irita utilizatorii.

• Evitarea abrevierilor cu care utilizatorii nu sunt familiarizaţi. Termenul „ILL" (împrumut interbibliotecar) a fost prost înţeles, într-un sondaj, ca însemnând „Illinois" (Vande-Creek, 2005).

• Folosirea unui set consistent de termeni, de exemplu nu „periodice" alături de „e-jurnale".

• Evaluarea întrebărilor frecvente şi plasarea subiectelor pe pagina de start. Dacă o întrebare apare frecvent (de exemplu „Cum să-mi verific contul" sau „Unde pot găsi articole"), este mult mai utilă plasarea pe pagina de start a unui link decât trimiterea utilizatorului către secţiunea „FAQ" (întrebări frecvente).

Dacă biblioteca observă că sunt necesare prea multe click-uri pentru a ajunge la serviciile sale principale, sau că serviciile nu sunt clar etichetate, indicatorul ar putea fi urmat de o chestionare a utilizatorului sau de un test de utilitate în vederea găsirii mai multor detalii despre utilitatea paginii de start.

Modurile de căutare ale utilizatorilor sunt neprevăzute. Ar putea exista diferenţe între modurile de căutare şi terminologia folosită de noii utilizatori şi de utilizatorii experimentaţi. O parte a utilizatorilor ar putea prefera accesarea resurselor după format (cărţi, jurnale), alţii ar putea prefera o căutare după subiect (medicină, lingvistică). Terminologia şi legăturile de pe pagina de start ar trebui să ia mereu în considerare mai multe opţiuni de căutare şi diferenţele care apar în necesităţile şi experienţa grupurilor de utilizatori. „Site-ul unei biblioteci necesită o interfaţă care se poate adapta la diferitele necesităţi, pregătiri profesionale şi capacităţi ale multelor şi diverselor tipuri de utilizatori din cadrul instituţiei." (Raward, 2001). O soluţie bună ar fi oferirea de opţiuni pentru diferitele grupuri de utilizatori pe pagina de start, ca de exemplu:

• vizitatori pentru prima dată;
• utilizatori externi;
• copii, tineri;
• bătrâni;
• studenţi în primul an;
• absolvenţi;
• licenţiaţi;
• persoane cu dizabilităţi.

Problema cu oferirea unui acces rapid la principalele servicii prin intermediul paginii de start pentru toate grupurile de utilizatori va fi aceea că, pe de o parte, pagina de start ar trebui să ofere toate informaţiile relevante, iar pe de altă parte ar trebui să nu fie supra-aglomerată şi ameţitoare. Aceasta ar putea fi o cale riscantă printre dorinţele contradictorii. Dacă, pe baza rezultatelor indicatorului, biblioteca vrea să adauge subiecte adiţionale pe pagina de start, subiectele deja existente ar trebui examinate şi probabil înlăturate. Sondajele arată că deseori sunt prea multe informaţii generale despre bibliotecă, de exemplu istoria sa, organizarea şi destinaţia, plasate proeminent pe prima pagină, informaţii care nu-i interesează pe utilizatorii care fac o căutare rapidă. Informaţiile de pe pagina de start ar trebui să se limiteze la strictul necesar.

Exemple şi lecturi suplimentare

Numărul de click-uri necesare găsirii unei informaţii, pornind de pe pagina de start, a fost calculat în cadrul unui proiect al Şcolii de Comunicare, Informare şi Studii Biblioteconomice, Rutgers, Universitatea din New Jersey, Statele Unite (Jeng, 2005, p. 104). Studenţilor li s-au dat sarcini precise, şi studiul a măsurat atât timpul necesar, cât şi tastările, click-urile sau mişcările necesare pentru îndeplinirea sarcinii. Cum sarcinile au inclus găsirea anumitor jurnale sau articole din enciclopedii, studenţii au avut nevoie în medie de două până la patru minute şi de şapte până la 13 click-uri.

„Numărul minim de mişcări" pentru îndeplinirea unei sarcini a fost, de asemenea, calculat într-un studiu de utilitate al Bibliotecilor Universităţii de Stat din Louisiana, Statele Unite (Robins şi Keley, 2002). Studiul a făcut diferenţa între mişcările „corecte" şi „incorecte", unde 65% au fost catalogate ca fiind mişcări corecte. Un rezultat interesant a fost acela că pentru majoritatea acţiunilor întreprinse personalul implicat în proiect a identificat mai mult de un mod de navigare către informaţiile dorite. „În unele cazuri, a fost posibilă atât navigarea pe mai multe căi de la pagina de start a bibliotecilor la pagina dorită, cât şi îndeplinirea sarcinii printr-un număr minim de mişcări."

Un studiu de utilitate al e-bibliotecii de la Universitatea de Stat din Iowa, Statele Unite, la care au participat 14 persoane şi la care s-a folosit metoda „gândirii cu voce tare" a diferenţiat participanţii care urmau „calea previzibilă" (calea anticipată de echipa de cercetare) şi participanţii care au găsit informaţiile prin metode proprii (Raportul asupra studiului de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

utilitate din 2004, 2005). Rata de succes a participanţilor care au urmat calea previzibilă a fost de 42%, în timp ce media generală a succesului a fost de 81%. Numărul mediu de click-uri în cazul utilizatorilor care au urmat calea previzibilă a fost de 2,75 – 3, în timp ce numărul mediu de click-uri în cazul utilizatorilor care au urmat propria lor cale a fost de 5,5. Utilizatorii au avut evident mai mult succes folosind propriile lor metode dar au avut nevoie de mai multe click-uri.

Un test de utilitate realizat la Universitatea Hull, Marea Britanie, a clasificat rezultatele testului după numărul de încercări făcute pentru a găsi o resursă sau o informaţie anume (Holland, 2005). Categoriile au fost:

- Clasa 1 – Au găsit informaţia sau resursa imediat (voluntarul a efectuat o serie corectă de click-uri pentru a localiza răspunsul).
- Clasa 2 – Au găsit link-ul după două sau trei starturi ratate.
- Clasa 3 – Au găsit informaţia sau resursa de care aveau nevoie după mai mult de trei încercări.
- Clasa 4 – Voluntarul nu a fost capabil să găsească informaţia.

49% dintre participanţi au găsit informaţia de la prima încercare. Terminologia de bibliotecă s-a dovedit a fi principala barieră.

Un studiu efectuat la Universitatea din Wollongong, Australia, a încercat să găsească cele mai des folosite servicii pentru a le oferi un loc proeminent pe pagina de start (Norris şi Freeman, 2005). Ei au aflat astfel că cele mai frecvente căutări se referă la:

- căutarea în baza de date (mai mult căutări de subiecte decât de articole);
- căutări în catalog (mai mult căutări de exemplare decât de subiecte);
- căutări de jurnale;
- registrul de circulaţie.

Un studiu care a evaluat 41 de site-uri ale bibliotecilor universitare de ştiinţe medicale oferă o listă de link-uri „obligatoriu" de pus pe pagina de start a site-urilor bibliotecilor medicale (Brower, 2004):

- baza de date bibliografică, ordonată după titlu;
- e-cărţi;
- e-jurnale;
- ore de funcţionare;
- instrucţiuni sau tutoriale;
- noutăţi, evenimente;
- descrierea serviciilor.

Un studiu asupra site-urilor bibliotecilor universitare efectuat în patru ţări vorbitoare de limba engleză (Australia, Canada, Marea Britanie şi Statele Unite) a descoperit faptul că modul de afişare a informaţiilor era similar în toate ţările, dar erau diferenţe în ceea ce priveşte conţinutul (Still, 2001). „Aceasta are legătură, fără îndoială, cu mediul educaţional, precum răspândirea examenelor scrise în unele ţări, interacţiunea între universităţi şi sectorul orientat pe profit, cum ar fi prezenţa link-urilor către librării şi concerne financiare şi tehnice..."

Un studiu realizat de Biblioteca Universităţii din Calgary, Canada, folosind metoda „gândeşte cu voce tare" cu zece întrebări-test, a cerut utilizatorilor comentarii despre utilitatea site-ului (Hayden et al., 2004). Unul dintre rezultate a fost acela că participanţii au dorit „cele mai importante şi cele mai des folosite resurse să fie accesibile printr-un singur click de pe prima pagină, ideală fiind o pagină croită pe subiectele care le sunt necesare".

Dificultatea unei terminologii adecvate a fost unul din principalele rezultate în studiul unui focus-grup la Universitatea A&M Texas, Statele Unite (Crowley et al., 2002). Participanţii s-au plâns nu numai de termenii tehnici, ci şi de proasta înţelegere a cuvintelor uzuale. „Când văd link-ul către informaţie, mă bucur deoarece cred că este ceea ce caut: articole de cercetare. Dar nu caut nici unul din aceste tipuri de informaţii (orare, numere de telefon şi indicaţii)."

Indicatorul descris aici estimează accesul la informaţii şi servicii *direct* de pe pagina de start a bibliotecii. O altă chestiune importantă pentru vizibilitate şi folosirea eficientă a site-ului bibliotecii este accesul la site-ul bibliotecii prin intermediul site-ului instituţiei-părinte:

- La câte click-uri distanţă este biblioteca?
- Biblioteca poate fi identificată direct pe site-ul instituţiei? Cum biblioteca este întotdeauna unul din cele mai folosite link-uri, ar trebui să nu fie ascunsă în termeni generali ca „instituţii centrale", „servicii" sau „organizare" (Bao, 2000, p. 194; King, 1998, p. 462).

Literatura referitoare la designul site-urilor şi testele de utilitate este atât de bogată încât pot fi numite doar câteva studii care s-au adresat în mod special subiectelor legate de acest indicator sau care pot fi privite ca exemple tipice.

B. UTILIZAREA

B.1 Pătrunderea pe piaţă

Fond/Condiţii/Context

Bibliotecile sunt de obicei înfiinţate şi finanţate cu intenţia de a servi o populaţie bine definită, de exemplu membrii unei universităţi sau locuitorii unei comunităţi. De aceea întrebarea în ce măsură o bibliotecă ajunge să ofere serviciile sale populaţiei deservite este o chestiune importantă pentru a evalua dacă biblioteca îşi îndeplineşte misiunea prin oferirea de servicii care corespund intereselor şi nevoilor populaţiei sale.

Când măsoară pătrunderea pe piaţă sau procentul populaţiei deservite, bibliotecile se concentrează, în general, pe împrumut: ele socotesc numărul de persoane care au împrumutat un articol de la bibliotecă în cursul unei perioade de timp determinate. Dar folosirea bibliotecii poate include multe alte activităţi în afară de împrumut:

- Lucrul în cadrul bibliotecii cu materialele utilizatorului.
- Folosirea acasă a colecţiei bibliotecii, incluzând copiile.
- Utilizarea serviciilor de împrumut bibliotecar şi a difuzării de documente.
- Utilizarea serviciilor ajutătoare (serviciul de îndrumare).
- Participarea la cursurile de instruire a utilizatorilor.
- Participarea la evenimentele bibliotecii.
- Utilizarea serviciilor şi resurselor electronice ale bibliotecii, în cadrul sau în afara bibliotecii.

Evaluarea pătrunderii pe piaţă a bibliotecii ar trebui, pe cât posibil, să includă toate activităţile desfăşurate de utilizator care au legătură cu serviciile şi resursele biblioteci.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Definiția indicatorului

Procentul din populația deservită care reprezintă utilizatorii activi ai bibliotecii.

Populația deservită reprezintă numărul de persoane cărora biblioteca se angajează să le ofere serviciile sale. Pentru bibliotecile publice aceasta înseamnă, în mod normal, populația comunității (sau a unei părți a comunității); pentru bibliotecile universitare aceasta înseamnă, în mod normal, totalul studenților și personalului universitar din instituție.

Un utilizator activ este definit ca fiind un utilizator înregistrat care a vizitat biblioteca sau a folosit facilitățile sau serviciile bibliotecii în cursul unei perioade de timp determinate. Aceasta poate include folosirea serviciilor bibliotecii electronice în interiorul sau în afara bibliotecii.

Scopurile indicatorului

Indicatorul estimează succesul bibliotecii în satisfacerea populației deservite.

Indicatorul este relevant pentru toate bibliotecile cu o populație deservită bine definită.

O comparație a rezultatelor între bibliotecile cu destinație și structură similare, precum și cu un profil asemănător al utilizatorilor este posibilă.

Metoda

1. Un eșantion reprezentativ al populației deservite este întrebată prin intermediul unui sondaj dacă au vizitat biblioteca sau au folosit serviciile bibliotecii sub o formă sau alta pe parcursul anului trecut. Sondajele pot fi trimise prin poștă sau email, sau un sondaj online poate fi pus la dispoziție pe site-ul bibliotecii.

Întrebările din sondaj ar putea fi:

– Ați vizitat biblioteca anul trecut?

– Ați vizitat site-ul bibliotecii anul trecut?

– Ați folosit serviciile electronice ale bibliotecii din afara bibliotecii anul trecut?

Pătrunderea pe piață a bibliotecii este calculată prin procentul celor care au răspuns „da" cel puțin o dată din numărul total al celor care au răspuns.

2. Numărul utilizatorilor activi care fac împrumuturi poate fi folosit ca o estimare a pătrunderii pe piață.

Utilizatorii activi care împrumută de la bibliotecă sunt utilizatori înregistrați care au împrumutat cel puțin un articol pe parcursul anului trecut. Informațiile ar trebui să fie disponibile prin intermediul înregistrărilor din sistemul de împrumut al bibliotecii.

Pătrunderea pe piață a bibliotecii este calculată prin procentul utilizatorilor activi din totalul populației deservite.

Cum membrii populației este posibil să fi vizitat biblioteca sau să fi utilizat serviciile electronice fără să fi împrumutat ceva, pătrunderea pe piață calculată prin această metodă ar putea fi mai mică decât în realitate, în special în cazul în care împrumutul nu este principala activitate a utilizatorului. Acesta ar putea fi cazul bibliotecilor cu specific medical sau științific, unde colecțiile electronice sunt mult mai intens utilizate decât colecțiile pentru împrumut. În astfel de cazuri, metodele 1 sau 3 ar trebui preferate.

3. Dacă procedurile de autentificare ale bibliotecii pentru folosirea serviciilor sale electronice îi permit să identifice care din utilizatori au folosit serviciile electronice, aceste informații pot fi comparate cu cele despre utilizatorii activi.

Pătrunderea pe piață a bibliotecii este calculată ca fiind procentul persoanelor din cadrul populației deservite care au împrumutat cel puțin un articol și/sau au folosit serviciile electronice ale bibliotecii pe parcursul anului trecut.

Atunci când au măsurat pătrunderea pe piață, unele biblioteci au folosit, de asemenea, numărul de „utilizatori înregistrați" (persoane care s-au înscris pentru a folosi serviciile bibliotecii). Dar acest număr ar putea fi prea mare, dacă utilizatorii sunt înregistrați automat atunci când vin în instituție, sau dacă biblioteca nu își „perie" informațiile privitoare la utilizatori cu regularitate.

Pentru a obține o privire mai detaliată asupra pătrunderii pe piață, în toate cele trei metode, populația deservită ar putea fi împărțită în grupuri. Pentru bibliotecile universitare, acestea ar putea fi:

- studenți;
- absolvenți;
- personal academic;
- studenții și personalul academic ai unei facultăți (de exemplu medicină).

Pentru bibliotecile publice, acestea ar putea fi:

- copii (până la 14 ani);
- adulți;
- adulți de peste 65 de ani.

Pătrunderea pe piață ar putea fi, de asemenea, măsurată și pe categorii speciale, diferențiate după sex sau etnie.

Interpretarea și folosirea rezultatelor

O mare pătrundere pe piață va fi considerată mai bună. „O bibliotecă ce se adresează doar unei mici proporții a posibililor utilizatori nu poate fi văzută ca fiind efectivă în comparație cu una care atrage 100% din utilizatorii potențiali." (Revill, 1990, p. 303). Dar gradul de pătrundere pe piață care poate fi atins va depinde de destinația și utilizatorii bibliotecii. În timp ce bibliotecile din instituțiile de învățământ superior ar putea atinge aproape toată populația, mai ales dacă nu este în apropiere nici o altă bibliotecă ce ar putea oferi servicii similare, bibliotecile publice probabil vor atinge doar o parte din totalul populației comunității.

Indicatorul poate fi influențat de mai multe lucruri:

- alte biblioteci din împrejurimi oferă servicii utilizatorilor bibliotecii;
- distanța potențialilor utilizatori față de bibliotecă;
- nivelul de educație al populației.

Dacă valoarea indicatorului de pătrundere pe piață pare prea mică în comparație cu a altor biblioteci cu destinație și profil al utilizatorilor similare, atunci biblioteca ar putea

- încerca să-și îmbunătățească serviciile,
- introduce servicii noi și atractive (de exemplu locuri speciale pentru lucrul în grup, acces wireless, cărți electronice),
- promova serviciile sale prin intermediul site-ului sau a mass-media,
- concepe serviciile pe grupuri-țintă speciale din cadrul populației.

Exemple și lecturi suplimentare

Când a fost vorba de estimarea pătrunderii pe piață, bibliotecile au folosit până acum pentru calcularea ei utilizatorii activi și utilizatorii înregistrați. Nu au fost găsite exemple

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ale nici unei biblioteci care să includă toate tipurile de utilizări aşa cum sunt descrise în acest indicator.

Proiectul de cotare german BIX (BIX. Indexul de bibliotecă) a folosit indicatorul „pătrundere pe piaţă" în 2004 pentru bibliotecile universitare, calculat prin numărul de utilizatori activi din populaţie (BIX, 2004). Rezultatele au fost:

Procentul utilizatorilor activi din populaţie:
Universităţi de ştiinţe aplicate:
media 87,9%; **maxim** 99,6%; **minim** 68,4%
Universităţi sistem *one-tier*:
media 85,8%; **maxim** 98,1%; **minim** 67,2%
Universităţi sistem *two-tier* (luată în considerare doar biblioteca centrală):
media 69,3%; **maxim** 98,5%; **minim** 49,5%

Pătrunderea pe piaţă părea să fie mai mică în sistemele tradiţionale *two-tier*, dar în primul lor semestru, mulţi dintre studenţi folosesc în special bibliotecile institutului sau cele departamentale, care s-ar putea să nu participe încă în sistemul central computerizat de împrumut.

Un studiu realizat în bibliotecile universitare din Polonia a folosit indicatorul „utilizatori înregistraţi ca reprezentând % din potenţialii utilizatori" (Derfert-Wolf, Górski şi Marcinek, 2005). Rezultatele pentru anul 2003 au fost:

Utilizatori înregistraţi ca procent din potenţialii utilizatori:
Biblioteci universitare:
media 70,56%; **mediana** 75,76%
Biblioteci tehnice universitare:
media 65,88%; **mediana** 70,17%
Toate bibliotecile universitare:
media 69,93%; **mediana** 74,52%

Pătrunderea pe piaţă este, bineînţeles, mai mică în cazul bibliotecilor publice. Statisticile bibliotecii publice finlandeze arată un procentaj de 44,77% utilizatori activi din populaţie pentru anul 2005 şi 43,33% pentru 2006 (Statisticile bibliotecii publice finlandeze).

Statisticile bibliotecilor publice din British Columbia compară numărul „utilizatorilor rezidenţi care împrumută" cu populaţia deservită (Statisticile bibliotecilor publice din British Columbia, 2004). Utilizatorii rezidenţi sunt persoanele care locuiesc în aria de deservire a bibliotecii, care au un permis de utilizator ce a fost folosit în ultimii trei ani. În 2004, 55,48% din populaţia deservită au fost utilizatori rezidenţi care au efectuat împrumuturi.

Consiliul Bibliotecilor de Stat din Australia a publicat un raport cu datele cumulate din toate statele şi teritoriile, folosind, printre altele, indicatorul „procentul din populaţie al celor care sunt membri ai bibliotecii" (Raportul comparativ al bibliotecilor publice australiene, 2005). Acest indicator calculează pătrunderea pe piaţă cu numărul de utilizatori înregistraţi. Procentajul va fi, din această cauză, mai mare decât atunci când utilizatorii activi sunt comparaţi cu populaţia. Rezultatele pentru 2003/2004 au arătat un maxim de 60% pentru Australia de Sud şi un minim de 38% pentru Teritoriile Nordice.

B.2 Satisfacţia utilizatorului

Fond/Condiţii/Context

„Într-un mediu al serviciilor, cum percep şi apreciază utilizatorii ceea ce este disponibil este esenţial pentru designul serviciului şi pentru o distribuţie eficientă." (Creaser, 2006, p. I)

Cele mai multe biblioteci încearcă să estimeze opiniile utilizatorilor referitoare la serviciile pe care le oferă. Acest lucru se face de obicei prin chestionare înmânate personal sau trimise prin poştă unor utilizatori aleşi la întâmplare sau printr-un sondaj online postat pe site-ul bibliotecii. Alte metode folosite sunt focus-grupurile şi interviurile personale cu utilizatorii.

Sondajele pot solicita diferite nivele de experienţă legate de serviciile bibliotecii:

- Experienţa particulară şi satisfacţia faţă de ultima vizită la bibliotecă sau ultima folosire a serviciului de bibliotecă.
- Experienţa pe termen lung şi satisfacţia faţă de toate serviciile sau faţă de servicii individuale ale bibliotecii.
- Experienţa şi satisfacţia comparată cu nivelul de calitate aşteptat.

Sondarea utilizatorilor este astăzi ceva obişnuit în biblioteci. Un chestionar realizat de Asociaţia Bibliotecilor de Cercetare pentru membrii săi în anul 2004 a arătat că o singură bibliotecă nu şi-a consultat utilizatorii (Diamond, 2004, p. 9). Pentru multă vreme, bibliotecile şi-au realizat propriile sondaje în funcţie de atribuţii şi utilizatori. Avantajul acestor sondaje individuale este că fiecare bibliotecă se poate centra pe problemele sale speciale şi pe grupuri specifice de utilizatori. Mai recent, bibliotecile tind să utilizeze sondaje standard destinate pentru un grup sau un tip de biblioteci. Avantajul este că astfel cotarea rezultatelor devine posibilă, mai ales dacă sondajul este realizat regulat pe parcursul anilor. Un sondaj standardizat va oferi bibliotecilor individuale încredere în procesul lor de sondare şi va adăuga siguranţă datelor raportate către instituţiile finanţatoare. Dacă bibliotecile se angajează într-un proces de sondare, va fi posibilă evaluarea datelor centralizate şi economisirea timpului de lucru în bibliotecile individuale.

Sondajele utilizatorilor vor folosi în conceperea serviciilor de bibliotecă după nevoile şi interesele populaţiei. Ele arată zonele de nemulţumire şi astfel ajută la detectarea problemelor şi a neajunsurilor în oferirea serviciilor.

Definiţia indicatorului

Clasificările date de utilizatori pe o scară numerică variază de la foarte nesatisfăcător la foarte satisfăcător, exprimând percepţia lor despre serviciile generale de bibliotecă şi despre serviciile individuale oferite de aceasta.

Scara numerică poate avea un număr diferit de puncte; scări cu patru, cinci, şase, nouă sau zece puncte au fost folosite. Pentru descrierea acestui indicator, o scară cu cinci puncte a fost folosită, 1 fiind cea mai joasă valoare.

Scopurile indicatorului

Estimarea gradului în care utilizatorii sunt satisfăcuţi de serviciile bibliotecii ca întreg şi de serviciile individuale oferite de aceasta.

Indicatorul este relevant pentru toate bibliotecile.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Comparația cu alte biblioteci, precum și satisfacția generală față de bibliotecă și de serviciile individuale va fi posibilă dacă este folosit același tip de sondaj și dacă sunt luate în considerare diferențele care apar în atribuțiile și utilizatorii bibliotecilor.

Indicatorul poate fi utilizat separat pentru diferite grupuri-țintă din populația bibliotecii, de exemplu pentru studenți, pentru facultatea de medicină, pentru utilizatori externi sau pentru oameni în vârstă.

Metode

Bibliotecile realizează un chestionar care listează serviciile și/sau aspecte ale serviciilor specifice pe care vor să le evalueze. O scară numerică, de obicei o scară cu cinci puncte, este oferită pentru a răspunde întrebărilor. Va trebui oferit și spațiu pentru comentarii suplimentare.

Chestionarul ar trebui să fie testat de un eșantion restrâns de utilizatori pentru a vedea dacă întrebările sunt clare și inteligibile.

Dacă biblioteca decide să folosească un sondaj standard, și dacă este posibil chiar integrat într-un proiect împreună cu alte biblioteci, ar trebui să se asigure că întrebările locale relevante vor putea fi adăugate la acest sondaj.

Întrebările despre statutul utilizatorului ar trebui să fie incluse în chestionar pentru a putea permite diferențierea între nevoile diferitelor grupuri de utilizatori.

Conținutul chestionarului ar putea fi următorul:

• **Întrebări despre statutul utilizatorului:**

În bibliotecile universitare, întrebările s-ar putea referi la grupa de vârstă, pregătire (student, absolvent, personal universitar, alta), facultate.

În bibliotecile publice, întrebările s-ar putea referi la grupa de vârstă, sex, etnie, ocupație.

• **Întrebări referitoare la frecvența utilizării bibliotecii:**

De exemplu, frecvența vizitelor la bibliotecă, filiale ale bibliotecii preferate, frecvența utilizării anumitor servicii specifice (împrumut, îndrumare, catalog online etc.).

• **Întrebări referitoare la ultima dacă când au utilizat serviciile bibliotecii și satisfacția față de acestea:**

Ce ați făcut când ați vizitat ultima oară biblioteca și cât de mulțumiți ați fost? (Opțiuni pentru activități și o scară de exprimare a satisfacției de cinci puncte).

Ce ați făcut ultima oară când ați accesat serviciile bibliotecii prin intermediul unui computer și cât de mulțumiți ați fost? (Opțiuni pentru activități și o scară de exprimare a satisfacției de cinci puncte).

• **Întrebări referitoare la satisfacția față de un serviciu individual al bibliotecii și importanța lui pentru cel care răspunde** (Satisfacția și importanța sunt fiecare măsurate pe o scară numerică):

Serviciile numite ar putea fi:

– colecție (diferențiată după cărți, cărți electronice, jurnale tipărite sau electronice, baze de date, materiale audio-video, cărți pentru copii etc.);

– facilități de studiu și lectură (diferențiate în funcție de locuri, computere, copiere etc.);

– orar de funcționare;

– mediul bibliotecii (diferențiat după zgomot, climat, securitate etc.);

– serviciul de împrumut;

– împrumutul interbibliotecar;

– catalogul online;

– site-ul bibliotecii;

– serviciul de îndrumare;

– instruirea utilizatorului;

– accesul la Internet;

– personal (ajutor, competență).

Sondajul ar putea cere, de asemenea, gradul general de satisfacție față de serviciile bibliotecii, din nou pe o scară de cinci puncte.

Metoda 1:

Un eșantion de utilizatori ales la întâmplare este rugat să completeze chestionarul. Chestionarele trebuie înmânate direct utilizatorilor care vizitează biblioteca sau trimise prin e-mail utilizatorilor activi. Dacă chestionarul este înmânat în cadrul bibliotecii, ar trebui aleasă o săptămână „normală" și o răspândire egală pe parcursul zilei și săptămânii, pentru a include diferitele tipuri de utilizatori.

Non-utilizatorii nu ar trebui incluși, deoarece ei nu au nici un fel de experiență legată de serviciile bibliotecii.

Metoda 2:

Un sondaj online este pus pe site-ul bibliotecii în anumite momente, cu o egală răspândire pe parcursul zilei și săptămânii. Prin această metodă, non-utilizatorii ar putea fi incluși dacă aleg să răspundă la întrebări. Avantajul este acela că evaluarea datelor ar fi mult mai ușoară.

În cazul ambelor metode, satisfacția utilizatorului este apoi calculată pentru satisfacția generală față de bibliotecă și față de fiecare serviciu în parte.

Exemplu:

Într-un eșantion de 371 de utilizatori, rata lor de satisfacție față de colecția jurnalelor electronice pe o scară cu 5 puncte, 8 considerând colecția ca fiind foarte nesatisfăcătoare, 24 ca fiind nesatisfăcătoare, 120 ca fiind moderat satisfăcătoare, 164 ca fiind satisfăcătoare și 55 ca fiind foarte satisfăcătoare.

8 x 1 = 8
24 x 2 = 48
120 x 3 = 360
164 x 4 = 656
55 x 5 = 275
Total = 1.347
1.347 : 371 = 3.63

Rata de satisfacție față de colecția de jurnale electronice ar fi de 3.63, între moderat satisfăcătoare și satisfăcătoare. Declarațiile celor ce au răspuns la întrebările despre frecvența utilizării și importanța serviciilor individuale ar putea apoi fi comparate cu rezultatele, pentru a putea decide dacă ar trebui cheltuite mai multe resurse pentru acest serviciu.

Interpretarea și folosirea rezultatelor

O rată mare a satisfacției este considerată, bineînțeles, bună și poate fi folosită ca un instrument eficient de mar-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

keting pentru bibliotecă. Rezultatele, chiar dacă sunt mai slabe decât s-ar fi așteptat, ar trebui mediatizate atât în rândul personalului bibliotecii, cât și al utilizatorilor și instituției-părinte.

Un slab grad de satisfacție față de serviciu scoate în evidență neajunsuri în ceea ce privește difuzarea acelui serviciu. Comentariile deschise ale utilizatorului în cadrul chestionarului ar putea oferi mai multe informații despre motivele nemulțumirii lui. Biblioteca ar putea urmări problema prin organizarea unor focus-grupuri sau interviuri despre serviciile respective. Comentariile ar putea aduce în discuție și probleme care nu au fost luate în considerare în chestionar.

Pentru interpretarea scorurilor, va fi de o importanță vitală să se aibă în vedere faptul că rezultatele sunt bazate pe opiniile subiective ale unui eșantion de utilizatori ales la întâmplare. Problemele sunt:

- Circumstanțele individuale în momentul realizării sondajului pot influența răspunsurile. De exemplu, un utilizator care a fost nevoit să întrebe la biroul de îndrumare ar putea cataloga întregul serviciu ca fiind nesatisfăcător.
- Experiența precedentă a utilizatorilor va influența așteptările lor și, în consecință, și satisfacția lor față de serviciile bibliotecii. Dacă utilizatorii nu au nici un fel de experiență în ceea ce privește serviciile de înaltă calitate atunci s-ar putea mulțumi și cu o calitate mai slabă.
- Loialitatea ar putea influența răspunsurile, personalul bibliotecii obține deseori un punctaj bun pentru bunăvoință și amabilitate, deoarece utilizatorii îi cunosc personal pe angajații bibliotecii.

Indicatorul „satisfacția utilizatorului" ar trebui întotdeauna folosit împreună cu alți indicatori pentru calitatea serviciilor și cu statisticile de utilizare a serviciilor care sunt evaluate.

Exemple și lecturi suplimentare

De-a lungul anilor, multe biblioteci au dezvoltat și utilizat sondaje de satisfacție individuale. Dar tendința actuală duce către sondaje standard și la proiecte unificate din motive de cotare și eficacitate a evaluării datelor.

Există un număr de opțiuni disponibile pentru sondajele standard. Pentru bibliotecile publice, sondajele sunt oarecum obligatorii, dacă un program de evaluare a calității le este prescris de către instituția centrală. Acesta este, de exemplu, cazul bibliotecilor publice din Marea Britanie (Creaser, 2006, p. 1).

În bibliotecile universitare, sondajul LibQUAL+ dezvoltat de Asociația Bibliotecilor de Cercetare a găsit o largă acceptare. Sondajul le cere utilizatorilor bibliotecii să facă o notare a serviciilor bibliotecii pe o scară de nouă nivele referindu-se la:

- nivelul minim acceptabil al serviciului;
- nivelul dorit;
- performanța percepută a serviciului.

O privire de ansamblu asupra LibQUAL+ și aplicațiilor sale este oferită în bibliografia LibQUAL+™ și studiul bibliografic LibQUAL+(R).

În Marea Britanie, un sondaj standard a fost dezvoltat de SCONUL (Societatea Bibliotecilor colegiale, naționale și universitare). Sondajul pune întrebări nu numai despre „ultima experiență", dar și despre satisfacția față de serviciile individuale, precum și despre importanța fiecărui serviciu individual pentru utilizator. Acesta sprijină deciziile de management, unde serviciile importante cu un nivel de satisfacție scăzut ar putea fi urmărite mai întâi.

În Australia, sondajul Rodski, acum sondajul Insync, este folosit în multe biblioteci. Ca și în cazul sondajului SCONUL, acesta măsoară satisfacția față de performanțe în comparație cu importanța serviciilor către utilizator (Saw și Clark, 2004).

Un sondaj similar cu cel realizat de SCONUL și Rodski, care pune întrebări tot despre satisfacție și importanță, a fost folosit în sondajul centralizat realizat în 15 biblioteci universitare germane în 2001 (Follmer, Guschker și Mundt, 2002; Mundt, 2003).

Un proiect centralizat a fost realizat de zece biblioteci universitare din Austria în 2003, fiind concentrat pe satisfacția utilizatorului față de serviciile electronice ale bibliotecii, cu un chestionar online pe site-ul bibliotecii (Bauer, 2004).

B.3 Vizite la bibliotecă per capita

Fond/Condiții/Context

În mod tradițional, biblioteca oferă accesul la colecțiile și serviciile sale utilizatorilor prin intermediul unei vizite tradiționale, fizice. Cum vizitele utilizatorilor pot fi văzute ca o metodă de măsurare a atractivității bibliotecii, statisticile bibliotecii naționale au inclus în calculele lor, în cele mai multe cazuri, numărul de vizite la bibliotecă.

Odată cu dezvoltarea colecțiilor și serviciilor electronice, bibliotecile au început să ofere o nouă „intrare" virtuală spre serviciile sale: site-ul bibliotecii. Utilizatorii pot „vizita" biblioteca și pot folosi multe din serviciile ei de la distanță, de exemplu de la locul lor de muncă sau de acasă. Astfel de vizite, în analogie cu vizitele fizice, tradiționale, sunt denumite „vizite virtuale".

Ambele forme de „vizite" sunt utilizate în paralel, adeseori de aceiași utilizatori. În câteva biblioteci, numărul vizitelor fizice la biblioteci a scăzut, din cauza numărului mare de servicii și resurse de bibliotecă ce sunt acum disponibile la distanță. În alte cazuri, numărul vizitelor fizice a rămas stabil sau chiar a crescut. Aceasta s-ar putea datora unei tendințe în creștere a lucrului în grup în biblioteci, a tendinței utilizatorilor de a lucra în biblioteci cu propriile materiale și avantajului utilizării atât resurselor tipărite, cât și a celor electronice împreună cu serviciile de ajutor și instruire.

Biblioteca a rămas un loc atractiv pentru întâlnire și studiu. De aceea, vizitele fizice la bibliotecă sunt încă o măsură relevantă a atractivității bibliotecii. Dar pentru a evalua și mai bine atractivitatea serviciilor web ale bibliotecii, indicatorul propus aici încearcă să combine vizitele fizice și virtuale cu scopul de a arăta creșterea utilizării serviciilor bibliotecii prin intermediul site-ului bibliotecii.

Definiția indicatorului

Numărul total de vizite la bibliotecă pe an, virtuale sau fizice, efectuate de membrii populației deservite, împărțit la numărul de persoane al populației.

O vizită fizică este definită ca fiind acțiunea unei persoane de a intra în localul unei biblioteci. Vizitele sunt numărate independent de scopul vizitei (împrumut, lucru în bibliotecă sau participarea la evenimente și circuite ghidate).

O vizită virtuală este definită ca fiind accesarea site-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ului bibliotecii de către utilizator din afara localului bibliotecii, în vederea utilizării unui serviciu oferit de aceasta.

Populația deservită reprezintă numărul persoanelor cărora biblioteca se angajează să le ofere serviciile sale. Pentru bibliotecile publice aceasta înseamnă, în mod normal, populația comunității (sau a unei părți a comunității); pentru bibliotecile universitare aceasta înseamnă, în mod normal, totalul studenților și personalului universitar din instituție.

Scopurile indicatorului

Indicatorul estimează succesul bibliotecii în atragerea utilizatorilor, fie spre bibliotecă, în accepțiunea de loc fizic, fie spre serviciile sale web, și adecvarea dintre serviciile tradiționale și virtuale și populația bibliotecii.

Indicatorul este relevant pentru toate bibliotecile cu o populație deservită bine definită și cu servicii atât tradiționale, cât și virtuale.

Comparația între bibliotecile cu destinație și structură similare, precum și cu un profil asemănător al utilizatorilor este posibilă dacă se ține seama de condițiile speciale (de exemplu o nouă clădire).

Indicatorul nu ia în considerare activitățile utilizatorilor din timpul vizitelor fizice sau virtuale.

Metode

a) Vizite fizice: Calculează numărul de vizite efectuate anual de persoane (indivizi) în localurile bibliotecii. Aceasta se face, de obicei, folosind o poartă/barieră sau un dispozitiv similar care numără persoanele care ies sau intră în bibliotecă. Numără fie intrările, fie ieșirile, nu ambele.

Dacă trebuie folosită numărătoarea manuală, eșantioane ale perioadelor „normale" ar putea fi luate în calcul în vederea realizării unei estimări anuale. Perioadele cu activitate normală ar putea fi identificate folosind datele de circulație.

Metoda folosită (bariera sau numărarea manuală) ar trebui raportată.

Intrările și ieșirile angajaților bibliotecii ar trebui estimate și excluse.

Vizitele utilizatorilor externi (utilizatori care nu aparțin populației deservite) vor fi incluse în calcul. Dacă activitățile utilizatorilor externi constituie un procent mare din totalul utilizării bibliotecii, biblioteca ar trebui să încerce estimarea numărului de vizite ale utilizatorilor externi prin calcularea procentului de împrumuturi către utilizatorii externi (vezi indicatorul B.9 „Procentajul împrumuturilor către utilizatorii externi").

b) Vizite virtuale: Numărarea vizitelor virtuale nu este atât de exactă ca numărarea vizitelor fizice. Urmând standardul internațional ISO 2789, următoarele reguli se aplică acestui indicator:

• O vizită virtuală este o serie de cereri de fișiere de date din partea aceluiași vizitator al site-ului.

• Un vizitator al site-ului este fie un program de navigare pe Internet unic și identificat, fie o adresă IP identificată care a accesat paginile de pe site-ul bibliotecii.

• Doar cererile venite din afara localului bibliotecii sunt definite ca fiind vizite virtuale. Vizitarea site-ului din interiorul localului bibliotecii și vizualizările paginii prin redirecționarea dintr-o altă pagină a site-ului sunt excluse. Acest lucru poate fi dificil dacă serverul nu poate extrage astfel de vizite.

• Intervalul dintre două cereri consecutive trebuie să nu fie mai mare de 30 de minute dacă se dorește ca ambele cereri să fie considerate parte din aceeași vizită virtuală. Un interval mai lung va iniția o nouă vizită.

• Vizitarea site-ului de pe pagini-robot și prin reîncărcările paginii ar putea crește numerele și ar trebui excluse din calcul.

• Dacă o cerere duce la deschiderea unei pagini html care este compusă din mai multe cadre/rame, ar trebui luat în calcul documentul html care conține cele mai importante informații ale setului de cadre/rame.

• Dacă un site se găsește în mai multe limbi, numărătoarea ar trebui făcută separat pentru fiecare limbă și rezultatele parțiale adăugate.

Într-o situație ideală, indicatorul ar trebui să ia în considerare doar vizitele efectuate de membri ai populației. Vizitele efectuate de persoane din afara populației ar trebui excluse. Adresele de IP din interiorul instituției ar trebui folosite în acest scop, dar aceasta ar exclude vizitele virtuale de pe adresele de acasă ale membrilor populației.

Separarea vizitelor virtuale efectuate de membrii populației de alte vizite ar putea fi posibilă dacă fiecărui vizitator al site-ului i s-ar cere să se înregistreze. Dar cum multe dintre biblioteci doresc să ofere informații despre serviciile sale tuturor celor interesați, înregistrarea este folosită doar pentru serviciile restricționate populației, cum ar fi bazele de date autorizate. De aceea, vizitatorii din afara populației vor fi incluși, în cele mai multe cazuri, în numărătoarea vizitelor virtuale. Dar cum aceeași va fi situația și în cazul vizitelor fizice, și cum, cu siguranță, cea mai mare parte a vizitatorilor fizici și virtuali sunt membri ai populației, datele despre vizitele fizice și virtuale vor fi în continuare comparabile și vor putea fi adunate și calculate pentru acest indicator „Vizite la bibliotecă per capita".

O altă problemă în numărarea vizitelor virtuale este păstrarea în memorie. Aceasta înseamnă că programul de navigare folosit de utilizator a stocat pagina pe care utilizatorul a vizitat-o și la următoarea vizită va scoate pagina din memoria cache unde a fost stocată, astfel ca vizita să nu fie înregistrată în fișierele de evidență al serverului. „Numărul de cereri nu se traduce într-un număr de vizitatori unici, și numărul ar putea să nu reflecte deloc numărul real de utilizări din cauza memoriei cache." (Bauer, 2000).

În contorizarea vizitelor site-ului, bibliotecile au folosit diferite calcule:

• Toate paginile vizualizate, dar excluzând paginile accesate prin intermediul altei pagini a site-ului.

• Doar accesul de pe pagina de start și de pe cele mai utilizate pagini.

• Doar accesul de pe pagina de start.

Pagina de start este pagina care servește drept unitate vizuală ce este afișată atunci când se accesează site-ul. Pagina de start ar putea apărea după o redirecționare de pe pagina de intrare.

O metodă pentru unificarea datelor referitoare la utilizare ale unui grup de biblioteci a fost dezvoltată de proiectul de cotare german BIX (BIX. Indexul de bibliotecă) și va fi folosit începând din 2007. Numărătoarea include doar paginile de start ale bibliotecilor și ale catalogului online. Un „pixel" cu un scurt text este inserat în fiecare pagină pentru procesul de numărare. Numărul livrărilor acestui pixel este identificat

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cu numărul paginilor livrate. Avantajul acestei metode este acela că este ușor de folosit; dezavantajul este că accesul la alte pagini nu este luat în considerare.

Metoda aleasă și paginile incluse în numărătoarea vizitelor virtuale ar trebui specificate în statistici, mai ales dacă informațiile sunt unificate la nivel național și dacă rezultatele sunt apoi utilizate pentru comparare și cotare.

Pentru calcularea indicatorului „Vizite la bibliotecă per capita", numărul total de vizite fizice + vizite virtuale este împărțit la numărul de persoane din populație.

Interpretarea și folosirea rezultatelor

Un număr mai mare de vizite per membru al populației arată atractivitatea bibliotecii și adecvarea dintre serviciile sale și populația deservită.

Rezultatele pentru numărul de vizite fizice per membru al populației ar putea fi prea mare dacă vizitele utilizatorilor externi nu vor putea fi excluse din calcule. Numărul ar putea fi, de asemenea, influențat de frecventele ieșiri și re-intrări în bibliotecă, de exemplu dacă bufetul este situat în afara localului bibliotecii.

Dacă vizitele fizice par a fi prea puține sau în descreștere, biblioteca ar putea

- introduce servicii noi și atractive (de exemplu spații pentru lucrul în grup, acces wireless, un bufet și spații pentru recreere),
- încerca să afle problemele legate de folosirea bibliotecii prin intermediul unor sondaje despre satisfacția utilizatorului,
- să ofere un program de lucru mai lung (vezi indicatorul A.3 „Orele de lucru în comparație cu cererea"),
- să încerce să mărească spațiul oferit utilizatorilor pentru lectură și lucru (vezi indicatorul A.1 „Aria de acoperire per capita").

Dacă vizitele virtuale per membru al populației par a fi prea puține în comparație cu alte biblioteci, biblioteca ar putea

- să-și alinieze pagina de start și alte pagini importante la nevoile populației (vezi indicatorul A.10 „Accesul direct de pe pagina de start"),
- să treacă la o terminologie mai prietenoasă pentru utilizator și mai consistentă,
- să ofere diverse instrumente pentru orientare, cum ar fi funcția de căutare, o hartă a site-ului sau un index de la A la Z.

O altă problemă ar fi oferirea unor intrări speciale pe pagina de start pentru grupurile-țintă speciale. Pentru bibliotecile universitare, acestea ar putea fi:

- vizitatori pentru prima dată;
- studenți în primul an;
- absolvenți;
- studenți;
- studenți în ultimul an;
- persoane cu dizabilități;
- vizitatori externi.

Pentru bibliotecile publice, acestea ar putea fi:

- vizitatori pentru prima dată; copii, tineri; adulți; persoane cu dizabilități.

Exemple și lecturi suplimentare

Singurul exemplu găsit, unde atât vizitele fizice cât și cele virtuale sunt luate în calcul și comparate cu populația, este acela al bibliotecilor publice din Finlanda (Statisticile bibliotecilor publice din Finlanda). Datele din ultimii patru ani arată o ușoară scădere a vizitelor fizice, o creștere considerabilă a vizitelor virtuale și, per total, o creștere a vizitelor la bibliotecă.

Vizite fizice (per locuitor)
2003: 12,72; 2004: 12,84; 2005: 11,98; 2006: 11,38
Vizite virtuale (per locuitor)
2003: 6,76; 2004: 7,90; 2005: 9,04; 2006: 10,15
Total vizite (per locuitor)
2003: 19,48; 2004: 20,74; 2005: 21,02; 2006: 21,53

Deocamdată, majoritatea bibliotecilor calculează doar vizitele fizice.

Proiectul german de cotare BIX (BIX. Indexul de bibliotecă) folosește pentru bibliotecile universitare indicatorul „vizite per capita", care își propune calcularea numărului total de vizite, incluzându-le atât pe cele fizice, cât și pe cele virtuale, per membru al populației. Numărarea vizitelor virtuale va începe în 2007. Rezultatele doar pentru vizitele fizice în anul 2005 au fost (BIX, 2006):

Vizite per capita
Universități de științe aplicate:
medie 32,0; **maxim** 51,4; **minim** 7,0
Universități sistem *one-tier*:
medie 63,8; **maxim** 166,1; **minim** 5,7
Universități sistem *two-tier* (luată în considerare doar biblioteca centrală):
medie 36,4; **maxim** 70,9; **minim** 13,8

Vizitele par a fi în număr mai mic în sistemul tradițional *one-tier*, dar în primul semestru mulți dintre studenți folosesc în special bibliotecile institutului.

Statisticile bibliotecilor universitare australiene (Statisticile CAUL online) arată pentru 2005 un scor mediu de 22,18 vizitatori per membru din totalul populației (studenți și personal). Numărul vizitelor a crescut față de anul trecut.

În bibliotecile universitare din Marea Britanie, statisticile pentru anul 2004/2005 arată o medie de 57 vizite per membru echivalent full-time al populației, inclusiv personalul universitar și studenții (Creaser, 2006, p. 15). Numărul vizitelor a scăzut din 1994/1995 până în 2001/2002, dar a rămas stabil din 2002/2003.

Bibliotecile de cercetare finlandeze au avut în 2005 un scor de 39,2 vizite per membru al populației, inclusiv studenți și personal universitar (Baza de date a statisticilor bibliotecilor de cercetare finlandeze).

În bibliotecile publice, numărul vizitelor per membru al populației este, bineînțeles, mai mic. Proiectul german BIX folosește pentru bibliotecile publice indicatorul „vizite per capita", care este definit ca fiind numărul tuturor vizitelor fizice la bibliotecă, incluzând participările la evenimente, comparat cu populația deservită. Rezultatele în 2005 au fost (BIX, 2006):

Vizite per capita
Biblioteci în comunități cu mai puțin de 15.000 locuitori: **medie** 4,3; **maxim** 7,0; **minim** 1,7

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteci în comunități cu 15.000 – 30.000 locuitori: **medie** 3,5; **maxim** 6,3; **minim** 0,6

Biblioteci în comunități cu 30.000 – 50.000 locuitori: **medie** 3,1; **maxim** 6,2; **minim** 1,1

Biblioteci în comunități cu 50.000 – 100.000 locuitori: **medie** 2,7; **maxim** 5,0; **minim** 0,9

Biblioteci în comunități cu peste 100.000 locuitori: **medie** 3,0; **maxim** 5,3; **minim** 0,7

Scorul mediu al vizitelor per capita pare să fie mai mare în comunitățile mai mici.

Statisticile bibliotecilor publice din British Columbia arată 30.531.306 vizite per 4.071.176 membri ai populației = 7,5 vizite per membru în 2003 (Statisticile bibliotecilor publice din British Columbia, 2004).

În bibliotecile publice din Marea Britanie, statisticile pe zece ani arată o ușoară descreștere a numărului vizitelor, dar o re-creștere în perioada 2002/2003–2003/2004 (Creaser, Maynard și White, 2005):

- 1993/1994 = 8,0 vizite per capita
- 2002/2003 = 6,9 vizite per capita
- 2003/2004 = 7,1 vizite per capita

Statisticile bibliotecilor publice din Statele Unite pe anul 2004 au calculat 4,67 vizite per capita (Bibliotecile publice din Statele Unite, 2006).

Vizitele virtuale sunt un element nou în statisticile de bibliotecă. Numai câteva statistici naționale sau regionale au început să ia în calcul vizitele virtuale, alături de cele fizice.

În statisticile de bibliotecă germane din anul 2005, datele din 28 de biblioteci universitare pentru ambele tipuri de vizite au arătat următoarele rezultate (DBS, 2005):

- total vizite fizice: 21.151.999
- total vizite virtuale: 43.323.411
- total vizite: 64.475.410 (vizite fizice = 32,81%)

Numărul vizitelor virtuale a fost aproape dublu față de cel al vizitelor fizice, cu excepția a nouă biblioteci în care numărul vizitelor virtuale a fost mai mic decât cel al vizitelor fizice. Statisticile iau în calcul numai accesările unei pagini din afara site-ului bibliotecii, nu schimbarea unei alte pagini în cadrul site-ului.

Bibliotecile universitare finlandeze au calculat în 2005 un total de 38.143.761 „descărcări" de pe site-ul bibliotecii și în 2006 un total de 49.629.268 „descărcări" (Baza de date a statisticilor bibliotecilor de cercetare finlandeze).

Asociația Bibliotecilor de Cercetare a început numărarea vizitelor virtuale în statisticile sale suplimentare, dar datele nu sunt încă publicate, deoarece nu există o metodă standard folosită în biblioteci.

Măsurarea nu numai a vizitelor fizice la bibliotecă, dar și a celor virtuale va fi, cu siguranță, un element important pentru statisticile de bibliotecă în următorii ani, în vederea, pe de o parte, a trecerii graduale de la tradițional la utilizarea virtuală a bibliotecii, iar pe de altă parte, a continuării aprecierii bibliotecii ca loc fizic.

Roswitha Poll, Peter te Boekhost,
Measuring Quality – Performance Measurement in Libraries,
K.G. Saur, München, 2007
IFLA Publications 127

Traducere de Liliana MATEI

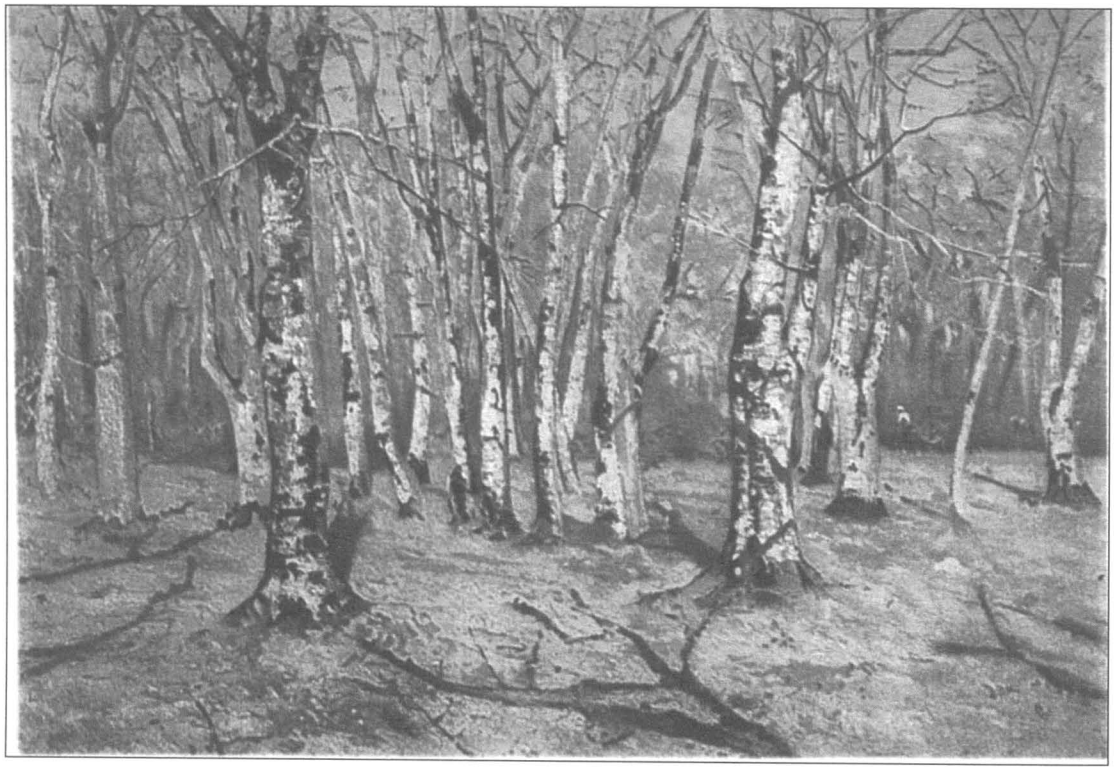

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

România, o naţiune la răscrucea Europei Centrale

Mihail NASTA
Profesor la Universităţile din Cluj şi Bruxelles

O primă caracteristică a României este diversitatea sa. Dacă pentru Robert Philippot, această ţară este o „răscruce culturală", istoria o asociază lumii balcanice, suportând, ca şi aceasta, influenţa artistică şi religioasă a Bizanţului, apoi cea turco-otomană. Dar, continuă el, „România demonstrează vocaţia sa carpato-danubiană datorită geografiei sale, adică a deschiderii către lumea germanică şi maghiară, şi prin aceasta, către civilizaţia occidentală, adică spre Catolicism, Reformă, Iluminism şi Romantism."

O diversitate care, fără îndoială, nu ar fi posibilă fără forţele centrifuge care dintotdeauna au acţionat asupra acestor provincii şi au făcut din aceste peisaje, conform spuselor lui Claudio Magris, „paşnice şi armonioase", un pământ aflat „în calea răului" – precum a spus cronicarul Grigore Ureche (născut în 1590) descriind traseul invaziilor care s-au abătut asupra Europei, secol după secol. În Dunărea *sa (1986), Magris a descris violenţa acestor invazii în acest scurt dar grăitor tablou: „sabia curbată a geţilor care se încrucişa cu paloşul romanilor (...); sabia din fier adorată ca o divinitate de către sciţi; copii luaţi ostatici de către turci şi jugul otoman de lemn schimbat pentru alte juguri de fier de această dată; drumul grâului, drumul pe care Ştefan al Moldovei, cel Mare[1], l-a pârjolit pentru a opri înaintarea trupelor lui Mahomed al II-lea; drumul ţăranilor bătuţi şi martirizaţi, al carnagiilor şi jafurilor, al şerbiei şi al violenţei."*

Cu toate că aceste numeroase opoziţii au dus la tot atâtea bătălii şi trupe de ocupaţie pe tot parcursul istoriei românilor, există totuşi un factor de unitate care a condus la paradoxala lor fuziune: latinitatea imprimată de Traian, care nu s-a estompat niciodată. „Aceasta le-a permis să reziste, afirmă Philippot, în calea invaziei slavilor în Evul Mediu, iar mai târziu, din punct de vedere intelectual, să reziste influenţei elenismului."

Conştientizarea latinităţii lor, revigorată în momente istorice decisive (1848, 1856–1859, 1916–1918) va permite românilor unirea principatelor Transilvaniei şi Moldovei, amânată de mai multe ori din cauza destinelor lor divergente.

Revista „Diplomatic World" i-a cerut profesorului Mihail Nasta să explice această particularitate a culturii române, pe care el o numeşte „paradoxul latinităţii noastre orientale", care s-a păstrat şi după retragerea romanilor în 271.

Eric DUMONT

Stabilirea configuraţiei unei ţări europene

Printre trăsăturile fizionomiei istorice a românilor există una care contribuie la întărirea personalităţii acestei ţări: topografia. Arhitectura reliefului ne permite nu numai explicarea localizării resurselor naturale, dar şi aşezarea populaţiei în aceste zone.

Arhitectura se structurează în jurul Carpaţilor, care, încercuind platoul central al Transilvaniei, formează un unghi geologic ridicat în înălţime, iar după un arc care ierarhizează dealurile subcarpatice, se întind în sud, până în câmpiile Valahiei (Muntenia de astăzi), şi în est, până în cele ale Moldovei. Amândouă se lărgesc spre cursurile frontierelor lor fluviale, Prutul şi Dunărea. La intersecţia Carpaţilor Orientali cu cei Meridionali se află oraşul istoric Braşov, Kronstad-ul german, construit în anul 1211 de către Ordinul Cavalerilor Teutoni, înconjurat de o centură de fortificaţii pentru a rezista invaziilor tătare. Geografia României, cu cele trei provincii, se articulează în jurul acestei fortăreţe naturale, Podişul Transilvaniei, la care se ajunge, literalmente vorbind –, Transilvania apare într-un document latin din 1075 sub denumirea *ultra silvam* (dincolo de pădure) – traversând pădurile de fagi care acoperă aceşti contraforţi carstici şi care evocă şi o veche zicală: codrul frate cu românul.

Traversând câmpiile până la frontierele Europei

Transilvania, care reprezintă o treime din teritoriul românesc, se bucură de farmecul său propriu datorită coabitării a trei componente etnice: română – majoritară; tradiţional, românii denumesc această regiune Ardeal; ungară, pe un filon maghiar, care s-a vrut dominant şi care reprezintă astăzi 7% din populaţie; încă din secolul al XII-lea este folosit termenul de *Erdély* care provine de la *erdő* (pădure); în sfârşit, germană, rarefiată dar prestigioasă datorită trecutului său istoric, cu cele şapte oraşe hanseatice ce au dat numele mai multor localităţi din Transilvania: Siebenbürgen (Cele şapte târguri), printre care cele mai cunoscute sunt, bineînţeles, Kronstadt şi Klausenburg (Cluj – *clusium*-ul oraşelor fortificate romane), Hermannstadt (Sibiu) sau Schesburg (Sighişoara). Aceşti germani din Transilvania sunt în mod curent numiţi saşi (saxoni), cu toate că ei provin în urma unei migraţii medievale din Luxemburg, ceea ce demonstrează clar idiomul lor.

Dacă platoul transilvan ocupă o poziţie centrală în această configuraţie, Dunărea completează acest ansamblu cu cei 1.075 km ai săi (Ister al lui Hölderlin), care au purtat dintotdeauna flotele spre est, traversând provincia Dobrogea pentru a forma aici o Deltă impresionantă, cu trei mari braţe şi un labirint de canale – junglă palustră cu lacuri centenare popu-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

late de pelicani, cormorani și alte trei sute de specii de păsări. Ea a scăpat de nebunia industrializării propovăduită de Ceaușescu, care urmărea transformarea unei mari părți a acestei zone într-o enormă uzină de... deșeuri de hârtie!

Mai la sud se întinde câmpia Bărăganului, unde au fost cantonați țiganii, forțați la exil de către regimul fascist al lui Antonescu: o adevărată stepă a orizonturilor fără de sfârșit, unde Ovidiu nu vedea decât dezolare: „Aici nu veți vedea, scrie el în *Tristele*, decât pământuri în întregime goale și fără urmă de verdeață." (III, 10, 75). La Constanța, anticul Tomis la Marea Neagră, a fost stabilită reședința poetului exilat de către Augustus. Aici, la limesul îndepărtat al Imperiului, arta sa erotică se risipea melancolic. Aici a ales Cezar să-l trimită pentru a se răzbuna... Acest „poet al amorurilor tandre" (*tenerorum lusor amorum*) nu putea crea decât într-o urbe în care circulau veștile și bârfele de salon: el este „geniul marketingului", spune Magris. Ce companie, astfel, acești sarmați, geți și bessi care nu se supun pretorului și nu le pasă de legalitate! Tomisul era atunci o cucerire recentă, iar Dunărea reprezenta o barieră infailibilă pentru romani în afara iernilor lungi și geroase, când apele erau înghețate. Nimic nu-i mai oprește pe acești barbari care terorizează populații întregi, luând prizonieri și asediind orașele pe care le străpung cu redutabilele lor săgeți otrăvitoare.

Problema *romanității* limbajului

Caracterul neo-latin al gramaticii și continuitatea fonetismului „roman" s-au menținut mai mult de un mileniu și jumătate! Cele 23.000 de inscripții permit înțelegerea generalizării folosirii limbii latine în Balcani. După cucerirea Daciei de către Traian, în 107 d.Ch., folosirea și propagarea acestei *lingua franca* vor sfârși prin a o apropia de latinitate. Această fază importantă a istoriei românilor nu se întrerupe odată cu evacuarea decretată în 271 de către împăratul Aurelian, care, sub presiunea triburilor germanice, va poziționa legiunile la sud de Dunăre (Bulgaria și Serbia). Această retragere este departe de a fi totală, iar uraganul invaziilor (goți, huni, avari) care a urmat-o, distrugând anumite vestigii ale civilizației urbane și obligându-i pe locuitori să se refugieze în pădurile dese, nu ar fi afectat, conform descoperirilor arheologice, continuitatea acestei populații pe teritoriul despre care vorbim.

În secolul al VI-lea, odată cu marea migrație a slavilor, începe procesul de simbioză a acestora cu daco-romanii. Aceasta este cea de-a doua etapă în evoluția limbii care se va îmbogăți cu multe cuvinte slave, fără a-și altera în mod fundamental structura. Împrumuturile civilizației slavo-bizantine, în special slavona liturgică, codificată în timpul lui Chiril și Metodiu, au influențat puternic și structurile politico-administrative ale principatelor Moldovei și Ungro-Vlahiei. Această rețea culturală va impune generalizarea scrierii chirilice care va fi folosită până în secolul al XIX-lea în grafia documentelor redactate în limba română.

Primul document scris în limba română datează de la 1521: o scrisoare a boierului Neacșu către primarul Brașovului, Johannes Benkner, care adusese de la sud de Carpați pe un anume Coresi, diacon dar mai ales tipograf, care tipărea texte religioase pentru autoritățile transilvănene. Reforma cucerise aceste provincii și ortodoxia tradițională vroia să contracareze ereziile care se propagau prin intermediul dialectelor. Coresi, publicând într-o limbă unificată și pan-română, a jucat, la nivelul său, același rol pe care l-a avut Luther în istoria limbii germane literare.

În secolul al XVII-lea, românii abandonează slavona ca limbă intermediară și traduc direct din limba greacă, a cărei influență devine predominantă și singulară, de altfel, pe tot parcursul secolului al XVIII-lea, sub domniile prinților fanarioți[2]. Dar, printr-un curios paradox, acesta este momentul în care cultura română, tributară culturii neo-grecești, se occidentalizează: românii citesc literatură europeană tradusă în greacă sau română. Tot astfel, în cadrul unei reuniuni a unei facțiuni importante a Bisericii Ortodoxe și a Bisericii Romane, catolicii solicită stabilirea unei frontiere spirituale, care o dubla pe cea politică, între românii transilvăneni, supuși ai Imperiului Habsburgic, și frații lor, din Moldova și Valahia, de aceeași limbă și religie, dar vasali turcilor. Acesta a fost marele merit al reformiștilor inspirați de Școala latinistă din Transilvania, nu numai de a impune o modernizare rapidă a limbii comune dar și de a-i încuraja pe români să înlăture din cultura lor slavonismul Orientului în favoarea Occidentului roman, de sorginte italiană și franceză. După cum scria Catherine Duradin[3], „Acești noi catolici, clerici sau scriitori, nu au regăsit doar drumul Vaticanului, ci și pe cel al vechii Rome."

Note:

1. Ștefan, zis cel Mare (Ștefan cel Mare, 1457–1504), proclamat atletul lui Hristos datorită victoriilor sale împotriva turcilor otomani și tătarilor, va construi peste patruzeci de mănăstiri, impulsionând avântul primei Renașteri a artei frescelor din bisericile ortodoxe. Aceste mănăstiri din Moldova sunt incluse pe lista Patrimoniului Mondial UNESCO.

2. Această viziune a unei interfețe culturale, inițiată de prințul Dimitrie Cantemir încă din secolul al XVIII-lea, domină binecunoscutul studiu scris în franceză al lui Nicolae Iorga, *Bizanț după Bizanț* (1932). Concepția sa despre Bizanț – care în esență configurează o „viață bizantină" care s-a răspândit în toată Europa după Renaștere – se întemeiază pe acțiunile prinților moldo-vlahi: domnitori influențați de mediile intelectuale ale Constantinopolului încă din timpul vechiului Imperiu. Aceasta explică apariția tezelor naționaliste în perioda Iluminismului și, începând cu 1821, izbucnirea războaielor de independență ale grecilor care, fără a fi provocat cu adevărat o ruptură, s-au îndepărtat de acest Bizanț al valorilor și formelor, care a știut să supraviețuiască în afara unui stat patru secole, după ce trăise o mie de ani.

3. Vezi cartea sa *Histoire des Roumains*, apărută la Fayard în 1995.

Text reprodus din revista „Diplomatic World",
Nr. 24/toamna 2009, Bruxelles,
pp. 42–44

Traducere de Cornelia RADU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O carte-eveniment:
Unul dintre noi doi de Jean-Noël Jeanneney

A apărut, recent, la Editura pariziană „Portaparole" volumul de teatru-document al lui Jean-Noël Jeanneney, *Unul dintre noi doi/ L'un de nous deux*, cu subtitlul *Blum şi Mandel, 27–28 iunie 1944, Dialog în trei acte*).

Cunoscut istoric, politolog şi comentator exersat al fenomenului cultural contemporan, Jean-Noël Jeanneney, fost, între altele, preşedinte al Bibliotecii Naţionale a Franţei, este binecunoscut publicului român în calitate de autor al eseului *Când Google a provocat Europa*, apărut la Editura Biblioteca Bucureştilor în versiune multilingvă (ediţia I, 2008 şi ediţia a II-a, completată în 2009).

Cea mai recentă carte a sa, având pe manşetă un citat din *Cronica lui Robert Solé*, apărută în cotidianul „Le Monde": „O conversaţie magnifică, scrisă superb", este alcătuită dintr-un dialog imaginar între doi intelectuali francezi de frunte, Leon Blum şi Georges Mandel, ambii aflaţi temporar în captivitate la Buchenwald, începând cu primăvara anului 1943. Din păcate, a supravieţuit războiului doar Blum, colegul său de carceră, Mandel, fiind predat de către naziştii reprezentanţilor guvernului de la Vichy şi executat în vara lui 1944, la Fontainebleau.

Sub aspect compoziţional, dialogul dintre cei doi ostatici se încadrează în regulile clasice ale unităţii de timp şi de loc, desfăşurându-se fix pe parcursul a 24 de ore. Având la dispoziţie surse istorice limitate, Jean-Noël Jeanneney a utilizat numeroase informaţii complementare: carnete personale ale celor doi protagonişti, corespondenţă privată, reflecţii desprinse din opera lor politică, pentru a crea atmosfera specifică zilelor de lagăr când este localizată strict atmosfera lucrării.

Ca un artificiu literar, autorul introduce în cadrul dialogului şi idei din discursurile politice ale lui Jean Jaurès şi Georges Clémenceau, ambii reprezentând pentru cei doi protagonişti modele politice şi de acţiune socială. Rezultatul acestui procedeu este comentat direct de Jeanneney astfel: „Dincolo de aparenţa că sunt două, în fapt sunt patru personaje care se înfruntă cu soarta."

La judecata istoriei, Blum şi Mandel, deveniţi personaje de teatru, nu se prezintă doar ca simpli actori, copleşiţi de dramatismul detenţiei, ci ca doi veritabili vizionari, anticipând parcă realităţile europene postbelice. Meritul lui Jeanneney este acela de a înlocui „judecata istoriei", un termen de altfel destul de contestat azi, prin „vizionarismul" politic al personajelor. Iată cum priveşte Mandel viitorul: „Mă tem mai mult pentru Pétain, dacă îi vom fi predaţi (situaţie ce s-a produs, din nefericire, cu rezultatele ştiute – *n.tr.*). El mă urăşte, cu toată camarila lui… pentru că a pierdut războiul, nu pentru Frontul popular, pe care el îl cunoaşte bine… Hitler a calculat cu sânge rece situaţia noastră… Nu acelaşi lucru l-a făcut Pétain. Sub înfăţişarea lui de falsă demnitate, acest bătrânel obsedat de el însuşi nu trăieşte decât din ură…"

Iată, deci, o piesă pe care am dori-o reprezentată şi pe scenele noastre. (*Marian NENCESCU)*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pentru o sărbătoare românească la Dieuze (Franţa)

Începând cu data de 20 august 1916, când România a intrat efectiv în Primul Război Mondial, alături cu ţările Antantei, în baza Tratatului de Alianţă şi a Convenţiei Militare semnate la 16 august acelaşi an, şi până la începutul lui 1917, când Regele Ferdinand cu suita şi curtea sa, guvernul şi Parlamentul au părăsit Capitala de teama invaziei germane, susţinută şi de aliaţii bulgari şi turci, mai multe zeci de mii de luptători români au murit sau au căzut prizonieri. Rapoartele oficiale ale Quadruplei Alianţe din 1 februarie 1917, citate de istoricul francez Jean Nouzille în cartea sa *Calvarul prizonierilor români din Alsacia – Lorena, 1917–1918* (apărută la Bucureşti, în 1997, la Editura Semne), vorbesc despre o cifră de aproximativ 80.000 de prizonieri. Numărul este în concordanţă cu rapoartele oficiale ale Armatei Române, care vorbesc numai pentru campania din 1916–1917 de 50.000 de militari ucişi, 80.000 de răniţi şi 110.000 de prizonieri. Dintre aceştia, majoritatea covârşitoare (peste 73.000) se aflau în Germania, în zona ocupată din vechiul teritoriu al Franţei, fiind încarceraţi în condiţii de exterminare. De altfel, rata oficială a mortalităţii în rândul prizonierilor români, acceptată de oficialităţile germane, depăşea 30% din efective.

În condiţiile lipsei acute de alimente, raţiile acordate românilor erau atât de limitate încât, afirmă istoricul Nouzille, germanii nu mai făceau faţă să consemneze numărul deceselor, cele mai multe documente în acest sens fiind redactate *a posteriori* sau chiar omise în actele oficiale. Românii aflaţi în lagărele germane erau obligaţi la muncă forţată, fiind expuşi unui „regim de epuizare şi moarte lentă", susţine aceeaşi sursă. Foametea, oboseala, frigul şi relele tratamente au provocat numai în Alsacia, în intervalul decembrie 1916 – februarie 1917, peste 23.000 de decese. În Lorena situaţia era similară.

În amintirea victimelor, în localitatea franceză Dieuze a fost amenajat un cimitir militar exclusiv pentru prizonierii români, unde au fost înhumaţi iniţial 821 militari români. Ulterior, cifra victimelor a ajuns la 947. Mărturii ale prezenţei şi sacrificiului ostaşilor români se regăsesc şi în alte localităţi de la graniţa franco-germană. Întrucât majoritatea celor decedaţi erau de religie ortodoxă, au fost păstrate cu stricteţe regulile şi cutumele religioase, astfel încât crucea de la căpătâi indică cu exactitate martiriul întru Christos şi ţară.

Primul ansamblu funerar românesc pe pământ francez a fost inaugurat la 7 iulie 1920, fiind sfinţit, în prezenţa Reginei Maria, la 9 aprilie 1924, şi resfinţit la 5 octombrie 1994 cu ocazia primei vizite oficiale a unui preşedinte român pe aceste meleaguri, dl. Ion Iliescu.

Recent, un prieten al României şi al BMB, originar din Dieuze (Moselle), dl. Jean-Yves Conrad, s-a adresat preşedintelui Republicii Franceze, dl. Nicolas Sarkozy, cu rugămintea de a participa, în luna iulie a.c., la ceremonia de marcare a 90 de ani de la inaugurarea monumentului. Răspunsul oficial al şefului de cabinet al Preşedintelui, dl. Cédric Goubet (reprodus în facsimil) a fost: „Vă asigur că dl. Nicolas Sarkozy a luat cunoştinţă de iniţiativa dvs. de a participa la ceremonia celor 90 de ani de la inaugurarea cimitirului românesc din Dieuze. Întrucât data prevăzută pentru ceremonie (7 iulie a.c. – *n.tr.*) este destul de îndepărtată, vă revine datoria să readuceţi în atenţie această invitaţie, astfel încât ea să poată fi examinată în funcţie de programul şefului statului din perioada respectivă…"

Să sperăm, deci, că vom asista în cursul acestei veri la o nouă dovadă de recunoaştere a meritelor şi sacrificiilor ostaşilor români pentru o Europă liberă şi unită.

Reamintim, în context, că dl. Jean-Yves Conrad, autorul acestei frumoase invitaţii, este originar din Dieuze, unde tatăl său a îndeplinit funcţia de vice-primar timp de 24 de ani, fiind, deci, familiarizat cu obiceiurile şi tradiţiile româneşti legate de cultul morţilor şi al eroilor. (*M. N.*)

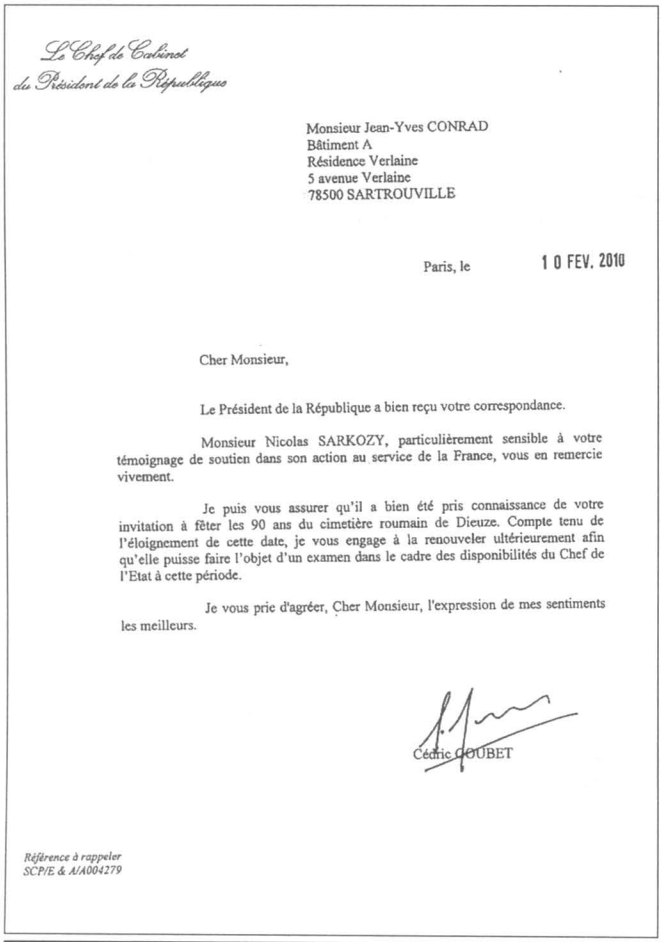

Le Chef de Cabinet
du Président de la République

Monsieur Jean-Yves CONRAD
Bâtiment A
Résidence Verlaine
5 avenue Verlaine
78500 SARTROUVILLE

Paris, le 10 FEV. 2010

Cher Monsieur,

Le Président de la République a bien reçu votre correspondance.

Monsieur Nicolas SARKOZY, particulièrement sensible à votre témoignage de soutien dans son action au service de la France, vous en remercie vivement.

Je puis vous assurer qu'il a bien été pris connaissance de votre invitation à fêter les 90 ans du cimetière roumain de Dieuze. Compte tenu de l'éloignement de cette date, je vous engage à la renouveler ultérieurement afin qu'elle puisse faire l'objet d'un examen dans le cadre des disponibilités du Chef de l'Etat à cette période.

Je vous prie d'agréer, Cher Monsieur, l'expression de mes sentiments les meilleurs.

Cédric GOUBET

Référence à rappeler
SCP/E & A/A004279

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Premiile Academiei Române pe anul 2007

În cursul lunii decembrie 2009 a avut loc ceremonia de acordare a Premiilor Academiei Române pe anul 2007. Precizăm că aceste premii se acordă în anul ulterior apariţiei lucrărilor avute în atenţie, astfel încât publicul de specialitate să aibă atât o imagine completă asupra tabloului editorial, cât şi a valorii operelor avute în vedere de forul academic român.

Bucuria acestui palmares editorial de excepţie este prezenţa între premianţii Academiei Române a colaboratorilor revistei „Biblioteca Bucureştilor", d-nii Eugeniu Nistor şi Teodor Vidam, ambii premiaţi la Secţiunea Filosofie.

SECŢIA DE FILOLOGIE ŞI LITERATURĂ

Premiul „Timotei Cipariu"

Morfologia verbului în dacoromâna veche de Dana-Mihaela Zamfir

Premiul „Mihai Eminescu"

Centura de castitate de Nichita Danilov

Gheara de fum de Ion Hadârcă

Premiul „Ion Creangă"

Asediul Vienei de Horia Ursu

Premiul „Titu Maiorescu"

Noica şi mişcarea legionară de Sorin Lavric

Premiul „Lucian Blaga"

Cine ne scrie istoria? de Mircea Platon

SECŢIA DE ŞTIINŢE ISTORICE ŞI ARHEOLOGIE

Premiul „Vasile Pârvan"

Grabmonument und sozialer Status in Oberdakien de Carmen Ciongradi

Ceramica romană de la Napoca. Contribuţii la studiul ceramicii din Dacia Romană de Viorica Rusu-Bolindeţ

Premiul „Alexandru D. Xenopol"

Civilizaţia medievală timpurie din spaţiul prutonistrean (Secolele V–XIII) de Gheorghe Postică

Clerul de mir din Moldova secolelor XIV–XVI de Bogdan-Petru Maleon

Premiul „Nicolae Iorga"

Sibiu-Hermannstadt. Oriental Trade in Sixteenth Century Transylvania de Mária Pakucs-Willcocks

Die Grenzverteidigung Siebenbürgens im Mittelalter (10.–14. Jahrhundert) de Ioan Marian Ţiplic

Premiul „Nicolae Bălcescu"

Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIII-lea. Afirmarea regimului congregaţional de Tudor Sălăgean

Ţara Românească şi Ţara Moldovei în timpul domniilor lui Radu Mihnea de Valentin Constantinov

Premiul „Dimitrie Onciul"

Ţările Române şi Veneţia în secolul al XVII-lea. Din relaţiile politico-diplomatice, comerciale şi culturale ale Ţării Româneşti şi ale Moldovei cu Serenissima de Cristian Luca

Ştefan cel Mare şi Matia Corvin. O coexistenţă medievală de Alexandru Simon

Premiul „Gheorghe Barițiu"

Dilemele modernizării. Economie şi societate în Transilvania 1850–1875 de Iosif Marin Balog

Biserică şi societate în Transilvania în perioada păstoririi mitropolitului Ioan Vancea (1869–1892) de Ion Cârja

Premiul „Mihail Kogălniceanu"

România spre Uniunea Europeană. Negocierile de aderare (2000–2004) de Vasile Puşcaş

Propagandă şi război. Campania din Est 1941–1944 de Mioara Anton

Premiul „Eudoxiu Hurmuzaki"

Cartea veche românească din Voivodina de Valeriu Leu şi Costa Roşu

Oameni politici români. Enciclopedie de Stelian Neagoe

SECŢIA DE FILOSOFIE, TEOLOGIE, PSIHOLOGIE ŞI PEDAGOGIE

Premiul „Vasile Conta"

Conceptul de spaţiu mioritic în filosofia lui Lucian Blaga de Eugeniu Nistor

Premiul „Ion Petrovici"

Dimensiuni ale eticii comunicării de Teodor Vidam

Premiul „Mircea Florian"

Totalitate, sistem, holon de Ioan Biriş

Premiul „Constantin Rădulescu-Motru"

Dezvoltare şi educaţie. Dimensiuni ale finalităţii socioumane de Gheorghe Bunescu

Sursele ilustraţiilor: pp. 4, 6–7: *Conducător istoric la bisericile din Bucureşti şi împrejurimile imediate* de N. Iorga, traducere după *Guide historique de Roumanie* de Liliana Iorga, Editura Municipiului Bucureşti, 1935; pp. 21, 30, 33: *Ion Andreescu*, text de Radu Bogdan, Editura Meridiane, Buc., 1962; p. 33 (Jean-Noël Jeanneney): http://www.ndl.go.jp/en/event/events/jnjlecture.html; p. 38: fondul documentar al Serviciului Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară al BMB; coperta II: http://vitaliegutu.files.wordpress.com/2010/01/001-grigore-vieru-1-1000x.jpg; coperta III: http://www.lovethepoem.com/poets/985medium_jacques-prevert.jpg; coperta IV: Academia Română.

Sursele citatelor: coperta II: *Grigore Vieru în amintirile contemporanilor*, selecţie de texte, itinerar biografic şi prefaţă de Daniel Corbu, Editura Princeps Edit, Iaşi, 2009, p. 42; coperta III: Jacques Prévert, *Poeme*, în româneşte de Gellu Naum, prezentare de Nina Cassian, Editura pentru Literatură Universală, Buc., 1965, p. 80; coperta IV: Alexandru Boboc, *Cunoaştere şi comprehensiune*, Editura Paideia, Buc., 2001, pp. 156, 162.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Liviu C. ANDREI, *Economie europeană*
Editura Economică, Bucureşti, 2009, 247 p.

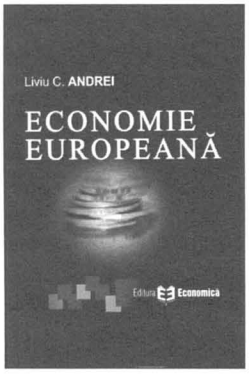

*Economia europeană este un subiect nu atât nou, cât în plină dezbatere. De aceea, consider absolut curajoasă iniţiativa de a concepe, asupra ei, primele curricule. Ca şi în cazul economiei în tranziţie, de acum un deceniu, întrebarea dintâi este şi aici: „*Există, realmente, o economie europeană, *în sensul cât se poate de accesibil al termenului?" Dacă credem că* ***Uniunea Europeană****, căci, de fapt, de aceasta vorbim atunci când ridicăm cât se poate de sus steagul bătrânului continent, a avut un fundament şi mai ales un mobil economic, ne lovim îndată de adevărul care ne relevă că iniţiativa a fost politică. Se inseră aici chiar o reflecţie a lui Aristotel, din a sa „Politică", căci se pare că încă din vremea sa se vorbea de o Europă distinctă. [...] După ultimul război mondial, a încolţit şi apoi înflorit iniţiativa Uniunii, în condiţii de reală* democraţie*, în vreme ce până în prima parte a secolului XX aşa ceva nu era văzut decât în termenii forţei. Putem vorbi astăzi şi despre o reală* „Europă a naţiunilor"*? [...]* (Autorul)

Stelian STANCU, Nora MIHAIL, *Macroeconomie: Modele statice şi dinamice de comportament: Teorie şi aplicaţii*
Editura Economică, Bucureşti, 2009, 455 p.

... Lucrarea se distinge de celelalte materiale purtând titulatura de Macroeconomie *prin faptul că abordarea sa se axează cu predilecţie pe prezentarea, într-un mod personal, a unor modele de referinţă în domeniu, fiecare dintre dumneavoastră fiind în măsură să ruleze cu date astfel de modele în vederea obţinerii de rezultate şi interpretarea lor în consecinţă.*

Analiza macroeconomică studiază astfel comportamentul sintetic al agenţilor economici principali: consumatorul şi producătorul, cererea şi oferta de bunuri şi servicii la nivel mezo- şi macroeconomic, mecanismele şi legităţile ce guvernează funcţionarea economiei. (Autorii)

Economie
Ediţia a opta, Academia de Studii Economice, Facultatea de Economie, Catedra de Economie şi Politici Economice, Editura Economică, Bucureşti, 2009, 360 p.

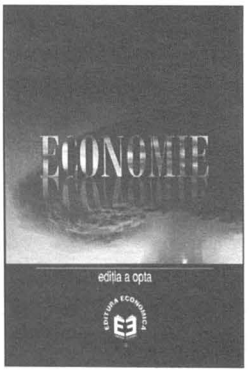

... Economia *analizează acele principii şi reguli pe baza cărora se poate ameliora relaţia dintre nevoi şi resurse, dintre resursele economice limitate, rare, tot mai costisitoare şi greu de procurat, pe de o parte, şi nevoile umane limitate, în continuă diversificare şi rafinare, pe de altă parte.* Economia *are drept obiectiv tratarea conceptelor de bază şi a regularităţilor ce definesc activităţile economice contemporane, privite prin prisma comportamentelor individuale ale participanţilor. În acest context, se acordă atenţia necesară înţelegerii oportunităţilor de care pot beneficia unităţile economice individuale, precum şi restricţiile cu care acestea se confruntă. [...]*

(Colectivul de coordonare)

Economie: Aplicaţii
Ediţia a şasea, Academia de Studii Economice, Facultatea de Economie, Catedra de economie şi politici economice, Editura Economică, Bucureşti, 2009, 375 p.

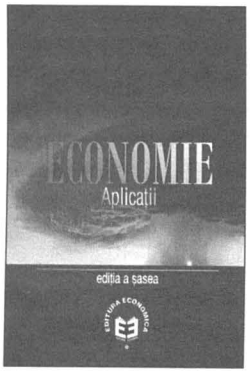

Lucrarea de faţă este concepută ca un material didactic complementar, menit să orienteze studenţii în procesul de aprofundare a cunoştinţelor teoretice şi practice, tratate în manualul de „Economie", ediţia a opta, elaborat de colectivul Catedrei de economie şi politici economice din Academia de Studii Economice.

Respectând structura generală a manualului, lucrarea constituie un instrument de lucru deosebit de util pentru studenţii de la învăţământul de zi, învăţământul la distanţă, pentru absolvenţii ce susţin examenul de licenţă şi pentru toţi cei care se interesează de problemele teoretice ale economiei de piaţă. [...] (Colectivul de coordonare)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mădălina Antoaneta RĂDOI, *Managementul produselor şi serviciilor bancare*
Editura Economică, Bucureşti, 2009, 182 p.

Dezvoltarea producţiei şi schimbului a avut ca rezultat apariţia monedei, care au evoluat paralel. Moneda a devenit elementul de legătură între om şi viaţa economică. Ea are o existenţă de peste treizeci de veacuri.

Economistul J.K. Galbraith afirma că banul, ca fenomen al valorii în general, echivalent cu reprezentarea sa moneda, are trei creatori: moneda, tezaurul şi băncile.

Apariţia unor instituţii de tip bancar a avut loc, după unii istorici, încă din epoca antică. Primele bănci în accepţia modernă le regăsim, cu o largă recunoaştere, în băncile italiene, din Veneţia (1171) şi Genova (1407), iar între băncile nordice, în Amsterdam (1609), Hamburg (1619), Rotterdam (1635) etc. [...] (Autoarea)

Mădălina Antoaneta RĂDOI, *Marketing financiar-bancar*
Editura Economică, Bucureşti, 2009, 253 p.

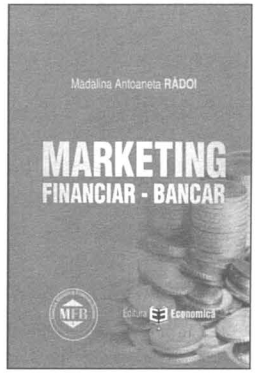

... s-a apreciat că „economia de piaţă", specifică etapei moderne actuale, opusă „economiei de producţie", o regăsim în etapele conceptului de marketing, ca având o seamă de atribute cum ar fi: funcţia esenţială a organizaţiei a devenit **vânzarea**, *potrivit căreia se produce numai ce se vinde;* **atomizarea ofertei şi cererii**, *urmare căreia cererea şi concurenţa impun limitele preţului produselor şi serviciilor pe piaţă, şi nu organizaţia;* **personalizarea cererii**, *în sensul că percepţia şi dorinţele consumatorilor asupra produselor şi serviciilor definesc piaţa, ceea ce a făcut ca în practica de marketing să se introducă „coşul de atribute şi specificitate", pentru definirea produsului sau a serviciului;* **distribuitorii** *câştigă în raportul de putere faţă de producători, care, în fapt, îşi asumă riscul comercializării; garantarea* **fluidităţii pieţei** *prin pârghii şi mecanisme cum ar fi: politici macroeconomice, libertatea de intrare/ieşire pe piaţă a organizaţiilor, de acţiune a cumpărătorilor şi vânzătorilor, liberul joc concurenţial, transparenţa pieţei etc. [...]* (Autoarea)

Victor DANCIU, *Marketing internaţional: Provocări şi tendinţe la începutul mileniului trei*
Ediţia a doua, Editura Economică, Bucureşti, 2009, 392 p.

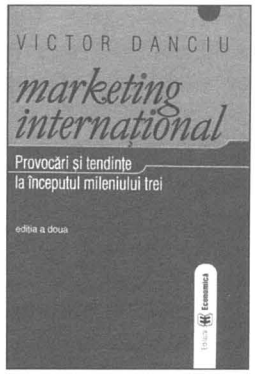

... Originile marketingului internaţional pot fi identificate spre sfârşitul secolului al XVII-lea, în opinia lui Croué..., care nominalizează lucrarea francezului Jacques Savary, intitulată Le parfait négociateur, *publicată în 1675. Savary are o viziune internaţională asupra fluxurilor comerciale, plasând rolul comercianţilor în funcţie de localizarea lor, adică în Franţa şi în restul lumii. Mai mult, el pune problema standardizării produselor şi insistă asupra adaptării la necesităţile consumatorilor din diferitele regiuni unde se efectuează tranzacţii. În străinătate, noţiunea de marketing a fost folosită însă când firmele americane au decis să exporte surplusul lor de producţie către alte continente, în principal între cele două războaie mondiale. [...]* (Autorul)

Ilie GAVRILĂ, Tatiana GAVRILĂ, *Competitivitate şi mediu concurenţial: Promovarea şi protejarea concurenţei în Uniunea Europeană*
Ediţia a doua, Editura Economică, Bucureşti, 2009, 300 p.

Aderarea României la Uniunea Europeană marchează şi „startul" în noua tranziţie, având două obiective strategice corelate. Pe de o parte, integrarea *în UE, respectiv implementarea structurilor, mecanismelor, filozofiei şi „regulilor de joc" comunitare de către agenţii economici din ţara noastră şi adaptarea la exigenţele acestora. Pe de altă parte, asimilarea bazelor* Noii Economii *pe care o concepem ca sinteză a două revoluţii...:* revoluţia tehnologică *(prin care se fundamentează un nou mod tehnic de producţie) şi o* revoluţie economică *(prin care se pun bazele unui nou tip de economie de piaţă, globalizată, ale cărei repere incipiente se află în modelul european de integrare. [...]* (Autorii)

Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

Calendarul lunilor
Păresimile, de la „moşi" la „zâni"

Etnologul Romulus Vulcănescu asociază cultul „moşilor" de cultul morţii. Legând tradiţiile locale, ancestrale, proto-române, de cele preluate de la romani, în urma procesului de etnogeneză, autorul *Coloanei cerului* concluzionează: la români cultul strămoşilor se sprijinea pe teama de morţi; de aceea *moşii* jucau un rol important în fiecare familie, protejând căminul de primejdii şi asigurându-i linişte şi bucurie.

În cadrul mitologiei româneşti tradiţionale *moşii* sunt, deci, principalele divinităţi casnice, cărora li se dedică un cult aparte, bazat pe credinţa că aceşti zei *subpământeni* revin periodic pe pământ spre a-şi vizita şi proteja urmaşii. În consecinţă, spre a-i îmbuna, strămoşii noştri organizau ceremonii speciale, întinse pe tot parcursul anului, dar grupate mai ales la schimbarea de anotimpuri, la echinocţii şi solstiţii, organizând cu acest prilej serbări publice dar şi familiale, unele cu pronunţat caracter *ludic*. O prelungire a sărbătorii moşilor o regăsim şi în prezenţa, în Bucureşti, a Târgului Moşilor, străvechi spaţiu public destinat celebrării acestei tradiţii *gerontocratice*.

În perioada *Păresimilor* (de la sărbătoarea romană „quatrogesimo", sau 40 de zile, cât dura postul Paştelui), numită de bunicii noştri şi „păreţi", adică de la „Câşlegi" la „Cap de primăvară" (1 martie sau mărţişor), respectiv aproape toată luna februarie, era consacrată pregătirii pentru post. În funcţie de data celebrării Paştilor, centrul atenţiei se îndrepta spre Săptămâna Albă (sau „a brânzii"), având ca punct de atracţie Lăsata Secului (anul acesta s-a celebrat pe 14 februarie, *n.a.*) când gospodarii se adunau spre a mânca pe săturate. Copiii primeau, de obicei, mici daruri, de regulă bănuţi ascunşi în bucăţi de alviţă sau câte un miel abia fătat, în vreme ce finii mergeau la naşi cu ploconul (sau „Iertăciunea"), constând fie într-o găină sau curcan fiert ori copt, fie chiar un simplu ou însoţit de urarea „Ouşor / Să-ţi pară postul uşor".

Fetele nemăritate mai încercau o dată să-şi găsească partener, organizând seri dansante, unde se lăsa cu strigături de genul: „Lucră, mamă, ce-i lucra / Şi-mi porneşte ursita / Ca să mă pot mărita". Pentru cine nu era ursit, şansa de căsătorie scădea, căci după Lăsata Secului petrecerile încetau.

Alături de *moşi*, poporul mai celebra şi alte divinităţi, mai tinere, venite din acelaşi strat al credinţelor mitice, numite *zâne*, sau în varianta masculină „zâni" (termen atestat de folcloristul Tudor Pamfile). Cea mai cunoscută divinitate celebrată în această perioadă era *Dragobetele*, reprezentat adesea ca un flăcău voinic, frumos şi de încredere, care inspira fetelor dragostea curată. Etnologii leagă sărbătoarea Dragobetelui de perioada rutului la păsările şi animalele domestice, cărora li se ofereau drept hrană seminţe cu înţeles *erogen*, spre a se înmulţi în voie. Prin extensie, Dragobetele era o sărbătoare exclusivă a tinerilor, celebrată la 24 februarie. În funcţie de starea vremii, băieţii şi fetele ieşeau la iarbă verde, legau prietenii, apoi se întorceau în goană spre casă, obicei numit „zburătorie", având un pronunţat caracter erotic. Alături de *Zburător* (intrat şi în literatura cultă prin creaţia omonimă a lui I.H. Rădulescu), Dragobetele era cel mai cunoscut zeu tânăr, ambii fiind adesea invocaţi în acţiunile de *magie erotică*, practicate de vrăjitoarele de la marginea Bucureştiului, în vechime ca şi în zilele noastre.

Marian NENCESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

februarie 2010

♦ februarie 1825. 185 de ani de la naşterea poetului **Dimitrie Bolintineanu** (feb. 1825 – 20 aug. 1872)

♦ 1 februarie 1905. 105 ani de la naşterea lui **Emilio Gino Segre**, fizician american, Premiul Nobel pentru Fizică pe anul 1959 (1 feb. 1905 – 22 apr. 1989)

♦ 1 februarie 1920. 90 de ani de la înfiinţarea **Institutului de Istorie şi Arheologie** din Cluj-Napoca

♦ 1 februarie 1945. 65 de ani de la moartea lui **Johan Huizinga**, istoric şi teoretician olandez al culturii (7 dec. 1872 – 1 feb. 1945)

♦ 3 februarie 1925. 85 de ani de la naşterea actorului **Ştefan Mihăilescu-Brăila** (3 feb. 1925 – 17 sept. 1996)

♦ 4 februarie 1900. 110 ani de la naşterea poetului francez **Jacques Prévert** (4 feb. 1900 – 11 apr. 1977)

♦ 4 februarie 1910. 100 de ani de la naşterea compozitorului **Alfred Mendelson** (4 feb. 1910 – 9 mai 1966)

♦ 5 februarie 1935. 75 de ani de la moartea lui **Constantin C. Bacalbaşa**, scriitor, publicist şi editor (21 aug. 1856 – 5 feb. 1935)

♦ 8 februarie 1920. 90 de ani de la moartea poetului german **Richard Dehmel** (18 nov. 1863 – 8 feb. 1920)

♦ 8 februarie 1925. 85 de ani de la naşterea actorului american **Jack Lemmon** (8 feb. 1925 – 27 iun. 2001)

♦ 8 februarie 1935. 75 de ani de la moartea lui **Max Liebermann**, pictor şi grafician german (20 iul. 1847 – 8 feb. 1935)

♦ 9 februarie 1930. 80 de ani de la naşterea graficianului **Constantin Baciu** (9 feb. 1930 – 2005)

♦ 10 februarie 1755. 255 de ani de la moartea lui **Charles Louis de Secondat Montesquieu**, scriitor, filosof, sociolog şi jurist francez (18 ian. 1689 – 10 feb. 1755)

♦ 10 februarie 1890. 120 ani de la naşterea scriitorului rus **Boris Pasternak**, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 1958 (10 feb. 1890 – 30 mai 1960)

♦ 10 februarie 1910. 100 de ani de la naşterea sopranei **Maria Cebotari** (10 feb. 1910 – 9 iun. 1949)

♦ 10 februarie 1910. 100 de ani de la moartea lui **Eugeniu Carada**, economist, om politic liberal, dramaturg şi publicist, întemeietor, alături de Ion C. Brătianu, al Băncii Naţionale a României (29 nov. 1836 – 10 feb. 1910)

♦ 11 februarie 1650. 360 de ani de la moartea filosofului francez **René Descartes** (31 mart. 1596 – 11 feb. 1650)

♦ 12 februarie 1915. 95 de ani de la apariţia, la Bucureşti, a revistei săptămânale **„Cronica"**, sub conducerea lui Tudor Arghezi şi Gala Galaction (revista a apărut până la 31 iulie 1916)

♦ 13 februarie 1880. 130 de ani de la naşterea sociologului **Dimitrie Gusti**, fondator al Şcolii Sociologice din Bucureşti, al Institutului Social Român şi al Muzeului Satului (13 feb. 1880 – 30 oct. 1955)

♦ 13 februarie 1935. 75 de ani de la moartea lui **Ion Bianu**, filolog, bibliograf (8 sept. 1856 – 13 feb. 1935)

♦ 13 februarie 1985. 25 ani de la moartea poetului **Grigore Hagiu** (27 sept. 1933 – 13 feb. 1985)

♦ 14 februarie 1935. 75 de ani de la naşterea poetului **Grigore Vieru** (14 feb. 1935 – 18 ian. 2009)

♦ 14 februarie 1945. 65 de ani de la naşterea scriitorului şi traducătorului **Mihai Cantuniari**

♦ 14 februarie 1970. 40 de ani de la moartea actorului **Grigore Vasiliu-Birlic** (24 ian. 1905 – 14 feb. 1970)

♦ 15 februarie 1840. 170 de ani de la naşterea criticului şi istoricului literar **Titu Maiorescu**, fondator al societăţii literare „Junimea" (15 feb. 1840 – 18 iun. 1917)

♦ 15 februarie 1850. 160 de ani de la naşterea pictorului **Ion Andreescu** (15 feb. 1850 – 23 oct. 1882)

♦ 16 februarie 1850. 160 de ani de la naşterea scriitorului francez **Octave Mirbeau** (16 feb. 1850 – 16 feb. 1917)

♦ 16 februarie 1910. 100 de ani de la naşterea scriitoarei **Lucia Demetrius** (16 feb. 1910 – 29 iul. 1992)

♦ 18 februarie 1745. 265 de ani de la naşterea lui **Alessandro Volta**, fizician italian (18 feb. 1745 – 5 mart. 1827)

♦ 18 februarie 1790. 220 de ani de la apariţia, la Iaşi, a ziarului săptămânal **„Courrier de Moldavie"**, primul ziar tipărit pe teritoriul ţării noastre

♦ 18 februarie 1825. 185 de ani de la naşterea lui **Jókai Mór**, scriitor maghiar (18 feb. 1825 – 5 mai 1904)

♦ 18 februarie 1885. 125 de ani de la naşterea lui **Emil Panaitescu**, istoric şi arheolog (18 feb. 1885 – 20 feb. 1958)

♦ 19 februarie 1910. 100 de ani de la naşterea compozitorului **Achim Stoia** (19 feb. 1910 – 1973)

♦ 19 februarie 1940. 70 de ani de la naşterea scriitorului **Mircea Radu Iacoban**

♦ 20 februarie 1930. 80 de ani de la naşterea academicianului **Alexandru Boboc**, filosof

♦ 20 februarie 1975. 35 de ani de la moartea criticului literar **Nicolae Baltag** (6 dec. 1940 – 20 feb. 1975)

♦ 21 februarie 1805. 205 ani de la naşterea lui **Timotei Cipariu**, lingvist, istoric, teolog, scriitor (21 feb. 1805 – 3 sept. 1887)

♦ 21 februarie 1865. 145 de ani de la naşterea lui **Anton C. Bacalbaşa**, publicist şi scriitor (21 feb. 1865 – 1 oct. 1899)

♦ 21 februarie 1895. 115 ani de la naşterea lui **Henrik Dam**, biochimist danez, Premiul Nobel pentru Medicină pe anul 1943 (21 feb. 1895 – 17 apr. 1976)

♦ 22 februarie 1875. 135 de ani de la moartea pictorului francez **Jean-Baptiste Corot** (16 iul. 1796 – 22 feb. 1875)

♦ 22 februarie 1810. 200 de ani de la naşterea poetului **Grigore Alexandrescu** (22 feb. 1810 – 25 nov. 1885)

♦ 23 februarie 1685. 325 de ani de la naşterea lui **Georg Friedrich Händel**, compozitor, organist şi violonist german (23 feb. 1685 – 14 apr. 1759)

♦ 23 februarie 1855. 155 de ani de la moartea lui **Karl Friederich Johann Gauss**, astronom, fizician şi matematician german (30 apr. 1777 – 23 feb. 1855)

♦ 23 februarie 1955. 55 de ani de la moartea lui **Paul Claudel**, poet, eseist şi dramaturg francez (6 aug. 1868 – 23 feb. 1955)

♦ 24 februarie 1810. 200 de ani de la moartea lui **Henry Cavendish**, fizician şi chimist american (10 oct. 1731 – 24 feb. 1810)

♦ 25 februarie 1900. 110 ani de la naşterea actorului **Costache Antoniu** (25 feb. 1900 – 16 iun. 1979)

♦ 25 februarie 1925. 85 de ani de la ridicarea Scaunului Arhiepiscopal şi Mitropolitan al Ungro-Vlahiei la rang de **Scaun Patriarhal**, Miron Cristea devenind, în calitatea sa de Primat al României, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

♦ 26 februarie 1900. 110 ani de la naşterea lui **Jean Negulesco**, regizor şi scenarist american de origine română (26 feb. 1900 – 18 iul. 1993)

♦ 26 februarie 1940. 70 de ani de la moartea pictorului **Nicolae Tonitza** (13 apr. 1886 – 26 feb. 1940)

♦ 27 februarie 1920. 90 de ani de la moartea lui **Alexandru D. Xenopol**, istoric şi economist (23 mart. 1847 – 27 feb. 1920)

♦ 27 februarie 1990. 20 ani de la moartea lui **Alexandru Rosetti**, filolog, editor, memorialist (20 oct. 1895 – 27 feb. 1990)

♦ 28 februarie 1935. 75 de ani de la moartea lui **Anastase Simu**, magistrat, om politic şi colecţionar de artă, fondator al Muzeului Simu din Bucureşti, 1910 (25 mart. 1854 – 28 feb. 1935)

♦ 28 februarie 1950. 60 de ani de la moartea lui **Ştefan Ciobanu**, istoric basarabean (11 nov. 1883 – 28 feb. 1950)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Ioan ALEXANDRU – Grigore Vieru 2

N. IORGA – Historical Guide to the Bucharest Churches and Neighbourhoods 3

Bucharest Metropolitan Library – Old Books 9

History of the Book – AMITA BHOSE 10

Contemporary Autographs – *Ion STOICA* 12

Between *Loyality* and *Honour* – The Kukliński Case and Romanian Realities 14

Remember Nicolae Iorga – A Necessary Reconsideration 15

Cultural Events of Bucharest Metropolitan Library's Branches 16

EBLIDA – European Libraries Are Looking for a Digital Identity 17

Info-Librarianship News 21

Roswitha POLL, Peter TE BOEKHOST – Measuring Quality. Performance Measurement in Libraries (IX) 22

Mihail NASTA – Romania, a Nation at the Crossroads of Central Europe 31

A Book-Event: *L'un de nous deux* by Jean-Noël Jeanneney 33

For a Romanian Celebration in Dieuze (France) 34

The Romanian Academy Awards for 2007 35

Catalogue – New Books 36

Marian NENCESCU – Calendar of Months – Celebration of Lent 38

Cultural Calendar – February 2010 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1
ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25
BMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06
Redacţia: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 130
E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacţia: Ion HOREA (redactor şef onorific), Georgeta FILITTI, Iulia MACARIE (secretar de redacţie), Marian NENCESCU (redactor responsabil), Florin PREDA, Gabriela TOMA, Radu VLĂDUŢ

CUPON

ABONAMENT LA BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.
nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociaţia noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Preţul unui număr este de 12 RON. Preţul unui abonament anual (12 numere) este de 144 RON. Primul an de apariţie: 1998.

Tipărit la Tipografia COPERTEX **ISSN 1454-0487**

Redacţia revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

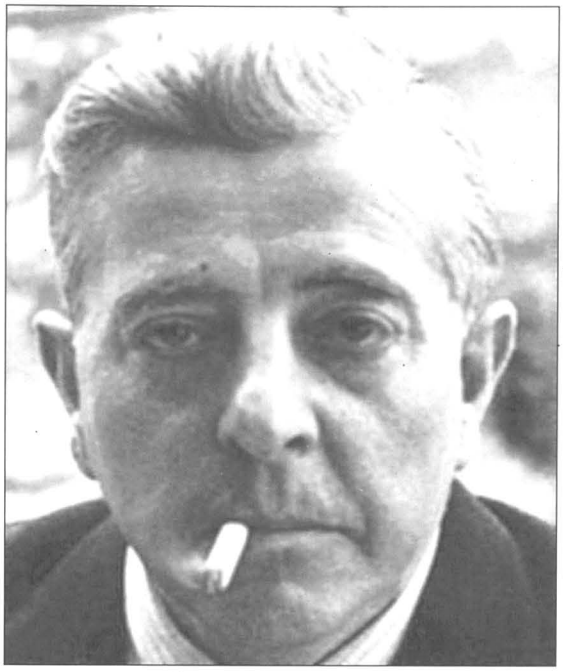

JACQUES PRÉVERT

1900–1977

110 ani de la naştere

RĂZBOIUL

„Despăduriți
cretinilor
despăduriți
Toți tinerii copaci îi ciopîrțiți
îi frîngeți cu securea veche
Despăduriți
cretinilor
despăduriți
Şi arborii bătrîni cu cioturi vechi
ca niște vechi danturi
butucii putrezi îi păziți
Şi agățați pe fiecare o pancartă
Arbori ai binelui şi-ai răului
Arbori ai Victoriei
Arbori ai Libertății
Pădurea pute a buşteni crăpați
şi păsările fug din ea
şi voi rămîneți să cîntați
Rămîneți voi în ea
cretinilor
rămîneți să cîntați să defilați.“

În româneşte de Gellu Naum

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ALEXANDRU BOBOC

– 80 de ani –

„… Dincolo de o îndelungată istorie a logicii timpului, reține atenția ideea folosirii «timpului nedeterminat», explicabil prin specificul unei culturi istorice date, ceea ce conduce la ideea că pentru o veritabilă teorie a timpului formele istorice ale logicii, îndeosebi ale logicii modale, sunt hotărâtoare.

Aceasta fără a neglija însă rolul altor forme: timpul fizic; timpul istoric. Acesta din urmă este, într-un fel, temeiul unei modelări a istoricității şi, în genere, a ceea ce este «istoric». […]

Prin formele ei de bază – îndeosebi filosofia –, conştiința istorică apreciază, afirmă, respinge, neagă, în genere, participă la ieşirea din «uitarea» raționalității şi la noile aşezări valorice, raționale, la modelarea omului şi a condiției umane.“

„Cunoaştere şi comprehensiune“

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro